

รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์
การวิจัยประเมินผล“โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อ
คนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก”
ข้อตกลงเลขที่ พ-53-ข-113

คณะผู้วิจัย

อาจารย์ภัทรพร	โตะบุรินทร์	หัวหน้าโครงการวิจัย
อาจารย์ดร.ภาสกร	อินทุมาร	ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์รุ่งริษา	ชลธิเบญ	ผู้ร่วมวิจัย
นายปวิศ	มินา	ผู้ช่วยวิจัย
นายธีรพล	กตินมมงคล	ผู้ช่วยวิจัย

ได้รับทุนอุดหนุนจาก สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ(สสพ.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)
และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ธันวาคม 2554

รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์
การวิจัยประเมินผล“โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อ
คนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก”
ข้อตกลงเลขที่ พ-53-ข-113

คณะผู้วิจัย

อาจารย์ภัทรธา	โตะบุรินทร์	หัวหน้าโครงการวิจัย
อาจารย์ดร.ภาสกร	อินทุมาร	ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์รุ่งริชา	ชลธิเบิน	ผู้ร่วมวิจัย
นายปวิศ	มินา	ผู้ช่วยวิจัย
นายธีรพล	กตินมมงคล	ผู้ช่วยวิจัย

ได้รับทุนอุดหนุนจาก สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ(สสพ.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)
และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ธันวาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
บทที่ 3 กรอบการประเมิน ตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Result Areas) และตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators)	17
บทที่ 4 ผลการประเมินโครงการ	22
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	90

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการวิจัยประเมินผลชิ้นนี้ เป็นการวิจัยประเมินผล“โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” ดำเนินงานโดยเครือข่ายศิลปะคนพิการซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานจากสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.) ใช้เวลาดำเนินงานในระยะที่ 1 เป็นเวลา 1 ปี 9 เดือน (เมษายน 2553 – ธันวาคม 2554) โดยมีโครงการย่อย จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนหรือท้องถิ่น 2) โครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ และ 3) โครงการพัฒนาเครือข่ายคนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (เครือข่ายวาตาโบชิ และเครือข่าย SPOTLIGHT

การวิจัยประเมินผลครั้งนี้เป็นการประเมินผลภายใน (internal evaluation) มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองการขับเคลื่อนทางสังคม โดยดำเนินการควบคู่ไปกับปฏิบัติการของโครงการ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากรอบการประเมิน ตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Result Areas) และตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators) ของโครงการ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ดำเนินการสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) และ เพื่อประเมินผล “โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก” ทั้งนี้ในส่วนของการประเมินผลจะเป็นการดำเนินการให้ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาโครงการ ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.)

สรุปผลการประเมินตามกรอบตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Result Area) ที่สร้างจากแนวคิดเรื่องการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) และแนวคิดเรื่องเครือข่าย ได้ดังนี้

ตัวชี้วัดผลงานหลักข้อที่ 1) การตระหนักรู้/ การรับรู้แนวคิดของโครงการ ผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการต่างก็รับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้ได้เป็นอย่างดี แต่การดำเนินโครงการทั้งหมดยังไม่ร้อยเรียงเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การขับเคลื่อนทางสังคมที่มีเป้าหมายในการสร้างความหมายชุดใหม่ว่าด้วยเรื่อง “คนพิการในสังคมไทยผ่านศิลปะและดนตรี” โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน (Inclusive Society)

ตัวชี้วัดผลงานหลักข้อที่ 2) การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ผู้ดำเนินโครงการมีการสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายทั้ง 3 โครงการย่อย และมีการจัดประชุมและจัดกิจกรรมต่างๆร่วมกันสม่ำเสมอ แสดงถึงความตระหนักเรื่องความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายที่ชัดเจน

ตัวชี้วัดผลงานหลักข้อที่ 3) ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม/การสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกันระหว่างเครือข่าย มีการกำหนดผังเครือข่ายและเกิดคณะทำงานคณะทำงานเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ วัตถุประสงค์

และเป้าหมายการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เข้าร่วมโครงการที่เดิมเป็นสมาชิกเครือข่ายวาทาโบชิน่าจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม แต่กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการในระดับอื่นๆ เช่นกลุ่มผู้สนับสนุน หรือกลุ่มอาสาสมัคร รวมถึงเครือข่ายอื่นๆ ในโครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนและท้องถิ่น ยังขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาเรื่องระยะทางและการขาดประสบการณ์เรื่องการสร้างเครือข่ายชุมชน

ตัวชี้วัดผลงานหลักข้อที่ 4) การใช้ประโยชน์/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทุกโครงการมีกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาแกนนำเครือข่าย และมีระบบการสื่อสารระหว่างสมาชิกเครือข่าย นอกจากนั้นยังมีการประเมินผลแบบไม่เป็นทางการและมีการปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ ๆ เมื่อพิจารณาจากกำหนดการต่างๆ พบว่ามีกิจกรรม/แผนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่ายหลายกิจกรรม ตลอดจนมีกระบวนการจัดหาทุนและระดมทรัพยากรจากเครือข่ายภายนอกและเครือข่ายภายในด้วย กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ภายในเครือข่ายได้ดี เพียงแต่ยังไม่ได้ขับเคลื่อนสังคมตามวัตถุประสงค์เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน (Inclusive society) ของโครงการ

ตัวชี้วัดผลงานหลักข้อที่ 5) การรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง ทีมวิจัยยังไม่พบแผนการรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเครือข่ายหลังสิ้นสุดโครงการ จึงยังมีคำถามเรื่องการรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเครือข่ายในการขับเคลื่อนประเด็นการสร้างสังคมการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน อันเป็นเป้าหมายของโครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก

ข้อเสนอแนะต่อ สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.) ด้วย“โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” ถือได้ว่าเป็นโครงการที่สามารถพัฒนาศักยภาพของคนพิการได้เป็นอย่างดี และมีความพยายามสร้างสังคมการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน (Inclusive Society) ให้เกิดขึ้นในสังคม จุดแข็งและความน่าสนใจของโครงการคือการที่สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) เปิดโอกาสให้ผู้ดำเนินโครงการ “เครือข่ายศิลปะคนตรีคนพิการ” (ศคพ.) ซึ่งเป็นกลุ่มคนพิการเข้ามารับผิดชอบโครงการนี้ และกลุ่มผู้ดำเนินโครงการก็ได้แสดงให้เห็นถึงทักษะและศักยภาพที่ไม่แตกต่างจากคนปกติ

เนื่องจาก ยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) มุ่งหวังพัฒนาข้อเสนอเพื่อการผลักดันนโยบายและสื่อสารเพื่อปรับทัศนคติสังคม โครงการกิจกรรมลักษณะนี้อาจจะยังไม่สามารถตอบสนองต่อความมุ่งหวังดังกล่าวได้ แต่หากมีการพัฒนาต่อยอดโครงการโดยเพิ่มช่องทางการเผยแพร่โครงการดังกล่าวในสื่อสาธารณะ เช่น การนำเสนอถึงกระบวนการสร้างเครือข่ายด้านศิลปะคนตรีระหว่างคนพิการและคนไม่พิการผ่านรายการโทรทัศน์ เป็นต้น โครงการดังกล่าวน่าจะมีพลังมากพอที่จะสื่อสารกับสังคม และสามารถกระตุ้นให้เกิดการปรับทัศนคติของสังคมไปสู่สังคมการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน (Inclusive Society) ได้มากยิ่งขึ้น

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

“โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” เป็นโครงการที่ดำเนินงานโดยเครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานจากสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.) ในการขับเคลื่อนงานด้านศิลปวัฒนธรรมกระแสหลักของคนพิการโดยคนพิการเอง โดยมียุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) สร้างเครือข่ายและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่การขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล
- 2) จัดทำและเผยแพร่องค์ความรู้
- 3) ยกย่องทักษะความสามารถและศักยภาพของคนพิการ
- 4) สร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อประเด็นความพิการ

โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวลฯ นี้ มีเป้าหมายหลักคือ สร้างการมีส่วนร่วมของคนพิการและพัฒนาทักษะทางศิลปะและดนตรีเพื่อก้าวสู่ความเป็นมืออาชีพในงานด้านศิลปวัฒนธรรมกระแสหลัก และ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความเสมอภาคของคนพิการในการขับเคลื่อนงานด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับนานาชาติ

โครงการนี้ใช้เวลาดำเนินงานในระยะที่ 1 เป็นเวลา 1 ปี 9 เดือน (เมษายน 2553 – ธันวาคม 2554) โดยมีโครงการย่อย จำนวน 4 โครงการ ได้แก่

- 1) การประชุมสัมมนาพัฒนาเครือข่ายศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในประเทศไทย
- 2) โครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนหรือท้องถิ่น
- 3) โครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ และ
- 4) โครงการพัฒนาเครือข่ายคนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (เครือข่ายวาทาโบชิ และเครือข่าย SPOTLIGHT)

เป้าหมายการดำเนินโครงการระยะที่ 1 ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่า ผลการดำเนินงานจะช่วยให้เกิดกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในรูปแบบของเครือข่าย ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีพันธกิจในการสนับสนุนและพัฒนา

คุณภาพชีวิตคนพิการและสร้างความเท่าเทียมในสังคมตามความเชื่อพื้นฐานของสถาบันที่ว่า คนพิการควรมีสิทธิและได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นๆ ในการเข้าถึงบริการทางสังคมและสุขภาพ นอกจากนี้คนพิการต้องมีโอกาสในการดำเนินชีวิตและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โครงการที่ดำเนินการกับกลุ่มผู้พิการจึงมองคนพิการในฐานะที่เป็นผู้มีศักยภาพ มิใช่เป็นเพียงผู้รอคอยความช่วยเหลือหรือเมตตาจากสังคม นอกจากนี้คนพิการจะต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติหรือกีดกันด้วยวิธีการใดๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากระบบบริการสุขภาพและบริการทางสังคมอื่นๆ

ดังนั้นเพื่อหนุนเสริมให้การดำเนินโครงการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งช่วยพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมต่างในโครงการย่อยให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) ในระยะที่สาม พ.ศ.2551-2554 คือ

1. สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายคนพิการ/ความพิการ และเครือข่ายบริการสุขภาพ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
2. สร้างและจัดการความรู้ที่สามารถนำไปใช้ดูแลสุขภาพคนพิการ พัฒนาข้อเสนอนโยบายและสื่อสารเพื่อปรับทัศนคติสังคม
3. พัฒนาการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายหลัก ที่นำไปสู่การปรับทัศนคติและพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
4. สนับสนุนการพัฒนาและการผลักดันนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) จึงพิจารณาให้คณะผู้วิจัยทำการวิจัยประเมินผลโครงการดังกล่าวในลักษณะของการประเมินผลภายใน (internal evaluation) ที่มุ่งประเมินกระบวนการและกลไกในการขับเคลื่อนของโครงการเป็นสำคัญ โดยยึดถือหลักคิดที่ว่า การประเมินเป็นเครื่องมือทางการบริหาร มุ่งให้ฝ่ายต่างๆของโครงการรับผิดชอบต่อการกระทำ (Accountability) และมุ่งนำโครงการไปสู่เป้าหมายอย่างมีเอกภาพ” (เนาวรัตน์ พลายน้อย, 2547: 7) นอกจากนี้ การประเมินภายในยังมีเป้าหมายในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) (ธีรเดช ฉายอรุณ, 2547: 11) ดังนั้นแล้ว การติดตามและประเมินภายในจึงมิใช่การประเมินเพื่อตัดสินความสำเร็จของโครงการ หากแต่เป็นติดตามและประเมินเพื่อสร้างการสะท้อนกลับ (reflection) ไปยังผู้บริหารโครงการ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยผู้ประเมินภายใน (internal evaluator) มีสถานะเป็นองค์ประกอบหนึ่งของโครงการ มิใช่เป็น

บุคคลภายนอกที่เข้ามา “วัด” (measure) ความสำเร็จของโครงการดังเช่นผู้ประเมินภายนอก (external evaluator)

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงกำหนดให้แผนการดำเนินงานประกอบด้วย การประเมินผลโครงการและสะท้อนผลการประเมินกลับไปยังสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) และผู้บริหารโครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวลฯ เป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เพื่อช่วยสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนเครือข่ายในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่อื่นๆได้ นอกจากนี้ยังจัดให้มีการถอดบทเรียนเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ในการสร้างต้นแบบของเครือข่ายลักษณะนี้ รวมถึงเสนอแนวทางในการสร้างผลผลิตอื่นๆที่เกิดขึ้นในโครงการให้คงอยู่อย่างยั่งยืน และสามารถขยายผลต่อไปได้ในอนาคต

2. เป้าหมายของการวิจัย

เพื่อเป็นกลไกที่ช่วยสนับสนุนให้ “โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก” มีคุณภาพการจัดการ (Management) และคุณภาพผลงาน (Performance) ตามยุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์ขณะที่โครงการกำลังดำเนินอยู่ และช่วยให้เห็นถึงศักยภาพของโครงการที่มีต่อสังคมในระยะสืบเนื่องอีกด้วย

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยประเมินผลครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองการขับเคลื่อนทางสังคม โดยดำเนินการควบคู่ไปกับปฏิบัติการของโครงการ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 เพื่อพัฒนารอบการประเมิน ตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Result Areas) และตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators) ของโครงการ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ดำเนินการสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.)

3.2 เพื่อประเมินผล “โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก” ทั้งนี้ในส่วนของการประเมินผลจะเป็นการดำเนินการให้ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาโครงการ ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยประเมินผล“โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก” คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนารอบการประเมิน ตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Result Areas) และตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators) ของโครงการ ในการขับเคลื่อนโครงการให้ดำเนินการสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) 2) เพื่อประเมินผล “โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก” ทั้งนี้ในส่วนของการประเมินผลจะเป็นการดำเนินการให้ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาโครงการ ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) โดยมีรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

4.1 ขั้นตอนการออกแบบกรอบการประเมิน

4.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเพื่อพัฒนารอบการประเมินและตัวชี้วัดการประเมิน (Key Information Indicators) ได้แก่

4.1.1.1 วิเคราะห์ “โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก” และเสนอแนวทางการขับเคลื่อนโครงการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.)

4.1.1.2 ศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมและทฤษฎีเครือข่าย รวมถึงบทเรียนของเครือข่ายที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement)

4.1.2 ร่วมประชุมและสังเกตการณ์การประชุมคณะทำงานของ “โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก” เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น ดังนี้

4.1.2.1 งานสัมมนาเครือข่ายเพื่อคนทั้งมวล ณ จ.เชียงใหม่

4.1.2.2 การประชุมเตรียมงานวาตาโบชิ และการประชุมเตรียมงานโครงการดนตรี

4.1.2.3 ฯลฯ

4.1.3 ศึกษาพื้นที่ปฏิบัติการ (Site Visit) โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ.2553 ณ จ.เชียงใหม่

4.1.4 จากกิจกรรมข้อ 4.1.1–4.1.3 นำมาจัดทำกรอบการประเมินและตัวชี้วัดการประเมิน

4.2. ขั้นตอนการสื่อสารตัวชี้วัดการประเมินที่พัฒนาขึ้นแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.2.1 จัดประชุมเพื่อนำเสนอตัวชี้วัดการประเมินที่พัฒนาขึ้นแก่ สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) และผู้รับผิดชอบโครงการ ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2553

4.3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประเมินผล

4.3.1 ดำเนินการประเมินโครงการ รวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด โดยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามเป้าหมาย ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล และการประชุมถอดบทเรียน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างและวัตถุประสงค์ในการใช้วิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.3.1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้รับผิดชอบโครงการ, เครือข่ายในพื้นที่ภาคเหนือ (จ.เชียงใหม่), ศิลปินคนพิการที่เข้าอบรมทักษะทางดนตรี ฯลฯ

4.3.1.2 การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล การประชุม การติดตามงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ ฯลฯ ในพื้นที่ปฏิบัติงาน เช่น จ.เชียงใหม่ สถานที่ในการอบรมทักษะทางดนตรี ฯลฯ โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ฯลฯ ตลอดโครงการ

4.3.1.3 สังเคราะห์บทเรียนการพัฒนาชุมชนศิลปวัฒนธรรมต้นแบบในระดับท้องถิ่น โดยจะจัดเวทีถอดบทเรียนเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้การจัดการเครือข่ายต้นแบบเมื่อสิ้นสุดโครงการพัฒนา และส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนและท้องถิ่น (ภาคเหนือ)

4.3.2 สื่อสารผลการประเมินเป็นระยะ ให้แก่ สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.)

4.4. ขั้นตอนการสรุปผลการวิจัยประเมินผล

4.4.1 วิเคราะห์ความเชื่อมโยงในการขับเคลื่อนระหว่างโครงการย่อยแต่ละโครงการและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.)

4.4.2 วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประเมินผลโครงการ

4.4.3 จัดประชุมเพื่อเสนอ(ร่าง)ผลการประเมิน แก่ สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) และผู้รับผิดชอบโครงการ

4.4.4 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์เพื่อเสนอสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.)

5. ผลที่ได้รับ

5.1 ตัวชี้วัดการประเมินผลภายในโครงการที่เป็นเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลสำเร็จของโครงการ

5.2 ผลการประเมินโครงการ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนโครงการทั้งในปัจจุบันและอนาคต

5.3 ได้องค์ความรู้และบทเรียนจากการดำเนินโครงการดังกล่าว

บทที่ 2

กรอบแนวคิดของการวิจัย (Conceptual Framework)

ในการสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยนั้น คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเรื่อง “ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่” โดยให้ความสำคัญกับการเคลื่อนไหวทางสังคมของคนชายขอบ และแนวคิดเรื่อง “เครือข่าย” มาผสานกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า “เครือข่ายศิลปะคนตรีคนพิการ” ก็คือรูปแบบหนึ่งของการเคลื่อนไหวทางสังคมของคนชายขอบ ที่ใช้กระบวนการเครือข่ายในการขับเคลื่อน

แนวคิดเรื่อง “ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่” (New Social Movements)

Derek Ingram (1994 อ้างใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร 2544: 145-147) กล่าวว่า ความล้มเหลวของสถาบันทางการเมืองและสังคมในอังกฤษ ได้ทำให้ความเชื่อมั่นและศรัทธาที่ประชาชนเคยมีต่อสถาบันเหล่านี้คลาไคลตัวลง (decline) และการคลาไคลตัวของศรัทธาเช่นนี้ ได้ทำให้ระบบต่างๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคมอังกฤษไม่สามารถจัดการปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ และได้ก่อให้เกิดการปฏิวัติเงียบเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ ตัวอย่างความล้มเหลวของสถาบันต่างๆ ได้แก่ สถาบันกษัตริย์ที่เคยเป็นดั่งสัญลักษณ์ของความเป็นอังกฤษ ถูกสั่นคลอนด้วยความเป็น “ปวงชน” (ordinary people) ของสมาชิกในราชวงศ์เอง, การตัดสินใจความผิดพลาดจนต้องมีการรื้อคดีมาตัดสินใหม่ของกระบวนการยุติธรรมที่เคยได้รับความเชื่อถือว่าเป็นที่เที่ยงตรง, ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงในระบบการเมืองของอังกฤษ ซึ่งเป็นระบบที่เคยเชื่อกันว่าเป็นแม่แบบของประชาธิปไตย ตลอดจนไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเรื่องแบบแผนทางพฤติกรรมที่เคยยึดถือปฏิบัติกันมา อาทิ การปะทุขึ้นของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน และการอนุญาตให้ผู้หญิงบวชเป็นพระ เป็นต้น

นอกจากนี้ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2544) ยังกล่าวว่า ปรากฏการณ์เช่นนี้ไม่ได้จำกัดตัวอยู่เฉพาะในสังคมอังกฤษเท่านั้น แต่ได้ปรากฏขึ้นตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1970s ในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า (the post-industrial society) ในทวีปยุโรปและอเมริกา ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าสังคมอุตสาหกรรมก้าวหน้ามีลักษณะเป็นการค้าภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ทุกอย่างสามารถแปรเป็นมูลค่า (price) ได้ รวมทั้งกลไกตลาดก็ทำให้สังคมมีลักษณะบริโภคนิยม (consumerist) มากขึ้น ขณะเดียวกัน กลไกของรัฐก็ได้แผ่ขยายการควบคุมประชาชนมากขึ้น จนทำให้คนในสังคมไม่มี “พื้นที่ส่วนตัว” และเกิดการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนขึ้น อย่างไรก็ดี ในขณะที่สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะนี้อย่างรวดเร็ว แต่ระบบการเมืองยังคงดำเนินไปในรูปแบบเก่า ทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ กล่าวคือปรากฏการณ์ทางสังคมเช่นที่กล่าวมานี้ ได้ทำให้ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อสถาบันทางสังคมคลาไคลลง และเกิดภาวะที่เรียกว่า “วิกฤติของการเป็นตัวแทน” (crisis of representation) ดังเช่นการที่กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถเป็นตัวแทนของความยุติธรรมได้ แต่ระบบการเมืองในประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ ยังคงมีลักษณะ

เป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน (representative democracy) ผ่านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ ดังนั้น ระบบการเมืองเช่นนี้ จึงไม่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น

ปรากฏการณ์เช่นนี้เอง ได้เป็นจุดเริ่มต้นของ “การเมืองแบบใหม่” (the new/postmodern politics) กล่าวคือ ความเสื่อมศรัทธาต่อสถาบันทางสังคมและระบบการเมืองแบบเก่า ได้ทำให้ประชาชนได้เริ่มคิดถึงการดำเนินการทางการเมืองแบบใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมที่กำลังเป็นอยู่ และศูนย์กลางของการเมืองแบบใหม่นี้อยู่ที่ “ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่” (the new social movements)

ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการเมืองแบบใหม่นี้ก็คือการไม่เชื่อในรัฐ พรรคการเมือง และระบบราชการ เพราะสถาบันทางการเมืองเหล่านี้ ไม่สามารถทำหน้าที่ “ตัวแทน” ได้อีกต่อไปตามที่ได้กล่าวแล้ว รวมทั้งการเมืองแบบใหม่ไม่เชื่อในวิธีคิดเรื่องการแบ่งขั้วตรงกันข้าม (binary opposition) ในลักษณะ รัฐ/ประชาชน เพราะวิธีคิดแบบขั้วตรงกันข้ามเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการแบ่งแยก ดังนั้น การเมืองแบบใหม่จึงไม่ได้มุ่งเน้นการช่วงชิงอำนาจรัฐ (state power) ดังเช่นที่วิธีคิดแบบมาร์กซิสต์ (Marxist) ในอดีตมุ่งเน้น แต่เป็นการสร้างการเมืองที่ประชาชนมีบทบาทในขบวนการเคลื่อนไหวแบบต่างๆ ซึ่งเป็นการสร้าง “อำนาจ” ที่อยู่นอกกระบวนการเมืองในลักษณะเดิม ดังนั้น “พื้นที่” (space) ของการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่จึงไม่ได้อยู่ที่ขั้วใดขั้วหนึ่งของการเมืองในความหมายเดิม แต่จะอยู่ ณ พื้นที่ที่เป็น “รอยต่อ” ของความเป็นขั้ว อาทิ การเคลื่อนไหวในเรื่อง ความรู้ เพศ วัฒนธรรม อัตลักษณ์ เป็นต้น อันเป็นพื้นที่ที่ผู้ที่สัมพันธ์เกี่ยวโยงกับประเด็นนั้นๆสามารถรวมอยู่ในขบวนการเคลื่อนไหว ส่งผลให้การเคลื่อนไหวเช่นนี้ ก้าวข้ามความเป็นชนชั้น (class) เพราะประเด็นการเคลื่อนไหวในลักษณะดังกล่าวเป็นประเด็นที่ปรากฏอยู่ในทุกชนชั้นของสังคม

อาจกล่าวได้ว่า การเคลื่อนไหวในลักษณะเช่นที่ว่านี้ เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อช่วงชิงอำนาจนำ (hegemony) ในการสร้างความหมายให้กับสิ่งที่กำลังเคลื่อนไหวอยู่ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการเคลื่อนไหวผ่านการสร้าง “วาทกรรม” (discourse) เพื่อที่จะล้มล้างวาทกรรมชุดเก่าที่สร้างปัญหา และทำการกำหนดความสัมพันธ์ขึ้นใหม่ เช่น การเคลื่อนไหวของขบวนการสิทธิสตรีใหม่ (the new feminism) ที่เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อกำหนดนิยามความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายขึ้นใหม่ผ่านจุดยืนของผู้หญิง เพื่อที่จะล้มล้างนิยามชุดเดิมที่กำหนดโดยผู้ชาย โดยที่การเคลื่อนไหวนี้มีได้มุ่งเน้นไปที่การเรียกร้องความเสมอภาคและเท่าเทียมกับผู้ชาย เป็นต้น ตัวอย่างที่อาจจะเห็นได้ชัดอีกตัวอย่างหนึ่งก็คือการเคลื่อนไหวของกลุ่มชนพื้นเมือง (indigenous people) ที่ได้ถูกคนผิวขาวทำให้กลายเป็นคนชายขอบ (marginalised) ด้วยนิยามเรื่องความล้าหลังทางวิชาการ และความป่าเถื่อน (wild) ชนพื้นเมืองเหล่านี้ อาทิ ชนเผ่าอินเดียนแดงในสหรัฐอเมริกา ได้สร้างการเคลื่อนไหวเพื่อกำหนดตนเองขึ้นใหม่ ผ่านการกำหนดคำเรียกตนเองขึ้น จากคำว่าอินเดียนแดงที่มีความหมายถึงความป่าเถื่อนและการเป็นขั้วตรงกันข้ามกับคนอเมริกันผิวขาว มาสู่คำว่า “ชนอเมริกันดั้งเดิม” (the Native American) อันนำไปสู่การกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคมชุดใหม่ขึ้น นั่นคือ

เป็นการนิยามว่าพวกเขาไม่ใช่ชาวตรงข้าม แต่เป็นคนอเมริกันเช่นกัน และเป็นคนอเมริกันอยู่ในดินแดนที่เป็นประเทศสหรัฐอเมริกามาก่อน ดังนั้น พวกเขาจึงมีสิทธิอันชอบธรรมเหนือดินแดนที่อาศัยอยู่ เป็นต้น

ดังนั้น การเมืองและการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่นี้ จึงเป็นการเมืองของ “การสร้างจินตนาการแบบถอนรากถอนโคน” (the radical imaginary) (Ruitz 1994 อ้างใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร 2544: 157) เพราะเป็นการเมืองที่สร้างปฏิบัติการในระดับวาทกรรม และเป็นการเมืองที่ “เน้นความแตกต่างและหลากหลายแต่ในฐานะที่เท่าเทียมกันของเอกลักษณ์ต่างๆ (identity politics)” (เพ็ญอ้าง: 157)

ถึงแม้การเมืองและขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่จะเริ่มต้นขึ้นในประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า แต่อุดมการณ์ (ideology) ของการเคลื่อนไหวดังกล่าว ก็ปรากฏขึ้นในบริบทของประเทศกำลังพัฒนา ในรูปแบบของ “ขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนระดับรากหญ้า” (the Grassroots Movements) เช่นกัน โดยที่ขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนในระดับรากหญ้าของประเทศกำลังพัฒนาเกิดขึ้นในฐานะที่เป็นการสร้าง “วาทกรรมการพัฒนา” (development discourse) ของตนเองขึ้น ทั้งนี้เพราะประชาชนในระดับรากหญ้าถูกทำให้เป็นผู้ที่รอรับผลของการพัฒนา (beneficiaries) และการพัฒนาดังกล่าวนั้น ก็เป็นวาทกรรมการพัฒนาที่มีอุดมการณ์การเติบโตทางเศรษฐกิจ และความรู้ในทางเทคโนโลยีที่มาจากภายนอกเป็นเครื่องกำกับ ผลลัพธ์จากการพัฒนาในลักษณะดังกล่าว นอกจากจะไม่สามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนในระดับรากหญ้าได้แล้วนั้น ยังได้ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็น “แหล่งชีวิต” (source of life) ดังนั้นการเคลื่อนไหวจึงเกิดขึ้นเพื่อตอบโต้วาทกรรมการพัฒนาชุดนี้ ดังเช่น “ขบวนการกอดต้นไม้” (Chipko Movement) ของผู้หญิงรากหญ้าที่ได้เริ่มขึ้นในประเทศอินเดีย และขยายออกไปทั่วเอเชียใต้ ขบวนการดังกล่าวเริ่มขึ้นจากการที่ผู้หญิงในชุมชนชนบทแห่งหนึ่ง ได้จับมือกันโอบล้อมต้นไม้ที่กำลังจะถูกบริษัทค้าไม้ที่ได้สัมปทานจากรัฐตัดโค่น เพื่อแสดงความไม่ยินยอมให้บริษัทดังกล่าวโค่นต้นไม้ ทั้งนี้เพราะป่าและต้นไม้คือสิ่งที่ทำให้ชีวิตในชุมชนชนบทดำรงอยู่ได้ และเหตุการณ์ในชุมชนแห่งนี้ก็ได้แผ่ขยายออกไปจนทำให้เกิดเป็น Chipko Movement ซึ่งเป็นขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ และคำว่า Chipko ซึ่งในภาษาอินเดียแปลว่ากอด ก็ได้ถูกนำมาใช้เพื่อเรียกขบวนการเคลื่อนไหวนี้

นอกจากนี้ ขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนในระดับรากหญ้ายังเป็นการเคลื่อนไหวในเรื่อง “การเมืองของความรู้” (the politics of knowledge) ที่ใช้ในการพัฒนาอีกด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะความรู้ที่ใช้ในการพัฒนาที่ผ่านมาเป็นความรู้ที่มาจากภายนอก และส่งผลกระทบต่อประชาชน ในขณะที่ประชาชนเหล่านี้ก็ได้มีการสร้างความรู้จากการปฏิบัติ และจากประสบการณ์ของชุมชนมาเป็นระยะเวลายาวนาน ดังนั้น มิติหนึ่งของการเคลื่อนไหวจึงเป็นการสร้าง “พื้นที่ทางสังคม” (social space) ของความรู้ดั้งเดิม (indigenous knowledge) รวมทั้งสร้างพื้นที่ของประชาชนในระดับรากหญ้าในฐานะผู้ผลิตความรู้ด้วย ดังจะเห็นได้จากการเกิดขึ้นของขบวนการเคลื่อนไหวเรื่อง “วัฒนธรรมชุมชน” ที่มีนัยของการปฏิเสธความรู้สำเร็จรูปที่ผ่านมาจากระบบการพัฒนาของรัฐ แต่จะให้ความสำคัญกับการนิยามสิ่งที่เรียกว่าความรู้ของชุมชนขึ้นใหม่ ว่าชุมชนแต่ละชุมชนมีบริบทที่แตกต่างกัน และแต่ละชุมชนก็ควรมีกระบวนการเรียนรู้ภายใต้บริบททาง

วัฒนธรรมเฉพาะเพื่อสร้างความรู้และใช้ความรู้ของตนขึ้น (situated knowledge) เป็นต้น และการเคลื่อนไหวในลักษณะนี้ ก็เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อยืนยันถึงความแตกต่างหลากหลายของเอกลักษณ์/อัตลักษณ์ (identity politics) เช่นเดียวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ในประเทศอุตสาหกรรม

การเคลื่อนไหวทางสังคมของคนชายขอบ

ไซริตน์ เจริญสินโอฬาร (2546) กล่าวว่า โลกในปัจจุบันที่นักวิชาการเรียกว่าโลกยุคหลังสมัยใหม่ (the postmodern world) โลกยุคโลกาภิวัตน์ (the globalised world) หรือโลกยุคหลัง 11 กันยายน 2001 (the post-September 11 world) ฯลฯ เป็นโลกที่พรมแดนระหว่างสิ่งต่างๆ ทั้งระหว่างรัฐกับรัฐ ระหว่างเมืองกับชนบท ระหว่างความดีกับความเลว ฯลฯ กำลังพร่าเลือน ผู้คน ณ ชีกโลกหนึ่ง สามารถรับรู้ความเป็นไปของอีกชีกโลกหนึ่งได้อย่างรวดเร็วผ่านระบบสื่อสารโทรคมนาคม สภาวะเช่นนี้เองที่ทำให้อำนาจของการผูกขาดความจริงของรัฐหรือของผู้มีอำนาจใดๆ (authority) พร่าเลือนลงเช่นกัน ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้ได้ส่งผลให้เกิดการปะทุขึ้นของความจริงชุดต่างๆ (realities) ที่เคยถูกเบียดขับและกดทับ ตลอดจนถึงการปะทุขึ้นของอัตลักษณ์ชายขอบที่ “เกิดขึ้นจากการปฏิเสธเส้นขอบเขตหรือพรมแดนที่แข็งตัว ก้าวข้ามสู่ตัวตนนอกประเภทที่จัดไว้ให้” (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี 2546: 15)

ในกรณีคนรักเพศเดียวกัน (homosexuality) นั้น ได้ถูกให้ความหมายในฐานะที่เป็นผู้ที่ผิดปกติหรือวิปริต เพราะคนกลุ่มนี้เหล่านี้ได้ปฏิเสธอุดมการณ์ (ideology) หลักของสังคมในเรื่องการรักต่างเพศ (heterosexuality) และความเป็นครอบครัวที่ประกอบไปด้วยพ่อ แม่ และลูก โดยในงานศึกษาเรื่องหญิงรักหญิงของ จิรยัวรรณ จันทร์แดง, ณรัตน์ สมสวัสดิ์ และ สุขพาพร พาณิชย์ (2546) พบว่า หญิงรักหญิงได้ถูกวาทกรรมกระแสหลักเบียดขับผ่านสถาบันทางสังคม อาทิ การเสนอภาพของเด็กผู้หญิงในหลักสูตรการศึกษาว่าต้องเรียบร้อยและอ่อนหวาน การที่หน่วยงานบางแห่งบังคับให้ผู้หญิงต้องใส่กระโปรงไปทำงาน ซึ่งได้สร้างความอึดอัดให้กับหญิงรักหญิงบางคน ฯลฯ ตลอดจนไปจนถึงการถูกล้อเลียนและทำให้ขบขัน และการไม่ยอมรับของคนในครอบครัวและคนรอบข้าง ซึ่งทั้งหมดนี้ได้สร้าง “ความเป็นอื่น” (otherness) ให้กับคนกลุ่มนี้

ปรากฏการณ์เช่นนี้ได้ทำให้เกิดการรวมตัวของหญิงรักหญิง เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมของอัตลักษณ์หญิงรักหญิงขึ้น และเพื่อ “ช่วงชิงการให้ความหมายใหม่ต่อการดำรงอยู่ของหญิงรักหญิง” (กฤตยา อาชวนิจกุล และ กนกวรรณ ธารวรรณ 2543: 95) ซึ่งเป็นการตอบโต้กับวาทกรรมกระแสหลักว่าด้วยเรื่องเพศ (dominant discourse of sexuality) ว่าเรื่องเพศในวาทกรรมกระแสหลักนั้นเป็นการประกอบสร้างทางสังคม (social construction of gender) และการรักเพศเดียวกันก็ไม่ได้เป็นความผิดปกติแต่อย่างใด และการเคลื่อนไหวของคนรักเพศเดียวกันนี้ก็เป็น “หนึ่งในขบวนการต่อสู้ของกลุ่มคนเล็กๆ ที่ถูกทำให้อ่อนแอโดยรัฐจากกลวิธีการปกครองแบบ “ทำให้เหมือน” ซึ่งแท้จริงแล้วคือการปิดกั้นเสรีภาพในการปรากฏตัวขึ้นของสิ่งที่แตกต่างไปจากความเชื่อหรือผลประโยชน์กระแสหลัก” (เพ็ญอ้าง: 86)

ในส่วนของ “ชาวเขา” นั้น ได้มีการผลิตวาทกรรมเกี่ยวกับตัวเองเพื่อโต้ตอบกับวาทกรรมกระแสหลักที่มักผูกโยงชาวเขากับการทำลายป่า ผ่านการใช้คำเรียกตัวเองว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” (ethnic groups) และสร้างความหมายเรื่องระบบการผลิตที่ถูกเรียกว่า “ไร่เลื่อนลอย” มาเป็น “ไร่หมุนเวียน” เพื่อสวมทับคำอธิบายชุดเดิมที่ได้สร้างความเป็นชายขอบให้เกิดขึ้น

งานศึกษาของสยามล ไกรยวงศ์ อัจฉรา รัญยติธรรม และ กฤษฎา บุญชัย (2543) ระบุว่า ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงซึ่งเป็นป่านั้น ก็คือการถูกรัฐที่ต้องการเข้ามาควบคุมทรัพยากรธรรมชาติ ใช้วาทกรรมชุดชาวเขากีดกันให้กลุ่มชาติพันธุ์ออกไปจากพื้นที่ป่า ส่งผลให้เกิดผลสะท้อนต่ออัตลักษณ์ในทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ถูกโยงกับพื้นที่ ดังนั้น กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆจึงมีการรวมตัวกันในนามสมัชชาชนเผ่าและเครือข่ายเกษตรกรรมภาคเหนือ ทำการเคลื่อนไหวเพื่อพิทักษ์สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ โดยนัยนี้ ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์จึงผูกโยงอยู่กับการต่อสู้กับนโยบายรัฐที่เข้ามากีดกันและลดทอนอัตลักษณ์ของกลุ่ม และรูปธรรมหนึ่งของการต่อสู้ก็คือการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางนโยบาย อาทิ การเสนอร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนเพื่อที่จะให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ ซึ่งนัยนี้ย่อมหมายถึงการสร้างอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไว้ด้วยเช่นกัน และการเคลื่อนไหวในทางนโยบายซึ่งในทางหนึ่งเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อต่อรองกับสถาบันหลักของสังคมนั้น ก็เกิดขึ้นในกลุ่มหญิงรักหญิงเช่นกัน อาทิ การรณรงค์คัดค้านชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่ยอมรับคนรักเพศเดียวกันเข้าทำงานในปี 2539 และการเรียกร้องให้มีการยกเลิกนโยบายของสถาบันราชภัฏที่ห้ามคนรักเพศเดียวกันเรียนครูในปี 2540 (กฤษฎา อาชนิจกุล และ กนกวรรณ ธารวรรณ 2543) เป็นต้น

ดังนั้น การตอบโต้เรื่องอัตลักษณ์ของคนชายขอบ ในทางหนึ่งก็คือกระบวนการที่กลุ่มคนเหล่านี้ได้พยายามต่อต้านขจัดขึ้นอำนาจของศูนย์กลางที่มากดทับ ด้วยการนำเสนอ “ความจริง” อีกชุดหนึ่ง พร้อมๆไปกับการแสดงพลังของความเป็นมนุษย์ เพื่อที่จะนิยามตนเองขึ้นใหม่ และปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคม (ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล 2545 อ้างใน อานันท์ กาญจนพันธุ์ 2549) ตลอดจนสร้างการเคลื่อนไหวเพื่อให้สถาบันหลักของสังคมซึ่งรวมถึงนโยบาย ได้เอื้ออำนวยให้กลุ่มคนชายขอบเหล่านี้มีสิทธิอันชอบธรรมที่จะดำรงตนในฐานะมนุษย์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็คือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

เมื่อพิจารณาปรากฏการณ์ของการเคลื่อนไหว ของกลุ่มคนที่เป็นคนชายขอบในสังคมไทย จะพบว่า กลุ่มคนเหล่านี้มิได้เคลื่อนไหวเพียงลำพัง หากแต่ยังมีเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานในประเด็นเฉพาะร่วมเคลื่อนไหวอยู่ด้วย ดังจะเห็นได้จาก “รายงานทางเลือกข้อเสนอภาคประชาชนไทยต่อการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน” ที่จัดทำขึ้นในปี 2545 โดย “คณะทำงานวาระประชาชน” นั้น มีองค์ประกอบของกลุ่มคนทั้ง 2 ส่วนอยู่ร่วมกัน ดังนั้น ในการทำความเข้าใจขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของคนชายขอบในสังคมไทย จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการพิจารณาบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Governmental Organisations – NGOs) ทั้งนี้เป็นเพราะขบวนการทั้งสองเกิดขึ้นในฐานะที่เป็นผลผลิตของกันและกัน และทำงานเคลื่อนไหวทางสังคมร่วมกันมาโดยตลอด โดยองค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทในการ

“ทำให้ชาวบ้านเกิดความต้องการที่จะพบปะพูดคุยเพื่อแก้ปัญหาของตัวเอง” (อรรถจักร สัตยานุรักษ์ 2543: 24) ตลอดจนไปถึงบทบาทของนักวิชาการที่ทั้งทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน และเคลื่อนไหวทางวิชาการในประเด็นคนชายขอบ

บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการ ที่ทำงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน ซึ่งหมายรวมถึงเครือข่ายของคนชายขอบ ปรากฏในเอกสาร “รายงานทางเลือกข้อเสนอภาคประชาชนไทยต่อการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน” (2545) ระบุว่า “ตลอดช่วง พ.ศ. 2543 ภาคประชาสังคมส่วนหนึ่งซึ่งประกอบด้วยองค์กรประชาชน ผู้นำชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน และนักคิดอิสระ ได้รวมตัวกันเพื่อสรุปประมวลสถานการณ์ ความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดทำข้อเสนอต่อสังคมไทย ว่าด้วย “วาระประชาชนเพื่อความเป็นไท (จากกระแสโลกาภิวัตน์)” (คณะทำงานวาระประชาชน 2545: 20) ข้อความดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมภาคประชาชน ซึ่งรวมไปถึงประชาชนชายขอบนั้น มีองค์กรพัฒนาเอกชนและนักคิดนักวิชาการเป็นองค์ประกอบร่วมอยู่ด้วย นอกจากนี้ ในงานศึกษาของศยามล ไกรยูรวงศ์ อัจฉรา รักยุติธรรม และ กฤษฎา บุญชัย (2545: 242) ก็ยังระบุว่า

ปฏิบัติการของรัฐส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของชุมชน และส่งผลสะท้อนต่ออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) อย่างรุนแรง กลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูงจึงรวมตัวกัน และประสานความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการ¹ เพื่อผลักดันให้มีการกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความเป็นธรรมและความเสมอภาค การต่อสู้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 12 ปี ของเครือข่ายเกษตรกรรมภาคเหนือ (พ.ศ. 2531-2543) จึงพัฒนามาเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

และในส่วนของการเคลื่อนไหวของหญิงรักหญิงนั้น ได้มีการร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสตรี และนักวิชาการด้านสตรีนิยม (Feminisms) ในการขับเคลื่อนขบวนการ ดังเช่น

ปี พ.ศ. 2538 ร่วมกับโครงการสตรีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดบรรยายเรื่อง “จิตวิทยาเลสเบี้ยน: อดีตและปัจจุบัน”... และปี พ.ศ. 2540 ร่วมกับมูลนิธิฟรีดิชเอแบร์ท และองค์กรหลายแห่ง จัดสัมมนาทางวิชาการขึ้นที่โรงแรมสยามซิตี้ในหัวข้อ “สิทธิผู้หญิงรักหญิง: บทบาทของวงวิชาการและสื่อสารมวลชน”

(กฤตยา อาชวนิจกุล และ กนกวรรณ ธารวรรณ 2545: 95)

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ขบวนการเคลื่อนไหวของคนชายขอบในสังคมไทย มิได้มีเพียงกลุ่มคนชายขอบเท่านั้นที่ปฏิบัติการเคลื่อนไหว หากยังมี “พันธมิตร” สำคัญ อันได้แก่องค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการที่ร่วมคิดและร่วมปฏิบัติการ ในขบวนการเคลื่อนไหวต่างๆเหล่านี้ ตลอดจนการเคลื่อนไหว

¹ ตัวเอนโดยผู้เขียน

ดังกล่าวมีการจัดการในลักษณะ “เครือข่าย” 2 ระดับ คือระดับของเครือข่ายภายในของคนชายขอบ และระดับของเครือข่ายระหว่างคนชายขอบกับพันธมิตร

นอกจากนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของคนชายขอบที่เป็นกลุ่มเฉพาะ (identified actor) จำนวน 12 งาน อันได้แก่ “การเคลื่อนไหวของชุมชน และองค์กรชุมชนบ้านครัว” โดย ชุติรัตน์ เจริญพร (2542), “ผู้หญิงในขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนชายขอบ กรณีศึกษาฝ่ายราษีไศล: หมู่บ้านแม่มูลมันยืน 2 และ 3” โดย ศิริพร โคตะวินนถ์ (2543), “การเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนาอีสาน: กรณีศึกษามูลนิธิเกษตรกรไทย” โดย ยุติธรรม ศิริอุเทน (2544), “ขบวนการทางสังคม บนมิติการเมืองเรื่องเพศและร่างกายผู้หญิง” โดย กฤตยา อาชวนิจกุล และ กนกวรรณ ธารวรรณ (2545), “คนงานหญิง สหภาพแรงงาน และเอ็นจีโอ กับกระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพ ความปลอดภัย” โดย วรวิทย์ เจริญเลิศ (2545), “ประสบการณ์การต่อสู้ของชาวลุ่มน้ำมูล กรณีศึกษาเขื่อนปากมูลและเขื่อนราษีไศล” โดย นลินี ตันฐวนิตย์ สุไลพร ชลวิไล และ ศิริพร โคตะวินนถ์ (2545), “ขบวนการเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือเพื่อพิทักษ์สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์” โดย ศยามล ไกรยูรวงศ์ อัจฉรา รักยุติธรรม และ กฤษฎา บุญชัย (2545), “ขบวนการเครือข่ายประมงพื้นบ้านอันดามัน กรณีศึกษาสมัชชาชาวประมงพื้นบ้านอันดามัน” โดย ประภาส ปิ่นตบแต่ง และ อนุสรณ์ อุณโณ (2545), “ขบวนการของชาวสลัมในประเทศไทย” โดย มณีนรัตน์ มิตรปราสาท (2545), “อัตลักษณ์ และกระบวนการต่อสู้ชีวิตของผู้ติดเชื้อ HIV” โดย พิศิษฐ์ คุณวโรดม (2546), “Trade Unions and the Workers’ Collective Action in Thailand: An Articulation of Social Movement Unionism and Economic Unionism, 1972-2002” by Napaporn Ativanichayapong (2002) และ “Contesting Rights Over Land: A Case Study of Landless Farmers’ Social Movement in Lamphun Province” by Yuki Miyaki (2003) เกิดข้อค้นพบดังนี้

เหตุผลของการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของประชาชนนั้น ก็คือการทำผู้เข้าร่วมนั้นเป็นผู้ที่อยู่ในปัญหาของการเคลื่อนไหวนั้น และเมื่ออธิบายผ่านความหมายของคนชายขอบ ก็จะสามารถอธิบายได้ว่าคนชายขอบซึ่งเป็นกลุ่มที่ถูกเบียดขับและกักขังอัตลักษณ์โดยศูนย์กลาง เข้าร่วมในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อที่จะต่อรองในเรื่องอัตลักษณ์และพื้นที่ทางสังคม

ในส่วนของยุทธวิธีที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้น สะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของ 2 ทฤษฎีหลัก คือ ทฤษฎีการต่อสู้ทางชนชั้น และทฤษฎีการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ โดยในงานของ ยุติธรรม ศิริอุเทน ได้สรุปไว้ว่า ขบวนการเคลื่อนไหวของชาวนามูลนิธิเกษตรกรไทยยังคงใช้แนวทางการต่อสู้ทางชนชั้น อย่างไรก็ตาม ในงานของ Napaporn Ativanichayapong ที่ศึกษาขบวนการสหภาพแรงงาน ซึ่งเป็นประเด็นศึกษาที่มักถูกผูกโยงอยู่กับเรื่องชนชั้นนั้น ได้สะท้อนให้เห็นว่า การยืนยันเรื่องทฤษฎีการต่อสู้ทางชนชั้นในขบวนการแรงงานนั้น อาจทำให้ขบวนการแรงงานไม่สามารถดำรงอยู่ได้ในบริบททางสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งขบวนการแรงงาน ก็มีแนวโน้มที่จะเคลื่อนไหวด้วยแนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่อยู่ด้วย และงานวิจัยส่วนใหญ่ของการศึกษาครั้งนี้ ก็มีคำตอบที่สะท้อนบทบาทของทฤษฎีการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ อาทิ การเคลื่อนไหวของผู้หญิงบนฐานอัตลักษณ์และประสบการณ์ของ

ผู้หญิง การเคลื่อนไหวของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ การเคลื่อนไหวของเครือข่าย ประมง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้งานวิจัยจำนวนมากจะสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของทฤษฎีการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ที่โดยตัวทฤษฎีเองไม่สนใจการดำรงอยู่ของรัฐ แต่งานวิจัยดังกล่าวก็แสดงให้เห็นว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของคนชายขอบจำนวนมากไม่น้อยไม่ได้ปฏิเสธการดำรงอยู่ของรัฐ และยังคงให้ความสำคัญต่อนโยบายรัฐในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา เพียงแต่นโยบายทั้งหลายที่ก่อปัญหาจะต้องถูกเปลี่ยนแปลง ดังจะเห็นได้จากงานเคลื่อนไหวของเครือข่ายประมงภาคใต้ ที่ใช้การเคลื่อนไหวเรื่องอัตลักษณ์เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมผ่านวาทกรรมชุดหนึ่ง ที่จะนำไปสู่การเคลื่อนไหวในทางนโยบายอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องผู้หญิงกับร่างกาย ที่เคลื่อนไหวเรื่องกฎหมายการทำแท้งและกฎหมายครอบครัวผ่านการนำเสนอประสบการณ์ และอัตลักษณ์ของผู้หญิง เป็นต้น

ในส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมนั้น คำตอบส่วนใหญ่ระบุว่า นอกเหนือจากการสร้างพื้นที่ทางสังคมผ่านวาทกรรมเรื่องอัตลักษณ์แล้วนั้น ก็คือปัจจัยเรื่องการสร้างเครือข่ายพันธมิตร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilisation Theory) ดังเช่นที่ปรากฏในงานวิจัยเรื่องชุมชนบ้านครัว และเครือข่ายเกษตรกรรมภาคเหนือ เป็นต้น นอกจากนี้ งานวิจัยเรื่องเครือข่ายประมงยังแสดงให้เห็นว่า การขับเคลื่อนทางนโยบายนั้น มีองค์ประกอบในเรื่องโอกาสทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังเช่น การปฏิรูปการเมือง ทำให้เครือข่ายประชาชนมีโอกาสในการแสดงเสียงของตนได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political Opportunity Structure)

เครือข่าย

ดังที่แนวคิดเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมได้ระบุไว้ว่า “เครือข่าย” เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างการเคลื่อนไหวทางสังคม การวิจัยนี้จึงนำแนวคิดเรื่องเครือข่ายมาร่วมใช้ในการสร้างกรอบแนวคิด ทั้งนี้ เสรี พงศ์พิส (2548) กล่าวว่า “เครือข่าย” ยุคใหม่เกิดขึ้นมาพร้อมกับแนวคิดทางการเมืองที่เรียกว่า “อนาธิปไตย” (Anarchism) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ต้องการสร้างสังคมที่ไม่มีการควบคุมแบบลำดับชั้นทางอำนาจ (hierarchical control) เป็นการมุ่งเน้นความร่วมมืออย่างเท่าเทียมกันของปัจเจกบุคคลผู้มีเสรีภาพ การพึ่งตนเอง และลดอำนาจรัฐให้น้อยลงที่สุด และแนวคิดนี้เองที่จะเป็นเครื่องมือในการเชื่อมประสานชุมชนกลุ่ม องค์กร เข้าด้วยกัน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสถาบันที่มีอำนาจในตัวเอง และไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายในแบบใด ก็จะมีลักษณะดังนี้

- เป็นกลุ่มองค์กรและ/หรือบุคคลที่มาร่วมกัน เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์และความสนใจที่ตั้งขึ้นร่วมกัน
- เป็นเวทีเพื่อกิจกรรมทางสังคมโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- ดำรงอยู่ได้ยาวนาน (ไม่ใช่เฉพาะกิจ) ด้วยการสื่อสารแบบใดแบบหนึ่งที่ต่อเนื่อง
- มีความรู้สึกผูกพันกับโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นร่วมกัน และร่วมกันรับผิดชอบ

- มีฐานอยู่ที่ความเป็นเจ้าของร่วมกันและความมุ่งมั่นที่จะทำตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน รวมทั้งเครื่องมือหรือวิธีการในการดำเนินการที่คิดไว้ร่วมกัน

(เสรี พงศ์พิศ 2548: 201)

นอกจากนี้ เครือข่ายยังเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในกรณีที่ปัจเจกบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรใดๆ ไม่สามารถเผชิญปัญหาได้เพียงลำพัง เพราะเครือข่ายคือการทำงานในลักษณะประสานพลัง (synergy) โดยมี “ตัวเชื่อมประสานกระบวนการ” (facilitator) และ “ตัวเชื่อมประสานเครือข่าย” (networker) ทำหน้าที่ประสานองค์ประกอบต่างๆ ของเครือข่ายเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และมี “ตัวเชื่อมประสานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง” (catalyst) ทำหน้าที่ประสานพลังสู่การขับเคลื่อนทางสังคม (เสรี พงศ์พิศ, 2548: 217)

ในแง่การมองภารกิจในเชิงกลไกของความเป็นเครือข่ายนั้น ศาสตราจารย์ นพ.ประเวศ วะสี (2549) ได้เสนอไว้ใน “ทฤษฎีพลังแห่งการเปลี่ยนแปลง” หรือ INN ไว้ว่าภารกิจในเชิงกลไกนั้นประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ I-Individual หรือพลังแห่งความเป็นปัจเจกบุคคลในการสร้างสังคมให้ดีขึ้น แต่พลังของปัจเจกบุคคลยังไม่เพียงพอต่อการสร้างการเปลี่ยนแปลง N-Node เป็นพลังในตัวเอง กลุ่ม ชมรม องค์กร ฯลฯ อันเป็นหน่ออ่อนที่ช่วยให้เกิดพันธมิตรและพลังในการทำสิ่งดีๆ N-Network ที่หมายถึงการปรับตัวของหน่ออ่อน (node) มาเป็นการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและยากลำบาก ความเป็นเครือข่ายจะเป็นพลังแนวราบที่ยืดหยุ่นได้ ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า พันธมิตร (alliances) แม้ข่ายหรือหน่ออ่อน (node) ตัวเชื่อมเครือข่าย (networker) ผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (catalyst) แท้จริงต้องเป็นหุ้นส่วน (partners) ในการสร้างเครือข่ายด้วยกันทั้งนั้น (อังกูณ ปุสดี อากมณนัท มอนซอน และ ปัทมา สุพรรณกุล, 2549: 14-15)

ในส่วนของการก่อรูปและการรักษาความเป็นเครือข่ายให้ยั่งยืนนั้น ประภาพรรณ อุณอบ (2552: 17-37) กล่าวว่า มีขั้นตอนที่ต้องพิจารณา ดังนี้

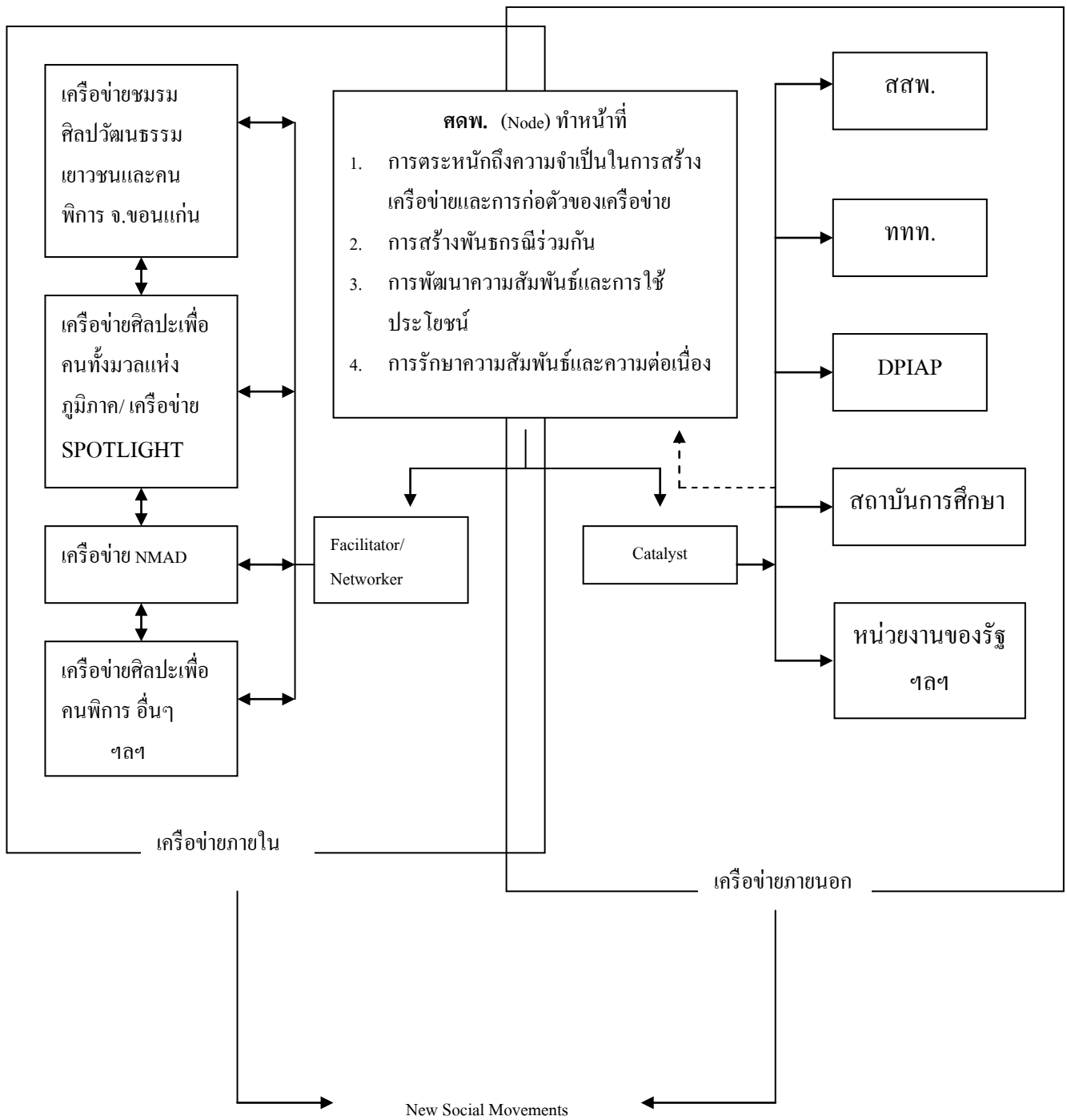
1. **ขั้นการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายและการก่อตัวของเครือข่าย** โดยในขั้นตอนนี้กลุ่มหรือองค์กรเครือข่ายจะต้องมีการศึกษาข้อมูลและสภาพการณ์ทางสังคมเพื่อที่จะพิจารณาว่าความเป็นเครือข่ายจะนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือการสร้างพลังได้หรือไม่ อย่างไรก็ตามนั้นจึงเป็นการการสร้างสรรค์และหาแนวร่วม รวมถึงการสร้างความตระหนักหรือการเสนอให้เห็นประเด็นปัญหาร่วมกัน และสร้างระบบความสัมพันธ์ของเครือข่าย
2. **ขั้นการสร้างพันธกรณีร่วมกัน (commitment) และการบริหารเครือข่าย** อันประกอบไปด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์และข้อตกลงร่วม การกำหนดบทบาทหน้าที่และการวางแผนเครือข่าย การเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำ การจัดระบบการติดต่อสื่อสาร การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และการติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม

3. **ขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์** อันประกอบไปด้วย การทบทวนและสรุปบทเรียน การเสริมสร้างผู้นำและหน่วยนำของเครือข่าย (node) การเสริมสร้างกิจกรรมสาธารณะและเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้ การขยายกิจกรรมและแนวคิด รวมทั้งการสร้างความรู้ใหม่และการจัดการความรู้
4. **ขั้นรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง** ซึ่งก็คือการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่อง การรักษาสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิก การบริหารจัดการข้อมูล ระบบสื่อสาร และการจัดการความรู้ตลอดถึงการสร้างผู้นำรุ่นใหม่

เครือข่ายเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของคนพิการ: กรอบแนวคิด

จากการทบทวนแนวคิดในเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมและแนวคิดเรื่องเครือข่าย ทำให้สามารถสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยได้ว่า เครือข่ายศิลปะคนตรีคนพิการ (ศคพ) จะทำหน้าที่เป็น “ตัวเชื่อมประสานกระบวนการ” (facilitator) และ “ตัวเชื่อมประสานเครือข่าย” (networker) ผ่านการสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายให้เกิดขึ้นกับสมาชิก การสร้างพันธมิตรร่วมกัน การพัฒนาความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากความเป็นเครือข่าย และการรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเครือข่าย ซึ่งทั้งหมดนี้คือกระบวนการภายในของเครือข่าย นอกจากนี้ เครือข่ายศิลปะคนตรีคนพิการจะทำหน้าที่ “ตัวเชื่อมประสานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง” (catalyst) ผ่านการสร้างความเป็นเครือข่ายกับองค์กรภายนอก อาทิ นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อสร้างการเคลื่อนไหวทางสังคมที่จะนำไปสู่การสร้างควมหมายใหม่ว่าด้วยคนพิการ (meaning construction) และการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย (policy advocacy) ที่เอื้ออำนวยให้คนพิการสามารถดำรงอยู่ร่วมในสังคม (social inclusion) ทั้งนี้ เครือข่ายศิลปะคนตรีคนพิการ เปรียบเสมือนหน่ออ่อนหรือแม่ข่าย (node) ที่ทำหน้าที่เชื่อมประสานปัจเจกบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรคนพิการเฉพาะ (individual) รวมทั้งพันธมิตร อาทิ องค์กรวิชาการ องค์กรพัฒนา องค์กรสื่อ ฯลฯ เพื่อเข้ามาร่วมกันเป็นหุ้นส่วน (partners) ของการขับเคลื่อนเครือข่าย

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

กรอบการประเมิน ตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Result Areas) และตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators)

“โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” เป็นโครงการที่มีเป้าหมายในการสร้างการมีส่วนร่วมของคนพิการ และพัฒนาทักษะทางศิลปะและดนตรีเพื่อก้าวสู่ความเป็นมืออาชีพในงานด้านศิลปวัฒนธรรมกระแสหลัก และเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความเสมอภาคของคนพิการในการขับเคลื่อนงานด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับนานาชาติ โดยที่ผลการดำเนินงานจะช่วยให้เกิดกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในรูปแบบของเครือข่าย ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีพันธกิจในการสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและสร้างความเท่าเทียมในสังคม

ในการดำเนินโครงการนั้น สสพ. ได้กำหนดให้มีการประเมินผลภายใน (internal evaluation) ขึ้น ทั้งนี้ การประเมินผลภายในนั้นมุ่งประเมินกระบวนการและกลไกในการขับเคลื่อนของโครงการเป็นสำคัญ โดยยึดถือหลักคิดที่ว่า การประเมินเป็นเครื่องมือทางการบริหาร มุ่งให้ฝ่ายต่างๆ ของโครงการรับผิดชอบต่อการกระทำ (Accountability) และมุ่งนำโครงการไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ” (เนาวรัตน์ พลายน้อย, 2547: 7) นอกจากนี้ การประเมินภายในยังมีเป้าหมายในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) (ธีรเดช ฉายอรุณ, 2547: 11) ดังนั้นแล้ว การติดตามและประเมินภายในจึงมิใช่การประเมินเพื่อตัดสินความสำเร็จของโครงการ หากแต่เป็นติดตามและประเมินเพื่อสร้างการสะท้อนกลับ (reflection) ไปยังผู้บริหารโครงการ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยผู้ประเมินภายใน (internal evaluator) มีสถานะเป็นองค์ประกอบหนึ่งของโครงการ มิใช่เป็นบุคคลภายนอกที่เข้ามา “วัด” (measure) ความสำเร็จของโครงการดังเช่นผู้ประเมินภายนอก (external evaluator)

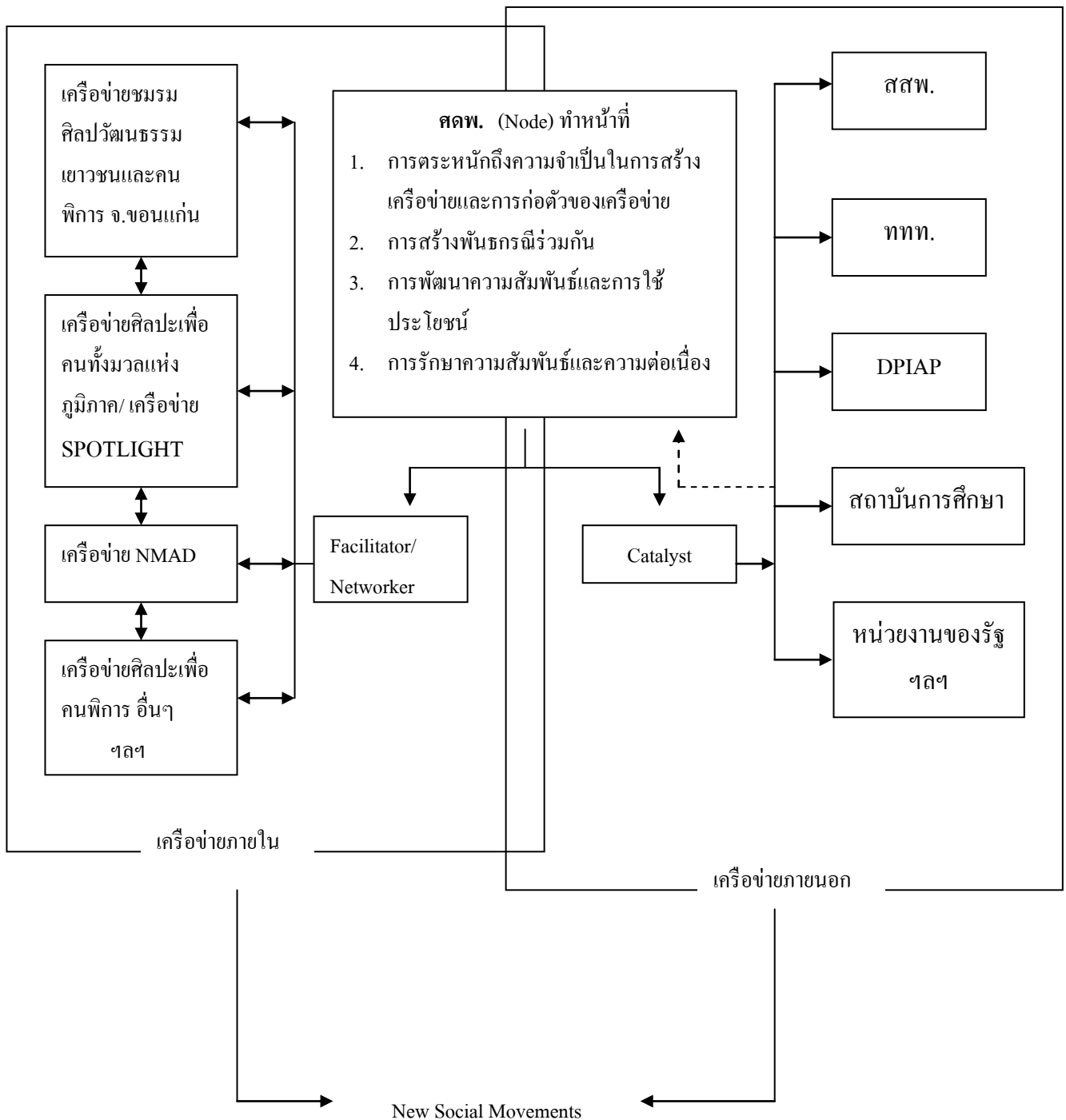
เมื่อพิจารณาจากเป้าหมายของโครงการ อาจทำให้กล่าวได้ว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่มีลักษณะเป็น “นวัตกรรม” (innovation) และเป็น “โครงการเชิงรุก” (proactive programme) ที่ต้องการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น ทั้งนี้ นวัตกรรมของการเปลี่ยนแปลงใดๆ ย่อมต้องอาศัยยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการสร้างการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ดังนั้นแล้ว การวิจัยเพื่อประเมินผลภายในนี้ จึงใช้กรอบคิดของการพัฒนาโครงการเชิงยุทธศาสตร์มาเป็นกรอบการประเมิน โดยกรอบคิดดังกล่าวมีองค์ประกอบดังที่ สุภวัธย์ พลายน้อย (2551: 16-17) ระบุไว้คือ

1. แนวคิดโครงการ (programme concept) ที่หมายถึงฐานคิด ความเชื่อ ที่อยู่เบื้องหลังโครงการนั้นๆ
2. ทฤษฎีโครงการ (programme theory) ที่หมายถึงแนวคิดหรือทฤษฎีทางสังคม (social theory) ที่ใช้ยืนยันความเป็น “เหตุ” และ “ผล” ของโครงการ

3. การออกแบบโครงการ (programme design) ที่หมายถึงการกำหนดกระบวนการดำเนินกิจกรรมและการบริหารจัดการโครงการที่จะสามารถตอบสนองแนวคิดของโครงการ

เมื่อพิจารณาเป้าหมายของโครงการดังที่กล่าวข้างต้น ก็อาจทำให้กล่าวได้ว่าโครงการมีแนวคิด (programme concept) ที่ว่า “เครือข่าย” จะเป็นกลไกสำคัญในการ “ขับเคลื่อน” งานด้านศิลปะวัฒนธรรมเพื่อคนทั้งมวล ดังนั้น ทฤษฎีโครงการ (programme theory) ที่เป็นตัวกำหนดกรอบในการประเมิน (theoretical framework) ก็คือ ทฤษฎีเครือข่าย (network theory) และทฤษฎีการขับเคลื่อนทางสังคม (social movements theory) และจากการทบทวนแนวคิดในเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมและแนวคิดเรื่องเครือข่าย ทำให้สามารถสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย (conceptual framework) ได้ว่า เครือข่ายศิลปะคนตรีคนพิการ (ศตพ) จะทำหน้าที่เป็น “ตัวเชื่อมประสานกระบวนการ” (facilitator) และ “ตัวเชื่อมประสานเครือข่าย” (networker) ผ่านการสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายให้เกิดขึ้นกับสมาชิก การสร้างพันธมิตรร่วมกัน การพัฒนาความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากความเป็นเครือข่าย และการรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเครือข่าย ซึ่งทั้งหมดนี้คือกระบวนการภายในของเครือข่าย นอกจากนี้ เครือข่ายศิลปะคนตรีคนพิการจะทำหน้าที่ “ตัวเชื่อมประสานให้เกิดการเปลี่ยนแปลง” (catalyst) ผ่านการสร้างความเป็นเครือข่ายกับองค์กรภายนอก อาทิ นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อสร้างการเคลื่อนไหวทางสังคมที่จะนำไปสู่การสร้างควมหมายใหม่ว่าด้วยคนพิการ (meaning construction) และการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย (policy advocacy) ที่เอื้ออำนวยให้คนพิการสามารถดำรงอยู่ร่วมในสังคม (social inclusion) ทั้งนี้ เครือข่ายศิลปะคนตรีคนพิการ เปรียบเสมือนหน่ออ่อนหรือแม่ข่าย (node) ที่ทำหน้าที่เชื่อมประสานปัจเจกบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรคนพิการเฉพาะ (individual) รวมทั้งพันธมิตร อาทิ องค์กรวิชาการ องค์กรพัฒนา องค์กรสื่อ ฯลฯ เพื่อเข้ามาร่วมกันเป็นหุ้นส่วน (partners) ของการขับเคลื่อนเครือข่าย

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบคิดดังกล่าว เป็นกรอบแนวคิดที่นำมาสู่การพัฒนาตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Result Areas) และตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators) ของโครงการได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Result Areas) และตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators)

ตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Result Areas)	ตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators)
1. การตระหนักรับรู้ถึง แนวคิดของโครงการ	1.ทุกคนรับรู้ว่ามีความโครงการนี้ 1.1 ผู้ดำเนินโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้ 1.2 ผู้เข้าร่วมโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้ 2.ทุกคนรับรู้แนวคิดหลักของโครงการในประเด็น “การสร้างเครือข่าย เพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคม” 2.1 ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้ 2.2 ผู้เข้าร่วมโครงการอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้
2. การตระหนักถึงความ จำเป็นในการสร้างเครือข่าย	3.ผู้ดำเนินโครงการมีการสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่าย 3.1 รายชื่อบุคคล/องค์กรที่ผู้ดำเนินโครงการกำหนดเป็นเครือข่าย 3.2 ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้เลือกบุคคล/องค์กรดังกล่าว 4.ผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการเห็นประเด็นปัญหาร่วมกัน 4.1 เกิดกิจกรรม/การประชุมสัมมนาถึงความสำคัญ/ความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 4.2 ทุกคนสามารถอธิบายถึงประเด็นปัญหาร่วมกัน ได้
3. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ร่วม/การสร้างพันธะสัญญา ร่วมกันระหว่างเครือข่าย	5. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของเครือข่ายร่วมกัน 6. เกิดคณะกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อร่วม กำหนด บทบาทหน้าที่ภายในเครือข่าย 7. มีการวางแผนเครือข่าย 8. มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาแกนนำเครือข่ายในแต่ละระดับ 9. มีระบบการสื่อสารภายในเครือข่าย
4. การใช้ประโยชน์ / การ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	10.เกิดการถอด/สรุปบทเรียนจากการทำงาน 10.1 มีกิจกรรมการประเมินผลกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อย 10.2 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงาน

ตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Result Areas)	ตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators)
	11. เกิดกระบวนการสร้างผู้นำความเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในเครือข่าย 12. เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 13. เกิดกิจกรรมการจัดหาทุนและระดมทรัพยากรจากเครือข่ายภายนอกและเครือข่ายภายใน
5. รักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง (พิจารณากระบวนการ)	14. เครือข่ายที่เกิดขึ้นมีการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันในอนาคต 15. เครือข่ายที่เกิดขึ้นได้สร้างช่องทางการสื่อสารในระยะยาวร่วมกัน

บทที่ 4

ผลการประเมินโครงการ

ในการวิจัยประเมินผล “โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” นี้ ทางทีมวิจัยได้ประเมินผลการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็น 2 ส่วน คือ

1) การวิเคราะห์การดำเนินกิจกรรมโครงการย่อยทั้ง 3 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลหรือท้องถิ่นในชุมชน (เชียงใหม่) โครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ และโครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก (เครือข่ายวาตาโบชิและเครือข่าย SPOTLIGHT) สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 2 - 4

2) การประเมินผลโครงการตามตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators) ดังรายละเอียดในตารางที่ 5- 8 โดยตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators) ของโครงการวิจัยประเมินผล “โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” ประกอบด้วย

2.1. ทุกคนรับรู้ว่ามีโครงการนี้

- ผู้ดำเนินโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้
- ผู้เข้าร่วมโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้

2.2. ทุกคนรับรู้แนวคิดหลักของโครงการในประเด็น “การสร้างเครือข่าย เพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคม”

- ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้
- ผู้เข้าร่วมโครงการอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้

2.3. ผู้ดำเนินโครงการมีการสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่าย

- รายชื่อบุคคล/องค์กรที่ผู้ดำเนินโครงการกำหนดเป็นเครือข่าย
- ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้เลือกบุคคล/องค์กรดังกล่าว

2.4. ผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการเห็นประเด็นปัญหาร่วมกัน

- เกิดกิจกรรม/การประชุมสัมมนาถึงความสำคัญ/ความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย
- ทุกคนสามารถอธิบายถึงประเด็นปัญหาร่วมกันได้

2.5. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของเครือข่ายร่วมกัน

2.6. เกิดคณะกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อร่วม กำหนด บทบาทหน้าที่ภายในเครือข่าย

- 2.7. มีการวางผังเครือข่าย
- 2.8. มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาแกนนำเครือข่ายในแต่ละระดับ
- 2.9. มีระบบการสื่อสารภายในเครือข่าย
- 2.10. เกิดการถอด/สรุปบทเรียนจากการทำงาน
 - มีกิจกรรมการประเมินผลกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อย
 - มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงาน
- 2.11. เกิดกระบวนการสร้างผู้นำความเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในเครือข่าย
- 2.12. เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 2.13. เกิดกิจกรรมการจัดหาทุนและระดมทรัพยากรจากเครือข่ายภายนอกและเครือข่ายภายใน
- 2.14. เครือข่ายที่เกิดขึ้นมีการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันในอนาคต
- 2.15. เครือข่ายที่เกิดขึ้นได้สร้างช่องทางการสื่อสารในระยะยาวร่วมกัน

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์การดำเนินกิจกรรมโครงการ

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลหรือท้องถิ่นในชุมชน (เชียงใหม่)

กิจกรรมของ ศคพ.	ผลการดำเนินงานของ ศคพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย																		
1. เก็บข้อมูลศิลปิน - 9-12 พ.ค. 2553 เก็บข้อมูลภาคใต้ - 6-10 มิ.ย. 2553 เก็บข้อมูลภาคเหนือ - 6-9 ก.ค. 2553 เก็บข้อมูลภาคกลาง - 25-30 ก.ค. เก็บข้อมูลภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1. จากฐานข้อมูลในเว็บไซต์ www.nmad2006.org ปรากฏจำนวนองค์กร/ศิลปินคนพิการ ที่รวบรวมไว้ดังนี้ <table> <tr> <td>ภาคใต้</td><td>4</td><td>องค์กร/คน</td></tr> <tr> <td>ภาคเหนือ</td><td>9</td><td>”</td></tr> <tr> <td>ภาคกลาง</td><td>7</td><td>”</td></tr> <tr> <td>ภาคอีสาน</td><td>10</td><td>”</td></tr> <tr> <td>ภาคตะวันออก</td><td>2</td><td>”</td></tr> <tr> <td>กรุงเทพฯและปริมณฑล</td><td>7</td><td>”</td></tr> </table> โดยข้อมูลที่น่าสนใจ ประกอบด้วย 1.ชื่อศิลปิน/องค์กร 2.จังหวัดที่ตั้ง 3.ประเภทงานศิลปะ และ 4. ลักษณะงาน	ภาคใต้	4	องค์กร/คน	ภาคเหนือ	9	”	ภาคกลาง	7	”	ภาคอีสาน	10	”	ภาคตะวันออก	2	”	กรุงเทพฯและปริมณฑล	7	”	จากการเก็บข้อมูลผ่านเว็บไซต์ และการร่วมสังเกตการประชุมและการถอดบทเรียน ทีมวิจัยฯ ได้พบว่า 1. ศคพ. ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 3 เดือน (พ.ค. – ก.ค. 2553) แต่จากข้อมูลที่น่าสนใจในเว็บไซต์นั้น มีจำนวนไม่มากนัก อีกทั้งยังไม่แสดงฐานคิด/เป้าหมายในการเก็บข้อมูลที่ชัดเจน เป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเท่าที่จะทำได้ในระยะเวลาหนึ่ง ข้อมูลที่น่าสนใจจึงไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการมากนัก และอาจเป็นผลให้เมื่อต้องลงพื้นที่เชียงใหม่เพื่อดำเนินโครงการ ศคพ. จึงไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะวิเคราะห์กลุ่ม (Stakeholder) ที่จะเข้าเป็นเครือข่าย 2. ฐานข้อมูลดังกล่าวมีการเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ แต่ไม่ถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลประชุมในพื้นที่เพื่อสื่อ หรือนำเสนอต่อการประชุม ในประเด็นเป้าหมายของโครงการฯ ที่ต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศิลปินที่อยู่ในฐานข้อมูล ส่งผลให้ฐานข้อมูลที่ได้มานั้นแทบจะไม่มีส่วนสัมพันธ์กับการดำเนินโครงการในเวลาต่อมา
ภาคใต้	4	องค์กร/คน																		
ภาคเหนือ	9	”																		
ภาคกลาง	7	”																		
ภาคอีสาน	10	”																		
ภาคตะวันออก	2	”																		
กรุงเทพฯและปริมณฑล	7	”																		

กิจกรรมของ ศคพ.	ผลการดำเนินงานของ ศคพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
		3. นอกจากนี้จากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์องค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ช่วงปลายโครงการ ทำให้ทราบว่าในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลศิลปินทาง ศคพ. ได้รับความร่วมมือจากผู้ประสานงานในพื้นที่ แต่เมื่อผลงานปรากฏผ่านเว็บไซต์ กลับไม่มีการแสดงความขอบคุณผู้ประสานงาน ทำให้ผู้ประสานงานในพื้นที่เกิดความรู้สึกไม่พอใจ แต่ด้วยเหตุผลบางประการผู้ประสานงานในพื้นที่จึงไม่ได้สื่อสารให้ ศคพ. ทราบตั้งแต่ต้น

กิจกรรมของ ศคพ.	ผลการดำเนินงานของ ศคพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
2. การประชุมคณะกรรมการบริหารฯ วันที่ 31 ส.ค. 2553 (ทาง ศคพ. ได้นำเสนอโครงการฯ และเสนอให้ทางคณะกรรมการบริหารฯ ช่วยตัดสินใจเลือกพื้นที่เพื่อดำเนินโครงการฯ)	2. ตามข้อเสนอโครงการเดิมได้ระบุ จ.ขอนแก่นเป็นพื้นที่ดำเนินโครงการฯ แต่เนื่องจากองค์กรในพื้นที่ยังไม่มีความพร้อมทาง ศคพ. จึงนำเสนอฐานข้อมูลศิลปิน/องค์กรคนพิการ 4 ภาค ให้คณะกรรมการบริหารฯ พิจารณา ซึ่งคณะกรรมการบริหารฯ เลือกพื้นที่ จ.เชียงใหม่ ด้วยเหตุผลด้านข้อมูลและความพร้อม ตามที่ทาง ศคพ. นำเสนอ	2. ผลการเก็บข้อมูล ทีมวิจัยฯ ได้รับทราบข้อมูลภายหลังการถอดบทเรียนกับ ศคพ. (2 ส.ค. 2554) ถึงเหตุผลที่ทาง ศคพ. เปลี่ยนแปลงพื้นที่ดำเนินการจาก จ.ขอนแก่น เป็น จ.เชียงใหม่ เนื่องจากในระยะแรกของการสำรวจพื้นที่เพื่อจัดทำฐานข้อมูลนั้น องค์กรคนพิการใน จ.ขอนแก่น แจ้งว่ายังไม่มีความพร้อมในการประสานงาน ประกอบกับเวลาที่กระชั้น ทาง ศคพ. จึงเสนอพื้นที่ จ.เชียงใหม่ ให้คณะกรรมการบริหารฯ พิจารณา แต่ภายหลังจากมีการเลือกพื้นที่ดำเนินงานเป็น จ.เชียงใหม่ แล้ว ทางองค์กรคนพิการใน จ.ขอนแก่น แจ้งว่าสามารถดำเนินโครงการได้ แต่เนื่องจากได้เลือกพื้นที่เรียบร้อยแล้ว จึงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ผลการวิเคราะห์ ทีมวิจัยฯ พบว่าทาง ศคพ. มีการดำเนินโครงการตั้งแต่ต้นผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลบนพื้นฐานของ จ.ขอนแก่น ซึ่งได้กำหนดผู้ประสานงานไว้อย่างชัดเจน เมื่อปรับมาเป็น จ.เชียงใหม่ ด้วยเหตุผลที่ ศคพ. พิจารณาว่ามีความพร้อมมากกว่าและมีเงื่อนไขเรื่องเวลา ส่งผลให้ ศคพ. มีเวลาในการวิเคราะห์พื้นที่เป้าหมายอย่างละเอียดรอบคอบน้อยมาก ประกอบกับการเลือก จ.เชียงใหม่ โดยมองจากภาพลักษณ์ภายนอก แต่ไม่ได้ลงไปศึกษาพื้นที่จริงก่อน ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านผู้ประสานงานในพื้นที่ที่ชัดเจนและปัญหาอื่น ๆ ตามมาโดยไม่ตั้งใจ

กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย																					
3. ประชุมหารือแนวทางในการส่งเสริม ศิลปะเพื่อคนทั้งมวล ณ สถาบันส่งเสริม พัฒนาเด็กграชนครินทร์ จ.เชียงใหม่ (30 ก.ย. 2553)	3. จำนวนผู้เข้าประชุม 31 คน จำแนก เป็น <table border="0"> <tr> <td>ศิลปินคนพิการ</td><td>3</td><td>คน</td></tr> <tr> <td>องค์กรภาครัฐ</td><td>5</td><td>แห่ง</td></tr> <tr> <td>องค์กรภาคประชาสังคม</td><td>4</td><td>”</td></tr> <tr> <td>องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น</td><td>1</td><td>”</td></tr> <tr> <td>องค์กรคนพิการ (NGO)</td><td>2</td><td>”</td></tr> <tr> <td>ทีมงานศดพ.</td><td>3</td><td>คน</td></tr> <tr> <td>ทีมวิจัยฯ (สังเกตการณ์)</td><td>3</td><td>”</td></tr> </table> ผลการประชุม ที่ประชุมได้มีข้อเสนอดังนี้ 1. ให้ ศดพ. ทำสำรวจ (Mapping) ศิลปินใน พื้นที่เพิ่มเติม เพื่อให้ทราบว่าใครทำอะไรอยู่ บ้าง แล้วจึงประชุมกันอีกครั้งว่าจะขับเคลื่อน โครงการอย่างไร 2. ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมพัฒนาเด็กграชน ครินทร์ ได้เสนอว่าสามารถใช้งานของ สถาบันฯ ที่จะจัดในเดือนธันวาคม เป็นเวทีใน การเริ่มขับเคลื่อนเครือข่ายได้ 3. ศดพ. ได้ขอให้ทุกฝ่ายช่วยกันคิดว่าจะทำ	ศิลปินคนพิการ	3	คน	องค์กรภาครัฐ	5	แห่ง	องค์กรภาคประชาสังคม	4	”	องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น	1	”	องค์กรคนพิการ (NGO)	2	”	ทีมงานศดพ.	3	คน	ทีมวิจัยฯ (สังเกตการณ์)	3	”	3. ผลการเรียนรู้ จากการสังเกตการณ์ประชุมในครั้งนี้ ทีมวิจัยฯ พบว่า 1. ข้อเสนอและข้อเสนอในที่ประชุม มาจากเจ้าของสถานที่ คือ สถาบัน ส่งเสริมพัฒนาเด็กграชนครินทร์เป็นส่วนใหญ่ 2. กระบวนการจัดประชุมตั้งแต่เริ่มแรกเน้นที่การนำเสนอข้อมูล โครงการในส่วนของ ศดพ. ละใช้เวลาค่อนข้างนาน ในช่วงต่อมา ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมพัฒนาเด็กграชนครินทร์เป็นผู้ขับเคลื่อน การประชุมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้คนอื่น ๆ ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น การที่ ศดพ. สื่อสารอย่างไม่ชัดเจนเท่าที่ควร โดยได้เสนอตัวจะเป็น ผู้สนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้กับพื้นที่ก็อาจเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ องค์กรคนพิการในพื้นที่ตีความไปว่าทาง ศดพ. จะเข้ามาในลักษณะ เดียวกับองค์กรทุน ทำให้เกิดความหวังไปต่าง ๆ นานา และนำมาซึ่ง ความเข้าใจผิดในที่สุดได้ นอกจากนี้ภายหลังการประชุมทีมวิจัยฯ ได้ มีโอกาสสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมประชุม พบว่าส่วนใหญ่ไม่ชัดเจนว่า วัตถุประสงค์ของการประชุมคืออะไร ศดพ. จะทำอะไร และมี เป้าหมายใด ประกอบกับศิลปินคนพิการบางส่วนที่เข้าประชุมในครั้ง นี้ มาเข้าประชุมเนื่องจากตั้งแต่ครั้งที่ ศดพ. มาเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำ ฐานข้อมูล ทางศิลปินคนพิการเข้าใจ
ศิลปินคนพิการ	3	คน																					
องค์กรภาครัฐ	5	แห่ง																					
องค์กรภาคประชาสังคม	4	”																					
องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น	1	”																					
องค์กรคนพิการ (NGO)	2	”																					
ทีมงานศดพ.	3	คน																					
ทีมวิจัยฯ (สังเกตการณ์)	3	”																					

กิจกรรมของ ศคพ.	ผลการดำเนินงานของ ศคพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
	อะไรบ้าง และศคพ.จะเป็นผู้สนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้ 3. ศคพ.ได้ขอให้ทุกฝ่ายช่วยกันคิดว่าจะทำอะไรบ้าง และศคพ.จะเป็นผู้สนับสนุนในด้านต่างๆให้	ว่าจะเป็นการส่งเสริมรายได้คนพิการ หรือการการใช้ศิลปะเพื่อการบำบัดนี้ก็อาจเป็นอีกเหตุผลที่ทำให้เกิดการสื่อสารที่ไม่ตรงกัน และยังมีการเสนอว่าหากจะมีการขับเคลื่อนในประเด็นของผู้พิการ ควรให้สภาคนพิการเป็นผู้ประสานงานหลักเพราะสามารถเชื่อมโยงกับภาครัฐในจังหวัดและคนพิการในพื้นที่อยู่แล้ว อย่างไรก็ตามสภาคนพิการไม่ได้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ ทีมวิจัยฯ เห็นว่า ศคพ. ควรเพิ่มเติมองค์ความรู้เรื่อง “กระบวนการสร้างเครือข่ายชุมชน” เพื่อการขับเคลื่อนทางสังคม จึงได้หารือกับทางสศพ. และนำไปสู่การจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องกระบวนการสร้างเครือข่ายชุมชน ณ โสภะเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา โดยคุณ ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ ศคพ. ได้เรียนรู้เรื่องการสร้างเครือข่ายได้มากขึ้น

กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
4. โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการสร้างเครือข่ายชุมชน โดย คุณชัชวาลย์ ทองดีเลิศ (24 ต.ค. 2553)	4. <u>ผู้เข้าร่วมโครงการ</u> คือ ศดพ. 5 คน ทีมวิจัย 4 คน วิทยากร 1 คน และตัวแทนจาก สศพ. 1 คน <u>สถานที่จัดงาน</u> ช่วงเช้า ณ โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา ช่วงบ่าย ณ Uniserv ม.เชียงใหม่ <u>ผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</u> ผู้เข้าร่วมประชุมได้เรียนรู้กระบวนการสร้าง เครือข่ายชุมชน 7 ขั้นตอน	4. <u>ผลการวิเคราะห์</u> ทีมวิจัยฯ ประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรมของ ศดพ. พบว่า ศดพ. ได้เรียนรู้แนวทางการสร้างเครือข่ายจากวิทยากร รวมถึงได้แสดงถึงความเข้าใจเรื่องกระบวนการสร้างเครือข่ายที่ ชัดเจน และเห็นแนวทางในการสร้างเครือข่ายเป็นอย่างดี <u>หมายเหตุ</u> มีการย้ายที่ประชุมเนื่องจากทีมวิจัยฯ ขาดประสบการณ์ ในการทำงานร่วมกับคนพิการในเรื่องของสถานที่ประชุมและสิ่ง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ
5. การประชุมหารือเครือข่ายศิลปินเพื่อคน ทั้งมวล จ.เชียงใหม่ (25 ต.ค. 2553) ณ ห้อง ประชุม Uniserve มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	5. ผู้เข้าร่วมประชุมได้แก่ ศดพ. และองค์กรคน พิการใน จ.เชียงใหม่ อีก 3 หน่วยงาน โดยมี สศพ. และทีมวิจัยฯ เข้าร่วมสังเกตการณ์ เนื่องจากเห็นว่าสภาคนพิการ จ.เชียงใหม่ ยัง ไม่เคยเข้าร่วมประชุม ทางศดพ. จึงได้เริ่ม แนะนำโครงการฯ ใหม่อีกครั้งก่อนจะหารือ เกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่าย ผลการประชุมหารือทำให้เกิดการทำงาน เบื้องต้น เป็นคณะทำงานที่ประกอบด้วย	5. การประชุมครั้งนี้ศิลปินคนพิการที่ปรากฏในฐานข้อมูลและได้ เข้าร่วมประชุมในครั้งแรกไม่ได้เข้าร่วมประชุม ทีมวิจัยฯ เห็นว่า จากการประชุมครั้งนี้ เกิดแนวทางดำเนินงาน เกิดคณะทำงาน เบื้องต้น และมีผู้อาสาสมัครเป็นผู้ประสานงาน จึงเชื่อว่าสามารถ ดำเนินงานต่อไปได้ <u>หมายเหตุ</u> ทีมวิจัยฯ ตั้งข้อสังเกตจากการประชุมครั้งนี้ ซึ่งพบ ประเด็นที่น่าสนใจว่า ศดพ. ยืนยันประเด็นการพัฒนาฝีมือคนพิการ เพื่อให้เท่าเทียมกับมืออาชีพ ในขณะที่ผู้เข้าร่วมหารือกลุ่มอื่น ๆ

กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
	3 องค์กรในพื้นที่ 3 หน่วยงาน คือ กลุ่มGlobal Campus My Sign และสภาคณพิการ โดยกลุ่ม My Sign รับเป็นผู้ประสานงาน และจะเชิญกลุ่ม องค์กรอื่น ๆ เข้าร่วมดำเนินงาน โดยได้มีการ กำหนดแนวทางขับเคลื่อนโครงการผ่านการทำ โครงการศิลปะขนาดเล็ก ประมาณเดือน กุมภาพันธ์ 2554	เห็นว่า น่าจะใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสังคม/ทำ ความเข้าใจในเรื่องคณพิการ แสดงให้เห็นถึงความคลาดเคลื่อนใน การสื่อสารวัตถุประสงค์โครงการระหว่างกันอยู่พอสมควร
6. การประชุมสะท้อนกระบวนการทำงาน ในภาพรวมของชุดโครงการแก่ ศดพ. โดย ทีมวิจัย (10 ม.ค. 54)	6. ข้อมูลที่ทีมวิจัยฯ ได้สะท้อนกระบวนการ ทำงานของศดพ. ในส่วนโครงการพัฒนาและ ส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลหรือ ท้องถิ่นในชุมชน (เชียงใหม่) มีดังนี้ 1. ทีมวิจัยฯ พบว่าหลังจากการประชุมวันที่ 25 ตุลาคม 2554 (พ.ย. –ธ.ค. 2553) ไม่มี กิจกรรมใด ๆ หรือการสื่อสารใดที่แสดงถึงการ ขับเคลื่อนเครือข่ายอย่างชัดเจนนัก ส่วนใหญ่ เป็นการสอบถามและรอข้อมูลมากกว่า 2. จากการสอบถาม ศดพ. ในช่วงระยะเวลาพ.ย. – ธ.ค. 2553 พบว่า ศดพ. กำลังรอข้อมูลการ ประสานงานจากคณะทำงานเบื้องต้นใน	6. ผลการวิเคราะห์ 1. จากกระบวนการทำงานที่เว้นช่วงเวลาในการสื่อสาร/ ขับเคลื่อน โครงการนานทำให้เกิดช่องว่างในการทำงาน 2. การไปติดต่อกับองค์กรอื่นๆเพิ่มเติม โดยไม่ได้ประสานกับ คณะทำงานเบื้องต้น อาจจะทำให้เกิดปัญหาได้ ซึ่งทีมวิจัยไม่ทราบ ข้อมูลว่า ทางศดพ. ได้หารือร่วมกับคณะทำงานเบื้องต้นอย่างไร 3. จากการสัมภาษณ์คณะทำงานเบื้องต้นเพิ่มเติมภายหลัง ทีมวิจัยฯ พบข้อมูลที่ทำให้เห็นว่ากระบวนการทำงานน่าจะขาดการ สื่อสาร/ปรึกษาหารือ หรือขาดกระบวนการคิดร่วมกับคณะทำงาน เบื้องต้น การสื่อสารส่วนใหญ่เป็นการแจ้งเพื่อทราบและขอข้อมูล จากคณะทำงานเบื้องต้น มากกว่าหารือร่วมกัน ตัวอย่างเช่น การ ประสานกับหน่วยงานใหม่ ๆ และเชิญเข้าร่วมประชุมพร้อมกัน

กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
	พื้นที่ จ.เชียงใหม่ ในขณะที่เดียวกันทาง ศดพ. ได้ประสานกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักงานวัฒนธรรม จ.เชียงใหม่ เพิ่มเติม เพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายที่จะเกิดขึ้น 3. ศดพ. สะท้อนให้ทราบว่า ศดพ. ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์กรทางเชียงใหม่ ซึ่งอาจจะรู้สึกไม่แน่ใจว่า ศดพ. จะเข้าไปทำอะไร หรือรู้สึกว่า ศดพ. เข้าไปทำหน้าที่แทนคนในพื้นที่ ประกอบกับต้องรอข้อมูล ดังนั้น ศดพ. จึงปรับกลยุทธ์ โดยเข้าไปประสานงานกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสำนักงานวัฒนธรรม จ.เชียงใหม่ เอาไว้ก่อน และจะร่างรายชื่อคณะกรรมการดำเนินงานและผังภาคีเครือข่าย เพื่อให้คณะทำงานเบื้องต้นเข้าใจบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานได้ชัดเจนขึ้น ทีมวิจัยฯ เสนอความคิดเห็นว่าทาง ศดพ. ควรจะต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูล	โดยไม่หารือกับคณะทำงานคณะทำงานเบื้องต้นก่อน ทำให้คณะทำงานเดิมเกิดคำถามว่าเพราะเหตุใดจึงเอาคนใหม่เข้ามาเพิ่มเรื่อย ๆ โดยยังไม่ได้วางกรอบการทำงานร่วมกับคณะทำงาน รวมทั้งการนำคนใหม่เข้ามาก็ไม่ได้เกิดจากการปรึกษาหารือกับคณะทำงานเบื้องต้น ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้สะท้อนออกมาจากคำพูดของผู้เข้าประชุม และวิธีดำเนินการประชุมซึ่งเริ่มต้นด้วย ศดพ. แนะนำโครงการฯ และหารือแนวทางดำเนินงานกับผู้เข้าร่วมประชุมใหม่ ๆ อีกครั้ง (ได้รับข้อมูลจากรายงานการประชุมภายหลัง) ซึ่งกระบวนการสื่อสาร/ดำเนินงานในลักษณะนี้ไม่เป็นไปตามกระบวนการสร้างเครือข่ายที่ควรจะเป็น 4. ภายหลังการประชุมสะท้อนกระบวนการทำงานในวันที่ 10 ม.ค. 2554 ทีมวิจัยฯ ได้จัดประชุมเพื่อวิเคราะห์การทำงาน และมีความเห็นว่า ศดพ. มุ่งที่จะพยายามเดินตามตัวชี้วัดของโครงการฯ จนอาจทำให้ละเลยวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของโครงการฯ ที่เน้นการสร้างเครือข่ายร่วมกัน
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

	กลุ่มเป้าหมายที่น่าจะเข้าร่วมเครือข่าย (stakeholder) และหารือเรื่องต่าง ๆ ร่วมกับ คณะทำงานเบื้องต้นให้ชัดเจนเสียก่อน	
7. ทีมวิจัยฯ ได้รับรายงานการประชุมของ ศคพ. ที่เสนอต่อคณะกรรมการบริหาร โครงการฯ 2 เรื่อง คือ 1. รายงานการเข้าพบหน่วยงาน ในวันที่ 20- 22 ธ.ค. 2553 2. รายงานการประชุมหารือ ณ คริวศิลป์าชีพ	7. จาการายงานการประชุม 2 ฉบับ จึงทำให้ทีม วิจัยฯ พบว่า 1. ศคพ. ได้ดำเนินการประสานงานกับ หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ด้วยการเข้าพบและ พูดคุยตั้งแต่วันที่ 20 – 22 ธ.ค. 2553 2. จาการายงานการประชุมในวันที่ 23 ธ.ค. 2553 ทีมวิจัยฯ พบว่าองค์ประกอบของการประชุม นอกจากคณะทำงานเบื้องต้นแล้ว ยังมี หน่วยงาน/องค์กร มาเพิ่มเติม โดยที่ทาง คณะทำงานเบื้องต้นไม่ทราบก่อน แต่เป็น ลักษณะการแจ้งเพื่อทราบในที่ประชุมว่าทาง ศคพ. ได้ดำเนินการประสานงานและเชิญ หน่วยงานต่าง ๆ มาประชุมเพิ่มเติม	7. ผลการวิเคราะห์ จากผลการวิเคราะห์การประชุมครั้งนี้ก็ยังคงไม่มีศิลปินคน พิการที่เคยมาประชุมในครั้งแรกมาเข้าร่วมประชุม และดูเหมือนจะ ขาดการติดต่อสื่อสารกันไปแล้ว และจากข้อมูลการสัมภาษณ์ คณะทำงานเบื้องต้น ทีมวิจัยฯ พบว่า ศคพ. ยังคงไม่ชัดเจนใน กระบวนการสร้างเครือข่ายชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดและ ดำเนินการเองโดยไม่ได้ร่วมปรึกษาคณะทำงานเบื้องต้น เพื่อให้ คณะทำงานได้ทำหน้าที่ขับเคลื่อนตามกลไกที่ควรจะเป็น แม้ว่าจะอยู่บนพื้นฐานของความตั้งใจอันดี แต่การประสานกับ องค์กรอื่น ๆ ก่อน แล้วจึงนัดประชุมร่วมกัน ทำให้คณะทำงาน เบื้องต้นตั้งข้อสังเกตว่า ศคพ. ดำเนินงานโดยไม่ปรึกษาหารือ แต่แจ้ง เพื่อทราบในการประชุมเมื่อวันที่ 23 ธ.ค. 2553 นอกจากนี้ข้อมูลที่ปรากฏในรายงานการประชุมดังกล่าว ยังมี ประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็น คือ 1. มีข้อสรุปว่าสำนักงานวัฒนธรรม จ.เชียงใหม่ จะเป็นเจ้าภาพหลัก ในการดำเนินโครงการฯ
กิจกรรมของ ศคพ.	ผลการดำเนินงานของ ศคพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

		2. มีแนวคิดการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นใหม่เป็นคณะทำงานเฉพาะกิจ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าในการประชุมครั้งนี้ มีการผลักดันให้สำนักงานวัฒนธรรม จ.เชียงใหม่ เป็นหลักในการดำเนินโครงการฯ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้คณะทำงานเบื้องต้นรู้สึกขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและเริ่มสับสนในบทบาทของตัวเอง และนำไปสู่การที่คณะทำงานเบื้องต้นไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่อ ๆ มา
8. การประชุมจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล จ.เชียงใหม่ (25 ก.พ. 2554) เชิญประชุมตามรายชื่อเครือข่ายฯ (จากรายงานการเข้าพบหน่วยงานในวันที่ 20-22 ธ.ค.2553)	8. ผู้เข้าประชุมจำนวน 6 คน/องค์กร ประกอบด้วย องค์กรคนพิการใน จ. เชียงใหม่ 3 องค์กร สถาบันการศึกษา 1 แห่ง องค์กรภาครัฐ 1 แห่ง และ ศดพ. (2 คน) ทีมวิจัยฯ 3 คน ร่วมสังเกตการณ์ ผลการประชุม 1. มีการเสนอแนวทางว่า สำนักงานวัฒนธรรม จ. เชียงใหม่ จะจัดงานมหกรรมภูมิปัญญา จ.เชียงใหม่ ในเดือน เม.ย. 2554 ซึ่งอาจใช้งานดังกล่าวเป็นเวทีเปิดตัวโครงการฯ ได้ แต่ทั้งนี้ไม่ได้มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าจะดำเนินการอย่างไร	8. ผลการเก็บข้อมูล 1. การประชุมครั้งนี้มีการดึงหน่วยงานใหม่ ๆ เข้าร่วมประชุม ในขณะที่องค์กร/ศิลปินคนพิการที่เคยได้ประสานไว้ตั้งแต่แรก ไม่ได้เข้าร่วมประชุม 2. คณะทำงานเบื้องต้นแสดงท่าทีที่ไม่สามารถให้ความร่วมมือในการร่วมโครงการ เช่น กลุ่ม My Sign ขอดอนตัวเพราะย้ายสำนักงาน สภาคนพิการแสดงตนว่าไม่พร้อมในการร่วมทำกิจกรรมเนื่องจากประชาชนสภาฯ เพิ่งเข้ามารับตำแหน่งและต้องใช้เวลาในการเรียนรู้งานก่อน ในขณะที่กลุ่ม Global Campus ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ส่วนหน่วยงานใหม่ๆ เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักงานวัฒนธรรม ฯ แสดงท่าทีสนใจและกระตือรือร้นในการขับเคลื่อนงานต่อไปในอนาคต
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

	2. มีข้อเสนอจากที่ประชุมว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะช่วยประสานเรื่องแหล่งทุน เช่น สำนักศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (สศร.) เพื่อของบประมาณสนับสนุนการพัฒนาโครงการเพื่อส่งเสริมงานศิลปะของคนพิการ หลังจากจบโครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลฯ ไปแล้ว และทางสำนักงานวัฒนธรรมฯ จะเสนอโครงการดังกล่าวในแผนงบประมาณฯ พ.ศ.2556 อีกทางหนึ่งด้วย ข้อสรุปจากการประชุม คือ ศดพ. รับหน้าที่เขียนโครงการส่งเสริมงานศิลปะของคนพิการ เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณและร่างรายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษา/คณะทำงานเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมงานศิลปวัฒนธรรมของคนพิการ จ.เชียงใหม่ 3. กลุ่ม My Sign แสดงทำที่ว่าไม่สามารถดำเนินงานต่อได้เนื่องจากย้ายพื้นที่ทำงาน	ผลการวิเคราะห์ คณะทำงานเบื้องต้นแสดงท่าทีพอใจอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่พอใจ ศดพ. ที่ไม่ปรึกษาหารือก่อนที่จะเชิญหน่วยงานอื่น ๆ มาเข้าร่วมประชุม และอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้งานยังคงไม่ขับเคลื่อนอย่างที่ควรจะเป็น
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

9. มีการสื่อสารผ่าน E-mail ระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ 25 ก.พ. 2554	9. ศดพ. เสนอร่างโครงการ “แนวทางส่งเสริมงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวลฯ ใน จ.เชียงใหม่” และร่างรายชื่อคณะทำงานของโครงการผ่านทาง E-mail และมีการตอบกลับเพื่อขอแก้ไขข้อมูลบางส่วนที่ยังไม่ถูกต้องจากสมาชิกของกลุ่ม Global Campus	9. ผลการเก็บข้อมูล ทางศดพ. ได้มีการสื่อสารกับคณะทำงานเบื้องต้นเดิม แต่ไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร ประกอบกับเป็นช่วงเวลาที่ ศดพ. ต้องดำเนินงานโครงการอื่น ๆ จึงทำให้เกิดการทิ้งช่วงเป็นเวลาเกือบ 2 เดือน
10. ทีมวิจัยฯ ได้รับข้อมูลว่า ศดพ. พยายามหาความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเนื่องจากคณะทำงานเบื้องต้นแสดงท่าทีว่าไม่สามารถดำเนินการต่อได้ด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน	10. ศดพ. พยายามติดต่อกับศิลปินและองค์กรคนพิการอื่น ๆ เพื่อหาผู้ประสานงานใหม่ แต่ในขณะเดียวกันเข้าใจว่าคนเหล่านั้นไม่ได้บอกให้ถาม Global Campus แต่น่าจะเป็นการบอกให้ชวนเพราะ Global Campus มีศักยภาพในการทำงานมากกว่าศิลปินปัจเจก ในขณะที่ศดพ. ขาดการติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักงานวัฒนธรรม จ.เชียงใหม่ ไปเลยเช่นกัน	10. ผลการเก็บข้อมูล นอกจากการสื่อสารผ่าน E-mail ตามที่ปรากฏในข้อ 9 ศดพ. ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ กับแนวทางและร่างดังกล่าว และจากการเก็บข้อมูลจาก ศดพ. ทำให้ทราบว่า ศดพ. วางบทบาทตนเองเป็นผู้ประสานงานและคาดหวังว่าคณะกรรมการตามร่างนั้นจะดำเนินงานต่อไป แต่กลับไม่เกิดการขับเคลื่อนใด ๆ ซึ่งจากการเก็บข้อมูลภายหลัง ทีมวิจัยฯ จึงได้ทราบว่า ศดพ. พยายามประสานหน่วยงานใหม่ ๆ ในพื้นที่ให้เข้ามาทำหน้าที่ประสานและขับเคลื่อนงานต่อ แต่ไม่เกิดการตอบรับ
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

11. ประชุมแลกเปลี่ยนเพื่อสะท้อนกระบวนการทำงานระหว่าง ศดพ. กับทีมวิจัย (วันที่ 18 เม.ย. 2554)	11. การแลกเปลี่ยนข้อมูลในการทำงาน ทำให้ได้ทราบว่า 1. ที่มาของการประชุมครั้งนี้เกิดจาก ศดพ. มีปัญหาในการทำงาน 3 ประเด็น คือ - ยังไม่สามารถหาผู้ประสานงานหลักในพื้นที่เชิงใหม่ได้ - ฐานข้อมูลคนพิการมีน้อยเกินไป - ขาดการมีส่วนร่วมของคนพิการในท้องถิ่น 2. จากการแลกเปลี่ยนระหว่าง ศดพ. และทีมวิจัยพบว่า - ปัญหาเกิดจากความเป็นเจ้าของพื้นที่/เจ้าของประเด็นขององค์กรในท้องถิ่น - วิถีทางความคิดที่ไม่ตรงกัน - การทำงานร่วมกับชุมชนต้องใช้เวลาในการสร้างความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ - ศดพ. จำเป็นต้องเรียนรู้ประสบการณ์ทำงานร่วมกับชุมชนเพิ่มเติม	11. ผลการวิเคราะห์ ในการสะท้อนการทำงานครั้งนี้ ทีมวิจัยฯ เห็นว่า ศดพ. ได้เรียนรู้และเข้าใจแล้วว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากการจัดกิจกรรมโดยเน้นจัดการประชุมหรือมากกว่าการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการเพื่อทำความรู้จักเพื่อรู้จักกันก่อน ซึ่งไม่สอดคล้องกับกระบวนการสร้างเครือข่ายที่ต้องสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามทีมวิจัยฯ เห็นว่าทาง ศดพ. มีความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาเพื่อให้โครงการสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

	ดังนั้นทีมวิจัยฯ จึงได้เสนอแนวทาง แก้ปัญหาด้วยการสร้างความสัมพันธ์ใหม่อีกครั้ง ด้วยการที่ทีมวิจัยเสนอให้ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม พร้อมสร้างความสัมพันธ์ใหม่กับองค์กรในพื้นที่ โดยการเป็นผู้ฟัง – ผู้รับ ให้มากขึ้น	
12. เวทีเปิดประตูสู่นาคคณพิการที่ ทำงานศิลปะในจังหวัดเชียงใหม่ (วันที่ 2-3 มิ.ย. 2554) ที่มาของการจัดโครงการ : ศคพ. ได้เริ่ม สร้างความสัมพันธ์ใหม่กับองค์กรคณพิการ ในพื้นที่ โดยสื่อสารตกลงกันว่าควรมีการ ถอดบทเรียนโดยมีการคนกลางเป็นผู้จัด กระบวนการ	12. ผู้เข้าร่วมโครงการประกอบด้วยกลุ่มGlobal Campus ศคพ. และวิทยากร โดยได้จัดเวทีถอด บทเรียนโดยเอาคนนอกเข้ามาทำกระบวนการ ผลการเข้าร่วมโครงการในวันที่ 2 มิ.ย. 2554 พบว่าผู้เข้าร่วมประชุมมีความเข้าใจกันมาก ขึ้น เห็นจุดดี-จุดด้อยของกันและกัน และ ยอมรับกันมากขึ้น แม้ในช่วงสุดท้ายของ โครงการจะเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนระหว่าง กันขึ้น แต่สามารถนำไปสู่การสร้างกิจกรรม ร่วมกันในครั้งต่อไปได้	12. ผลการวิเคราะห์ 1. การใช้วิทยากรภายนอกส่งผลดีให้ทั้ง 2 องค์กรได้หารือกันได้ เนื่องจากมีความเป็นกลาง และกระบวนการที่เกิดขึ้นถูกออกแบบ มาเพื่อให้เกิดการปรับความเข้าใจระหว่าง 2 องค์กร 2. ผู้เข้าร่วมโครงการมีความกระตือรือร้นที่จะสานความสัมพันธ์ แต่ความขัดแย้งเรื่องงบประมาณเกิดจากเป้าหมายที่ต่างกัน ซึ่งจะ เห็นได้ชัดว่า ศคพ. ไม่ได้กำหนดบทบาทตนเองเป็นผู้ให้ทุน ในขณะที่ทาง Global Campus เห็นว่าการไม่ให้งบประมาณ สนับสนุนหมายถึงความไม่ไว้วางใจ ซึ่งทีมวิจัยฯ เห็นว่าความเข้าใจที่ ต่างกันอาจเกิดจากการในการทำงานเริ่มต้นของ ศคพ. โดยมีการเสนอ ตัวว่าจะทำหน้าที่ช่วยเหลือในการจัดหาทรัพยากร ทำให้องค์กรทาง เชียงใหม่คิดว่า ศคพ. จะเป็นแหล่งทุนให้ ในขณะที่เดียวกัน Global Campus ก็มีฐานความคิดเรื่องการเป็นเจ้าของพื้นที่ และส่วนหนึ่ง
กิจกรรมของ ศคพ.	ผลการดำเนินงานของ ศคพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
		อาจเกิดจากปัญหาการเข้ามาขององค์กรภายนอกที่มักเข้ามาทำงาน

		ในพื้นที่แล้วเกิดปัญหาในหลาย ๆ ประเด็น ดังนั้น Global Campus จึงเห็นว่าการไม่ได้งบประมาณเป็นตัวสะท้อนเรื่องความไม่ไว้วางใจ นอกจากนี้ความขัดแย้งอาจเนื่องมาจากขาดความเข้าใจกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยระยะเวลาและต้องสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง
13. เวทีอบรมการเขียนโครงการ (วันที่ 27 – 29 มิ.ย. 2554) ที่มาของโครงการ: ความพยายามในการประนีประนอมระหว่าง 2 องค์กร	13. ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ สมาชิกกลุ่ม Global Campus และ ศคพ. ผลการดำเนินงาน เกิดโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบในการขับเคลื่อนงานเรื่องคนพิการ ตำบลต้นเปา อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ โดยคาดหวังจะนำเสนอต่อนายกเทศมนตรีตำบลต้นเปา เพื่อสร้างความร่วมมือในการทำงานต่อไป	ผลการวิเคราะห์ ทีมวิจัยฯ เห็นว่า การจัดโครงการครั้งนี้ตอบวัตถุประสงค์เฉพาะของ ศคพ. และกลุ่ม Global Campus (พื้นที่ตำบลต้นเปา) โดย ศคพ. มุ่งหวังจัดโครงการบนพื้นฐานความคิดที่จะจบโครงการตามกำหนดเวลา ในขณะที่ทางกลุ่ม Global Campus ตั้งใจจะพัฒนาโครงการเพื่อขับเคลื่อนประเด็นคนพิการในพื้นที่ตำบลต้นเปาต่อไป อย่างไรก็ตามทีมวิจัยฯ เห็นว่าการดำเนินโครงการครั้งนี้ยังไม่ตอบวัตถุประสงค์ของโครงการในเรื่องการสร้างเครือข่ายชุมชนต้นแบบของ ศคพ.

ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ

กิจกรรมของ ศคพ.	ผลการดำเนินงานของ ศคพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
-----------------	------------------------	---------------------------

1. ประชุมจัดตั้งคณะทำงานของโครงการฯ - 21 เมษายน 2553 ประชุมเตรียมงานโครงการดนตรีครั้งที่ 1/2553 - 18 พฤษภาคม 2553 ประชุมโครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการกับผู้ประกอบการธุรกิจบันเทิงที่รัชโยธิน - 11 มิถุนายน 2553 ประชุมเตรียมงานโครงการดนตรี 2/2553	1. จากการประชุมเกิดคณะทำงานของโครงการฯ ซึ่งประกอบไปด้วยศิลปินมืออาชีพ ดังนี้ 1.1 คุณสุรภย์ สุขเสวี 1.2 คุณพูลลาภ ฤดีล้ำเลิศสกุล 1.3 คุณปราโมทย์ ทิพย์โอสถ 1.4 คุณเทียนชัย เกียรติปรงเวช 1.5 คุณพิสุทธิ ทรัพย์วิจิตร	1. - คณะผู้ดำเนินโครงการได้กำหนดผังภาคีเครือข่ายไว้ชัดเจน ซึ่งภาคีที่ได้กำหนดไว้ให้มีความร่วมมืออย่างดี นอกจากนี้ ยังมีการแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายภายนอก เพื่อการระดมทุนและทรัพยากรอื่นๆเพิ่มเติมด้วย - คณะทำงานน่าสนใจเพราะเกิดจากเครือข่ายศิลปินมืออาชีพ ซึ่งถือเป็นข้อดีของโครงการนี้ที่ไปดึงเอาศิลปินมืออาชีพเข้ามา ส่งผลให้การดำเนินงานของโครงการนี้ค่อนข้างดี นอกจากนี้ยังมีการเชิญหรือหาเครือข่ายเพิ่มเติม เช่น คุณสุรภย์ มาเป็นหนึ่งในคณะทำงาน
2. รับสมัครและคัดเลือก คนพิการ/ไม่พิการ เข้าร่วมโครงการฯ - เมษายน – มิถุนายน 2553 เปิดรับสมัครผู้เข้าร่วมโครงการฯ - 24 กรกฎาคม 2553 ทดสอบความสามารถศิลปินคนพิการ	2. มีการประชาสัมพันธ์ผ่านอินเทอร์เน็ต รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุและโทรทัศน์ เช่น รายการเพื่อนแก้ว สถานีช่อง 9 อสมท, รายการมดคันไฟ สถานีไทยพีบีเอส, รายการคลื่นลูกใหม่ Fm 106, รายการโอกาสเพื่อน้อง Fm 92.50, รายการโลกกว้างทางการศึกษา Fm 92.00, - มีผู้สมัครเข้าร่วมโครงการฯทั้งหมด 42 คน (คนพิการ 26 คน / คนไม่พิการ 16 คน)	2. ผู้เข้าร่วมโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการอย่างเห็นได้ชัด สังเกตได้จากการจัดทดสอบความสามารถทางดนตรี เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2553 ณ อาคารสำนักงานใหญ่ โรงเรียนดนตรีสยามกลการ มีผู้สมัครที่เดินทางมาร่วมโครงการ ทั้งที่เป็นผู้พิการและบุคคลทั่วไปมากถึง 39 คน นอกจากนี้องค์กรสื่อสารมวลชน เช่น รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ หนังสือพิมพ์ เข้าร่วมสัมภาษณ์และเสนอข่าวสารการจัดงานจำนวนมาก
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
	- มีผู้เข้ารับการคัดเลือกจำนวน 35 คน	เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้สมัครในเรื่องการรับรู้ข่าวสารการทดสอบ

	(คนพิการ 26 คน / คนไม่พิการ 9 คน) - มีผู้ผ่านการคัดเลือกทั้งหมด 19 คน (คนพิการ 15 คน / คนไม่พิการ 4 คน) โดยแบ่งเป็น ร้องเพลง 4 คน, แต่งเพลง 5 คน, ร้องเพลงและแต่งเพลง 2 คน, กีตาร์ 3 คน, กีตาร์และร้องเพลง 1 คน, เบส 2 คน และกลอง 2 คน (หมายเหตุ : มีผู้สละสิทธิ์ 2 คน)	ความสามารถครั้งนี้ พบว่าผู้สมัครได้รับข่าวสารผ่านหลายช่องทาง ทั้งจากเพื่อนผู้พิการด้วยกันเอง องค์กรเพื่อผู้พิการหลายๆ แห่ง ได้แจ้งข่าวสารให้ทราบ บางรายได้รับข้อมูลจากคณะผู้ดำเนินโครงการโดยตรง และบางรายได้รับข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ดำเนินโครงการได้สื่อสารข้อมูลของโครงการไปในวงกว้าง ซึ่งเป็นผลดีที่ทำให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับโครงการได้อย่างกว้างขวาง - ผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งในที่นี้คือ ผู้ผ่านการทดสอบ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดของโครงการ ผ่านกิจกรรม DET ซึ่งผู้วิจัยสังเกตว่า กระบวนการจัดกิจกรรมส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความเข้าใจแนวคิดของโครงการมากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้เมื่อโครงการดำเนินไปได้ระยะหนึ่ง ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนทั้งผู้พิการและคนไม่พิการ เพื่อสอบถามความคิดเห็นผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และทางโทรศัพท์พบว่าทั้งหมดมีความเข้าใจโครงการ สามารถอธิบายแนวคิดหลัก รวมไปถึงเข้าใจเป้าหมายของโครงการ
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
3. การปฐมนิเทศและจัดอบรมพัฒนาทักษะ	3. มีกระบวนการการอบรมการแต่งเพลง ร้อง	3. จากการสังเกตการณ์ การจัดปฐมนิเทศ แก่ผู้ผ่านการทดสอบ

ด้านดนตรี - 14 สิงหาคม 2553 ปฐมนิเทศและอบรมความเสมอภาคคนพิการ (DET) ให้กับทีมศิลปินที่ได้รับคัดเลือก - กันยายน 2553 – ธันวาคม 2553 กิจกรรมการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพด้านดนตรี	เพลง กีตาร์ กลอง และเบส โดยวิทยากรมืออาชีพ โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมที่เป็นผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด 17 คน และบุคคลที่สนใจทั่วไป (หมายเหตุ : ในช่วงนี้มีผู้ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่เป็นคนไม่พิการลงตัว 1 คน) - มีการจัดอบรมความเสมอภาคคนพิการ (DET) ให้กับทีมศิลปินที่ได้รับคัดเลือก	และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผ่านกิจกรรม DET นั้น ผู้วิจัยสังเกตว่า กระบวนการดังกล่าวส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมดมีความรู้สึกร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาของคนพิการ หลายคนได้บอกเล่าเรื่องราวของตนเอง เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาความไม่เท่าเทียมต่างๆ รวมถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้ผู้ไม่พิการได้เข้าใจความรู้สึกและเห็นปัญหาต่างๆ ชัดเจนขึ้น - เนื่องจากโครงการนี้ มีการจัดอบรมเป็นประจำ ซึ่งแต่ละครั้งคณะผู้ดำเนินโครงการได้ประเมินผลกิจกรรมแบบไม่เป็นทางการอยู่เสมอ เมื่อประสบปัญหาก็สามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง - ผู้วิจัยได้สะท้อนผลการประเมินการทำงานเบื้องต้น แก่ผู้ดำเนินโครงการ เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2554 และพบว่าปัญหาบางข้อได้รับการแก้ไขไปเรียบร้อยแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่ทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอปัญหาบางอย่างที่คณะผู้ดำเนินโครงการไม่เคยทราบ อันได้แก่ การสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้พิการกับผู้ไม่พิการ หรือปัญหาผู้ดูแลระบบเสียงในการฝึกซ้อม หรือกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เข้าอบรม ซึ่งคณะผู้ดำเนินโครงการได้รับไปปรับปรุงการดำเนินการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
4. การผลิตผลงานเพลง	4. ผลจากการอบรมเกิดเป็นวงดนตรีชื่อ	4. จากการที่ทีมวิจัยได้ฟังผลงานเพลงของวงดนตรี DOUBLE

มกราคม – ตุลาคม 2554 ได้แก่ - กิจกรรมการอบรมและพัฒนางานเพลง - กิจกรรมการอบรมและพัฒนาเพลง - จัดทำประวัติและผลงานของศิลปินในโครงการฯ - จัดกิจกรรมแต่งเพลงเปิดตัวอัลบั้ม (23 -24 ก.ค. 2554) ที่หัวหิน - ฝึกซ้อมและบันทึกเสียง - อบรมการพัฒนาบุคลิกภาพ - ถ่ายทำมิวสิกวิดีโอเพลง	DOUBLE FLOOR ร่วมกันผลิตผลงานเพลง จำนวน 1 อัลบั้ม มี 10 เพลง ประกอบไปด้วย 1. เพลงแตกต่างเพื่อสร้างสรรค์ คำร้อง : ทีม Double Floor ทำนอง : สำราญ หอมวงษ์ / สว่าง ศรีสม เรียบเรียง : โกมล บุญเพียรผล ขับร้อง : ตึก ตั้ง ลูกน้ำ หนูเล็ก ศิลปินรับเชิญ : แสดมปี แอน แพรว นื่องเพลง 2. เพลงพิเศษที่สุดในชีวิต คำร้อง ทำนอง: เจมพัฑ วงษ์สง่า เรียบเรียง : วรวิทย์ พิกุลทอง ขับร้อง : ตึก อธิศรี สงเคราะห์ 3. เพลงทำให้รักแล้วจากไป คำร้อง : กวี สุพงษ์ ทำนอง : ประกิต ราชนิกุล เรียบเรียง : สดุดี ศรีประทุม ขับร้อง : ไก่ ประกิต ราชนิกุล 4. เพลงความลับของความจริง คำร้อง ทำนอง: กนกพร ตริกรูทพันธ์ เรียบเรียง : นิวัฒน์ อ่ำแสง ขับร้อง : ฝน กนกพร ตริกรูทพันธ์	FLOOR ทั้ง 10 เพลง อาจกล่าวได้ว่าบทเพลงทั้งหมดมีความร่วมสมัย มีรูปแบบของดนตรีและเนื้อหาที่เป็นปัจจุบัน เหมาะสมกับผู้ฟังทั่วไป ไม่มีการแบ่งแยก มีลักษณะของความเป็น Inclusive Arts และถ้ามีการนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการวางแผน ที่สมบูรณ์ อาจทำให้แต่ละเพลงนั้นได้รับความนิยมได้ไม่ยาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบในการนำเสนอ การประชาสัมพันธ์ และกลยุทธ์ทางการตลาดว่าจะประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน (เนื่องจากทีมวิจัยไม่ได้เห็นในเรื่องนี้จึงไม่สามารถวิเคราะห์อย่างเป็นรูปธรรมได้)
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
	5. เพลงโชคดี คำร้อง ทำนอง: สำราญ	

	หอมวงษ์ เรียบเรียง : นิวัฒน์ อ่ำแสง ขับร้อง : นิ สําราม หอมวงษ์ 6. เพลงไปให้ถึงฝัน คำร้อง ทำนอง: เทวา ปะนาเส เรียบเรียง : พิระศักดิ์ ทศนวรานนท์ ขับร้อง: เทวา ไก่ เก่ง ตั้ง 7. เพลงไม่เสียใจที่ได้รักเธอ คำร้อง ทำนอง: สุภาวดี จุลแก้ว เรียบเรียง : สว่าง ศรีสม ขับร้อง : ลูกน้ำ เนตรนารี กิจบำเพ็ญ 8. เพลงคนใกล้ๆ ตัว คำร้อง : โชคชัย สุจริตจันทร์ ทำนอง : สําราม หอมวงษ์ เรียบเรียง : พิระศักดิ์ ทศนวรานนท์ ขับร้อง : หนูเล็ก รัตนพร นามกิ่ง 9. เพลงรักนี้ต้องมีเพียงสองคน คำร้อง : สุรพงษ์ เขี่ยมมโน ทำนอง : รณยุทธ อิงสา เรียบเรียง : นิวัฒน์ อ่ำแสง ขับร้อง : เก่ง กฤษณะ รักนาค	
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
	10. เพลงเหตุผล	

	คำร้อง : กนกพร ศรีครุฑพันธ์ / สว่าง ศรีสม ทำนอง : ประกิต ราชนิกุล เรียบเรียง : ชวินทร์ จิตสมบุญณ์ ขับร้อง : นิ สำราญ หอมวงษ์ ศิลปินรับเชิญ : ชวินทร์ จิตสมบุญณ์ (กีตาร์) - มีการจัดทำประวัติและผลงานศิลปินอยู่ใน www.nmad2006.org/artists/projectartist.php - ได้เพลงเปิดตัวอัลบั้ม “แตกต่างเพื่อสร้างสรรค์” - มีการถ่ายทำมิวสิกวิดีโอ “แตกต่างเพื่อสร้างสรรค์” เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2554 - ได้คลิปวิดีโอแนะนำโครงการ 1 คลิป - ศดพ. ได้ประเมินตัวเองในรายงานการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิฯ ถึงผลที่เกิดการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันระหว่างระหว่างคนพิการและไม่พิการ ดังนี้ 1. ผู้เข้าร่วมโครงการฯ และทีมงานได้มุมมองวิธีการ แนวคิด หรือเทคนิคการทำงานใหม่ๆ จากมืออาชีพด้านดนตรีที่เข้ามาช่วยเป็นวิทยากร และฝึกอบรม	
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
	2. คณะทำงานสามารถช่วยขยายเครือข่ายไปสู่	

	คนกลุ่มคนทำงานใหม่ ๆ ได้ เช่น การติดต่อหรือแนะนำบุคคลที่ตนรู้จัก 3. คณะทำงาน /วิทยากร มีความตั้งใจและเสียสละที่จะช่วยให้โครงการสัมฤทธิ์ผล 4. ผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีความภาคภูมิใจที่ได้มีโอกาสทำงานเพลงและมีพัฒนาการ /ทักษะเพิ่มขึ้น 5. ผู้เข้าร่วมโครงการบางคนยังยึดติดกับความคิดของตนเองอยู่	
5. ร่วมแสดงดนตรี - 16 มกราคม 2554 แสดงดนตรีในงานของมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ - 27 มีนาคม 2554 แสดงดนตรีที่ Central World และแสดงดนตรีที่สวน โมกข์ - 3 เมษายน 2554 แสดงดนตรีที่สวน โมกข์	5. กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการฯ ร่วมกับวงดนตรี NMAD ของเครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ (ศดพ.) ออกแสดงตามเวทีต่าง ๆ รวมถึงสื่อโทรทัศน์ เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการฯ และฝึกทักษะด้านการแสดงดนตรี	
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
- 3 พฤษภาคม 2554 แสดงดนตรีในงาน		

ของกระทรวงแรงงาน (เฉพาะทีมศิลปิน) - 7 พฤษภาคม 2554 แสดงดนตรีที่สวนโมกข์ - 13 – 15 พฤษภาคม 2554 แสดงดนตรีในงานของกระทรวงแรงงาน (เฉพาะทีมศิลปิน) - 16 กรกฎาคม 2554 ร่วมแสดงดนตรีและงานศิลปะในงาน "ถนนเด็กเดิน ชุมชนบางหลวง" จ. นครปฐม - 31 สิงหาคม 2554 ทีม Double Floor แสดงดนตรีที่งานสมุนไพรมหาชาติ เมืองทองธานี (17.00 น.) - 21 กันยายน 2554 ร่วมแสดงดนตรีในงานประมูลเพื่อระดมทุนสำหรับโครงการกรุงเทพเดินสบาย - 20 ตุลาคม 2554 ถ่ายทำรายการดนตรีทีวีศิลป์		
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
6. นำเสนอผลงาน (พฤศจิกายน – ธันวาคม)	6. เนื่องจากวิกฤติอุทกภัยตั้งแต่เดือนกันยายน	6. จากการวิเคราะห์มิวสิควีดีโอและการสัมภาษณ์ผู้ชมมิวสิควีดีโอ

2554) มีแผนดำเนินงานดังนี้ เดือนธันวาคม 2554 - มิกซ์เพลงเสร็จ (สิ้นเดือน) - หาและรวบรวมข้อมูลสื่อ เช่น รายการวิทยุในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เเบิ้ลทีวี รายการโทรทัศน์ (เตรียมสำหรับการประชาสัมพันธ์ ส่งแผ่นตัดและ MV) - เตรียมแผ่นตัด (E.P.) สำหรับส่งสถานีวิทยุต้นปีหน้า (4 เพลง ได้แก่ แดกต่างเพื่อสร้างสรรค์ โชคดี วิเศษที่สุดในชีวิต และเลือกกระหว่าง ไปให้ถึงฝัน/รักนี้ต้องมีเพียงสองคน/ไม่เสียใจที่ได้รักเธอ) (200 แผ่น) - จัดทำ Teaser เพลง “แดกต่างเพื่อสร้างสรรค์” และ “โชคดี” เดือนมกราคม 2555 - เดินสายสวัสดิ์ปีใหม่และแนะนำตัวกับสถานีวิทยุหรือสื่อต่างๆ (ไปพร้อมแผ่นตัด)	2554 เป็นต้นมา ทำให้ต้องเลื่อนกิจกรรมในช่วงนี้ออกไป ผลที่เกิดขึ้นในส่วนของการนำเสนอผลงานมีเพียงมิวสิกวิดีโอเพลง “แดกต่างเพื่อสร้างสรรค์”	จำนวนหนึ่ง ทีมวิจัยพบว่ามิวสิกวิดีโอทำให้ผู้ชมรู้สึกถึงการอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นระหว่างคนพิการกับคนไม่พิการ อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมีผู้ชมที่ยังให้ความสำคัญกับศักยภาพด้านดนตรีของคนพิการมากกว่าประเด็นการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน ต่อมาเมื่อพิจารณาการทำงานร่วมกันในฐานะวงดนตรี ผู้ชมยังเห็นว่ายังมีความแตกต่างระหว่างนักดนตรีที่พิการและไม่พิการ กล่าวคือ ผู้ชมยังเห็นว่านักดนตรีที่ไม่พิการเป็นผู้โอบอุ้มนักดนตรีพิการ และยังคงมองว่าการที่นักดนตรีพิการสามารถเล่นดนตรีร่วมกับนักดนตรีที่ไม่พิการได้นั้น นักดนตรีพิการจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถและความพยายามสูง ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ชมมีความคิดเห็นว่าภาพที่นำเสนอผ่านเพลงและวงดนตรีเพียงอย่างเดียวนั้น ยังไม่สร้างการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของคนในสังคมในเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน (Inclusive Society) ทีมวิจัยจึงวิเคราะห์ว่าการนำเสนอผลงานเช่นนี้ยังไม่ได้สร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

- ปล่อย Teaser ในสื่อและสังคมออนไลน์ - เตรียมการสำหรับงานแถลงข่าว เช่น ประสานงานสื่อมวลชน สถานที่จัดแถลงข่าว ศิลปิน/องค์กร/บุคคลที่จะมาร่วมงาน พิธีกร จัดทำ Press Kits และสื่อประชาสัมพันธ์ - ออกแบบปกซีดีและส่งผลิต (1,000 แผ่น หรือมากกว่า) (กำหนดเสร็จภายในสิ้นเดือนมกราคม) - ถ่ายปกอัลบั้ม (เดิมกำหนดสถานที่ที่เป็นพุทธมณฑล/สวนจตุจักร) - ถ่ายทำ MV ตัวที่สอง (เพลง โชคดี) เดือนกุมภาพันธ์ 2555 - ส่งแผ่นเต็มให้รายการวิทยุทั่วประเทศ - ปล่อย MV ตัวเต็มทั้ง 2 เพลงในสื่อและสังคมออนไลน์		
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

- เริ่มขายซีดี - เดินสายประชาสัมพันธ์ผลงานในสื่อต่างๆ - จัดงานแถลงข่าว เดือนมีนาคม 2555 - เดินสายประชาสัมพันธ์ผลงานในสื่อต่างๆ		
--	--	--

ตารางที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์โครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก (เครือข่ายวาตาโบชิและเครือข่าย SPOTLIGHT)

กิจกรรมของ ศคพ.	ผลการดำเนินงานของ ศคพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย
1. – ประชุมและจัดตั้งคณะกรรมการฯเบื้องต้น	1. จากการประชุมเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2554 เกิดคณะกรรมการของโครงการฯ ซึ่งประกอบไปด้วย 1. นายแพทย์ประพนธ์ เกตุราภาส ประธานกรรมการมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ 2. คุณอภิรดี วาณิชกร เจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ 3. คุณกฤติน สุมาลี เจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ 4. คุณพิสุทธิ ทพวิจิตร ศิลปินนักร้อง / บริษัท ชิงค์ แอนด์ คู จำกัด 5. อาจารย์อนันต์ ประภาโส นักเขียน ศิลปินวาดภาพ สำนักพิมพ์ลิปประภา 6. คุณสว่าง ศรีสม หัวหน้าเครือข่ายศิลปินดนตรีพิการ 7. คุณมานิดา โสภณฐพงศ์ เครือข่ายศิลปินดนตรีพิการ	เมื่อพิจารณากระบวนการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่สมรรถคนตรี Wataboshi ผ่านการสัมภาษณ์ การเข้าร่วมประชุม และการศึกษาเอกสารแผนการดำเนินงาน ทีมวิจัยพบว่า ศคพ. มีการกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน และยังชัดเจนมากขึ้นเมื่อ ศคพ. จัดการประชุมร่วมกับ Tanpopo Foundation ผู้ก่อตั้งเครือข่าย Wataboshi จากประเทศญี่ปุ่นในเดือนเมษายน 2554 ซึ่งในการประชุมนั้น ศคพ. ได้มีการนำเสนอแผนการดำเนินงาน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้แทนจากญี่ปุ่นว่าด้วยเรื่องแนวทางการดำเนินงาน และนับจากนั้นจนถึงปัจจุบัน (ธันวาคม 2554) ศคพ. ก็ได้ดำเนินการจนเกิดมีคณะกรรมการ รวมทั้งกำหนดการและรายละเอียดต่างๆของสมรรถคนตรีอย่างชัดเจน ตลอดจนมีแผนการเตรียมอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือในการจัดมหกรรม ซึ่งในการเตรียมอาสาสมัครนี้ ศคพ. มีแผนการอบรม DET เพื่อให้อาสาสมัครเกิดความเข้าใจในประเด็นคนพิการและความพิการอีกด้วย นอกจากนี้ ศคพ. ยังสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน อาทิ การแก้ปัญหาเรื่องงบประมาณและสถานที่จัดงาน
กิจกรรมของ ศคพ.	ผลการดำเนินงานของ ศคพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

	8. คุณสมพร สายกลิ่น เครือข่ายศิลปินดนตรีคนพิการ 9. คุณณัฐิต หวังเจริญวงศ์ เครือข่ายศิลปินดนตรีคนพิการ - จากการประชุมเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2554 เกิดข้อสรุปเรื่องกำหนดการและหัวข้อการจัดงาน ดังนี้ ภาษาไทย : มหกรรมดนตรีคนพิการแห่งเอเชีย-แปซิฟิกครั้งที่ 11 : “ยิ้มสู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน” ภาษาอังกฤษ : The 11th Asia-Pacific Wataboshi Music Festival 2011 : WThe Empowering Smiles for Harmony and Inclusion” การจัดงาน : 8 (อังคาร) – 13 (อาทิตย์) พฤศจิกายน 2554 (จัดคอนเสิร์ตวันศุกร์ที่ 11 พฤศจิกายน 2554)	อย่างไรก็ดี วัตถุประสงค์ของมหกรรมดนตรี Wataboshi ตามที่ระบุไว้ในรายงานคณะกรรมการจัดงาน 1/54 20 พฤษภาคม 2554 ก็คือ 1)สร้างความตระหนักรู้ด้านศักยภาพทางดนตรีของคนพิการ 2)สื่อสารสังคมประเด็นคนพิการผ่านงานดนตรี และ 3) ส่งเสริมแนวคิดสังคมที่ไม่ตกหล่น (Inclusive Society) ซึ่งเมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ดังกล่าว ก็อาจทำให้กล่าวได้ว่ามหกรรมดนตรีอาจจะยังไม่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ดั่งนัก ด้วยว่ากระบวนการทำงานของ ศคพ. มุ่งเน้นการให้เกิดกิจกรรม (event-based) ซึ่งก็คือมหกรรมดนตรี ความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นก็คือมหกรรมดนตรีอาจสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ด้วยว่า มหกรรมดนตรีก็คือพื้นที่ที่คนพิการจะสามารถแสดงศักยภาพด้านดนตรี แต่นั่นก็ต้องพิจารณาผลการประเมินเฉพาะส่วนการจัดมหกรรมที่จะเกิดขึ้นอีกครั้ง ทั้งนี้ ข้อสรุปเช่นนี้มาจากการพิจารณาแผนกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในมหกรรมดนตรี ที่ประกอบด้วยการแสดงดนตรีของคนพิการจากชาติต่างๆ และนิทรรศการให้ข้อมูลเรื่องเครือข่าย Wataboshi และนิทรรศการเรื่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับดนตรี ซึ่งกิจกรรมเช่นนี้มิได้สะท้อนการสร้างความสำเร็จเรื่อง inclusive society ตลอดจนอาจจะไม่สามารถสื่อสารประเด็นทางสังคมใด ๆ ของคนพิการได้
กิจกรรมของ ศคพ.	ผลการดำเนินงานของ ศคพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

	สถานที่ : ยื่นหนังสือขอไปที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย (อยู่ระหว่างการพิจารณา) (หมายเหตุ : เนื่องจากมีปัญหาในเรื่องของวันและสถานที่จัดงานทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวันและสถานที่จัดงาน เป็นวันที่ 13 – 18 พฤศจิกายน 2554 โดยจะจัดคอนเสิร์ตจะวันที่ 16 พฤศจิกายน 2554 ส่วนสถานที่ที่เปลี่ยนเป็นโรงละครแห่งชาติ)	มหกรรมดนตรีเป็นกิจกรรมทางการแสดง ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของมหกรรมดนตรีก็คือผู้ชม (audience) ฉะนั้น ในการสื่อสารประเด็นทางสังคมของคนพิการ รวมทั้งในการสร้างความเข้าใจเรื่อง inclusive society นั้น ศดพ. ควรมียุทธศาสตร์ในเรื่อง การสร้างการเรียนรู้ (learning) ให้เกิดขึ้นแก่ผู้ชม การคาดหวังให้ผู้ชมเกิดความตระหนักรู้ผ่านการดูการแสดงดนตรีแต่เพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถยืนยันได้ว่ามหกรรมดนตรีจะบรรลุวัตถุประสงค์ ในการตอบโจทย์เรื่องการสร้างการเรียนรู้แก่ผู้ชมนั้น ศดพ. ควรมียุทธศาสตร์ในเรื่องการระดมกลุ่มผู้ชมที่มีศักยภาพในการเรียนรู้ (potential audience) และสามารถเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานของ ศดพ. ต่อไปในอนาคต ซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ทีมวิจัยได้เคยเสนอต่อ ศดพ. อย่างไรก็ดี การมุ่งเน้นการดำเนินงานเพื่อให้เกิดมหกรรมดนตรี ซึ่งก็มีใช้เรื่องที่ดีดำเนินการโดยง่ายนั้น อาจทำให้ ศดพ. ไม่มีเวลาพอที่จะกำหนดยุทธศาสตร์ด้านผู้ชม
2. ประชุมร่วมกับ Tanpopo Foundation ประเทศญี่ปุ่น เรื่องการจัดมหกรรมดนตรี Wataboshi	2. เกิดแนวทางการดำเนินงานเพื่อไปสู่มหกรรมดนตรี	
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

3. จัดทำเว็บไซต์วาทาโบชิ	3. เกิดเว็บไซต์ www.wataboshi.net เพื่อเป็นช่องทางประชาสัมพันธ์และสื่อสารสู่สาธารณะ	ในส่วนของการสร้างเว็บไซต์นั้น สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือการนำเสนอข้อมูลในเชิงประวัติศาสตร์ของเครือข่าย Wataboshi และการจัดมหกรรมดนตรีในแต่ละครั้งที่ผ่านมา อย่างไรก็ดี ในฐานะที่เว็บไซต์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการใช้ดนตรีในการสร้าง inclusive society เว็บไซต์ควรแสดงให้เห็นว่าในการจัดมหกรรมดนตรีในแต่ละครั้งนั้นได้ก่อให้เกิดผลสะท้อนทางสังคม (impact) ในเรื่อง inclusive society อย่างไรบ้าง รวมทั้งมีบทเรียนใดบ้างที่เกิดขึ้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้อาจสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นแก่ผู้ที่สนใจได้บ้าง แม้ว่าเว็บไซต์จะเป็นการสื่อสารทางเดียว (one-way communication) ก็ตาม
4. การประกวดออกแบบ LOGO การจัดงานมหกรรมดนตรีคนพิการเอเชีย-แปซิฟิกครั้งที่ 11 : “ยิ้มสู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน”	4. มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปออกแบบโลโก้การจัดงาน โดยมีช่วงเวลาในการประกวดตั้งแต่เดือน กรกฎาคม – กันยายน 2553 หัวข้อในการประกวดคือ “ยิ้มสู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน” (The Empowering Smiles for Harmony and Inclusion) ทั้งนี้คณะกรรมการพิจารณาตัดสินผลงานได้แก่ 1. นายแพทย์ประพนธ์ เกตุราศ ประธานกรรมการมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ	
กิจกรรมของ สดพ.	ผลการดำเนินงานของ สดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

	2. ผศ.ทองเจือ เขียดทอง รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 3. อ.ธนเดช ธเนศกุลจักร ผู้ช่วยคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 4. คุณสว่าง ศรีสมท ผู้แทนเครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ 5. อ.อนันต์ ประภาโส บรรณาธิการอำนวยการ สำนักพิมพ์ลีปประภา ผลการตัดสินในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2553 ผู้ที่ได้รับรางวัล ได้แก่ นายสมัชชา อภิสิริสุขสันติ โดยได้รับเกียรติจาก คุณฮาริมะ ยาสุโอะ ประธานมูลนิธิทันโปโป ผู้ก่อตั้งวาตาโบชิ เป็นผู้มอบโล่รางวัล ประกาศนียบัตร และเงินรางวัล 10,000 บาท	
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมีวิจัย

5. การประกวดบทเพลงคนพิการเพื่อ คัดเลือกตัวแทนของประเทศไทย (เมษายน – กรกฎาคม 2554)	5. เครือข่ายศิลปินดนตรีคนพิการ (ศดพ.) ได้จัด ประชุมตัดสินการประกวดบทเพลงเพื่อคัดเลือก ตัวแทนคนพิการไทยเข้าร่วมแสดงในงาน "มหกรรม ดนตรีคนพิการแห่งเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 11 เมื่อ วันที่ 5 ก.ค. 2554 ผลการประกวดบทเพลงคนพิการ เพื่อคัดเลือกตัวแทนของประเทศไทย เพลงที่ชนะเลิศ การประกวดคือเพลง "สัมผัสภาพแห่งรอยยิ้ม" ผลงานของนายพรกควา กำเนิดคำ ทั้งนี้ คณะกรรมการประกอบด้วย 1. รศ.จรรุณี หงส์จารุ ประธานคณะกรรมการ 2. คุณสุรภัย สุขเสวี นักแต่งเพลงมืออาชีพ 3. คุณพัชรีดา วัฒนา ศิลปินและนักแต่งเพลงจาก อาร์เอส 4. อ.อนันต์ ประภาโส ตัวแทนคนพิการประเทศ ไทยปี 2536 5. คุณนิติพงษ์ ห่อนาค	
กิจกรรมของ ศดพ.	ผลการดำเนินงานของ ศดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

6. การจัดงานมหกรรมดนตรีคนพิการ แห่งเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 11 - การตั้งคณะกรรมการงานมหกรรม ดนตรีคนพิการแห่งเอเชีย-แปซิฟิกครั้งที่ 11	6. คณะกรรมการฝ่ายจัดมหกรรมดนตรีคนพิการแห่ง เอเชีย – แปซิฟิก ครั้งที่ 11 มีดังนี้ 1. ดร.ชัยณรงค์ มณเฑียรวิเชียรฉาย ประธาน กรรมการ 2. นางสาวธิษณา เคือนดาว กรรมการ 3. รศ.จารุณี หงส์จามร กรรมการ 4. นายพิสุทธิ ทรัพย์วิจิตร กรรมการ 5. นายจุลยุทธ โล่โชตินันท์ กรรมการ 6. นายสว่าง ศรีสม เลขานุการ 7. นายสมพร สายกลิ่น กองเลขาธิการ 8. นางสาวภักติธยา พัฒนา กองเลขาธิการ 9. นายสำราญ หอมวงษ์ กองเลขาธิการ ทั้งนี้ในการจัดมหกรรมดนตรีคนพิการแห่งเอเชีย- แปซิฟิก แบ่งเป็น 9 ฝ่าย ดังนี้ 1. ฝ่ายจัดมหกรรมดนตรีคนพิการแห่งเอเชีย- แปซิฟิก 2. ฝ่ายระดมทุน 3. ฝ่ายประชาสัมพันธ์ 4. ฝ่ายอาสาสมัครและล่าม	
กิจกรรมของ สดพ.	ผลการดำเนินงานของ สดพ.	ผลการวิเคราะห์ของทีมวิจัย

	5. ฝ่ายจัดนิทรรศการ 6. ฝ่ายจัดประชุมเครือข่ายวตาโบช 7. ฝ่ายทัศนศึกษา 8. ฝ่ายคัดเลือกตัวแทน 9. ฝ่ายต้อนรับ/ฝ่ายรับส่งและยานพาหนะ/ฝ่าย เลขานุการ	
--	---	--

ส่วนที่ 2 การประเมินผลโครงการฯตามตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators)

ตารางที่ 5 การประเมินตัวชี้วัดโครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก

ตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators)	ผลการประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก
1.ทุกคนรับรู้ว่ามีโครงการนี้ 1.1 ผู้ดำเนินโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้ 1.2 ผู้เข้าร่วมโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้ 2.ทุกคนรับรู้แนวคิดหลักของโครงการในประเด็น “การสร้างเครือข่าย เพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคม” 2.1 ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้ 2.2 ผู้เข้าร่วมโครงการอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้	1. จากการประเมินผลโครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก พบว่าทั้งผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการต่างก็รับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้ได้เป็นอย่างดี 2.1 จากผลการประเมินพบว่าผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้เป็นอย่างดี ในขณะที่ผู้เข้าร่วมโครงการที่จะสามารถอธิบายแนวคิดหลักเพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคมได้นั้น พบว่ากลุ่มที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาความเป็นอาชีพร่วมกันด้านดนตรีของศิลปินคนพิการและโครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนและท้องถิ่นสามารถอธิบายแนวคิดหลักของโครงการได้
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts)

(Key Performance Indicators)	ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก
3. ผู้ดำเนินโครงการมีการสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่าย 3.1 รายชื่อบุคคล/องค์กรที่ผู้ดำเนินโครงการกำหนดเป็นเครือข่าย 3.2 ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้เลือกบุคคล/องค์กรดังกล่าว 4. ผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการเห็นประเด็นปัญหาร่วมกัน 4.1 เกิดกิจกรรม/การประชุมสัมมนาถึงความสำคัญ/ความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 4.2 ทุกคนสามารถอธิบายถึงประเด็นปัญหาร่วมกันได้ 5. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของเครือข่ายร่วมกัน 6. เกิดคณะกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อร่วม กำหนดบทบาทหน้าที่ภายในเครือข่าย 7. มีการวางแผนเครือข่าย	3. ผู้ดำเนินโครงการมีการสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายทั้ง 3 โครงการย่อย 4. จากกระบวนการประชุมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สะท้อนเห็นว่าผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการต่างเห็นปัญหาร่วมกัน 5 - 7. โครงการ โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก มีการกำหนดผังเครือข่ายและเกิดคณะทำงานคณะทำงานเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการทำงานร่วมกัน
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts)

(Key Performance Indicators)	ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก
8. มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาแกนนำเครือข่ายในแต่ละระดับ 9. มีระบบการสื่อสารภายในเครือข่าย 10. เกิดการถอด/สรุปบทเรียนจากการทำงาน 10.1 มีกิจกรรมการประเมินผลกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อย 10.2 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงาน 11. เกิดกระบวนการสร้างผู้นำความเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในเครือข่าย 12. เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 13. เกิดกิจกรรมการจัดหาทุนและระดมทรัพยากรจากเครือข่ายภายนอกและเครือข่ายภายใน 14. เครือข่ายที่เกิดขึ้นมีการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันในอนาคต 15. เครือข่ายที่เกิดขึ้นได้สร้างช่องทางการสื่อสารในระยะยาวร่วมกัน	8. มีกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาแกนนำเครือข่าย 9. การสื่อสารภายในเครือข่ายมีระบบการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์ www.nmad2006.org และ www.wataboshi.net อีเมล และ โทรศัพท์ 10. ทุกโครงการที่กิจกรรมการประเมินผลแบบไม่เป็นทางการ และมีการปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ ๆ 11. ไม่พบว่ามีการกระบวนการสร้างผู้นำความเปลี่ยนแปลงขึ้น 12. มีกิจกรรม/แผนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่าย 13. มีกระบวนการจัดหาทุนและระดมทรัพยากรจากเครือข่ายภายนอกและเครือข่ายภายใน 14. เนื่องจากเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในประเทศไทย ส่งผลให้โครงการหลายโครงการต้องเลื่อนออกไปอย่างไม่มีกำหนด ส่งผลให้ยังไม่เกิดการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันภายในเครือข่าย 15. ช่องทางการสื่อสารที่เกิดขึ้นประกอบไปด้วย www.nmad2006.org และ www.wataboshi.net

ตารางที่ 6 การประเมินตัวชี้วัดโครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชน (Community Inclusive Arts) และท้องถิ่น

ตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators)	ผลการประเมินโครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชน (Community Inclusive Arts) และท้องถิ่น
1.ทุกคนรับรู้ว่ามีโครงการนี้ 1.1 ผู้ดำเนินโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้ 1.2 ผู้เข้าร่วมโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้	1.1 ผู้วิจัยพบว่า ในกระบวนการดำเนินโครงการ คณะผู้ดำเนินโครงการได้รับรู้และเข้าใจการมีอยู่ของโครงการเป็นอย่างดี 1.2 จากการสังเกตการณ์ในระยะแรกนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้สนใจโครงการ ในพื้นที่เป้าหมายมีจำนวนมาก (30 องค์กรในระยะแรก) อย่างไรก็ตามพบว่า ในระยะแรกนั้น คณะผู้ดำเนินโครงการยังไม่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน อีกทั้งเป้าหมายของโครงการอาจยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การดำเนินการของบางองค์กร จึงทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการค่อยๆลดลง เหลือเพียงองค์กรที่สนใจและเข้าใจโครงการบางส่วน ซึ่งมีข้อดีในแง่ที่ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นองค์กรที่สนใจและมีวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างแท้จริง และสามารถร่วมขับเคลื่อนโครงการได้อย่างเข้มแข็ง อย่างไรก็ตาม การที่องค์กรและบุคคลบางส่วนไม่ได้มาเข้าร่วมในระยะหลัง อาจเป็นผลมาจากการที่ผู้ดำเนินโครงการยังขาดความชัดเจนในเรื่องการสร้างเครือข่ายเพื่อการขับเคลื่อนทางสังคม รวมถึงยังไม่เกิดการวิเคราะห์ผู้มีส่วนร่วม (stakeholder analysis) ที่ชัดเจน
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชน

(Key Performance Indicators)	(Community Inclusive Arts) และท้องถิ่น
2.ทุกคนรับรู้แนวคิดหลักของโครงการในประเด็น “การสร้างเครือข่าย เพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคม” 2.1 ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้ 2.2 ผู้เข้าร่วมโครงการอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้	2.1 ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ดำเนินโครงการมีความเข้าใจแนวคิดหลัก ในประเด็น “การสร้างเครือข่าย เพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคม” แต่เนื่องจากประเด็นย่อยในการเคลื่อนไหว อาจยังไม่ชัดเจน ทำให้ยังไม่สามารถอธิบายให้กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เข้าใจได้ นอกจากนี้ทางผู้วิจัยเห็นว่า คณะผู้ดำเนินโครงการยังมีประสบการณ์เกี่ยวกับเครือข่ายชุมชน หรือ เครือข่ายท้องถิ่น น้อยกว่าเครือข่ายระดับชาติที่เคยดำเนินการมาแล้ว จึงยังขาดกระบวนการที่จะนำมาช่วยในการอธิบายแนวคิดให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น 2.2 ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่ทำงานทางด้านเครือข่ายผู้พิการในท้องถิ่นและมีเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อเคลื่อนไหวทางสังคมอยู่แล้ว เมื่อได้รับทราบถึงแนวคิดหลักของโครงการจึงมีความเข้าใจแนวคิดหลักดังกล่าวและสามารถอธิบายแนวคิดได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า นี่เป็นข้อดีที่เกิดจากการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดหลายครั้งจนเกิดความเข้าใจร่วมกัน
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชน

(Key Performance Indicators)	(Community Inclusive Arts) และท้องถิ่น
3. ผู้ดำเนินโครงการมีการสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่าย 3.1 รายชื่อบุคคล/องค์กรที่ผู้ดำเนินโครงการกำหนดเป็นเครือข่าย 3.2 ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้เลือกบุคคล/องค์กรดังกล่าว 4. ผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการเห็นประเด็นปัญหาร่วมกัน 4.1 เกิดกิจกรรม/การประชุมสัมมนาถึงความสำคัญ/ความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย	3.1 ในระยะแรก คณะผู้ดำเนินโครงการทำการสำรวจศิลปินคนพิการในพื้นที่เป้าหมาย และได้สำรวจองค์กรที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับคนพิการ และเชิญประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดในการดำเนินโครงการ อย่างไรก็ตาม การสำรวจยังเป็นไปในลักษณะการเก็บข้อมูลทั่วไป ไม่ใช่การทำ strategic mapping เพื่อให้ได้บุคคลหรือองค์กรที่เหมาะสมต่อการขับเคลื่อนเครือข่าย 4.1 คณะผู้ดำเนินโครงการ ได้มีการจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดหลักของโครงการกับบุคคล/องค์กรหลายฝ่าย ซึ่งในการประชุมได้แสดงถึงความตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการสร้างเครือข่าย แม้ในการประชุมเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2553 จะยังมิได้มีข้อตกลงเรื่องคณะทำงานขับเคลื่อนเครือข่ายในเบื้องต้น แต่ได้พูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงาน ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “Inclusive Arts” ของโครงการฯ หลังจากการประชุมดังกล่าว คณะผู้ดำเนินโครงการได้สื่อสารและจัดประชุมอีกหลายครั้ง แต่เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีเพียง 3- 4 องค์กรที่เข้าร่วมเป็นประจำ จึงยังไม่สามารถกำหนดคณะทำงานเครือข่ายได้
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมิน โครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชน

(Key Performance Indicators)	(Community Inclusive Arts) และท้องถิ่น
4.2 ทุกคนสามารถอธิบายถึงประเด็นปัญหาร่วมกันได้ 5. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของเครือข่าย ร่วมกัน 6. เกิดคณะกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อร่วม กำหนด บทบาทหน้าที่ภายในเครือข่าย	อย่างไรก็ตาม ในระหว่างที่ประสานงานกำหนดคณะทำงานนั้น ผู้ดำเนินโครงการได้ทำการประสาน หน่วยงานอื่นๆ ที่สามารถเข้ามาสนับสนุนโครงการไว้ล่วงหน้า เมื่อผู้เข้าร่วมโครงการทุกฝ่ายตระหนักถึง ความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายและเห็นพ้องที่จะจัดกิจกรรมร่วมกัน จึงมีการเชิญองค์กรผู้สนับสนุนเข้า ร่วมภาคีเครือข่ายและวางแผนการดำเนิน และได้มีการเสนอรายชื่อคณะกรรมการดำเนินงานโครงการใน ที่สุด 4.2 คณะผู้ดำเนินโครงการ และผู้เข้าร่วมโครงการมีการร่วมประชุมและอภิปรายถึงปัญหาของผู้พิการใน พื้นที่และประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมโดยใช้ศิลปะและดนตรีเป็นเครื่องมือค่อนข้างมากในระยะแรก แม้ว่าแต่ละองค์กรจะเห็นปัญหา/มีมุมมองที่ต่างกันบ้างตามลักษณะเฉพาะขององค์กร แต่สามารถนำมา แลกเปลี่ยนกันได้ 5.- 6. ในระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ.2554 ผู้ดำเนินโครงการได้มีการเสนอชื่อคณะทำงานที่ประกอบด้วย องค์กรคนพิการ คณาจารย์ ฯลฯ จำนวน 13 รายชื่อ ขึ้นเป็นคณะทำงานเครือข่าย รวมถึงการกำหนด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของเครือข่าย จนเกิดเป็นเอกสาร โครงการ “ส่งเสริมงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในจังหวัดเชียงใหม่” ขึ้น
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชน

(Key Performance Indicators)	(Community Inclusive Arts) และท้องถิ่น
7. มีการวางผังเครือข่าย 8. มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาแกนนำเครือข่ายในแต่ละระดับ 9. มีระบบการสื่อสารภายในเครือข่าย 10.เกิดการถอด/สรุปบทเรียนจากการทำงาน 10.1 มีกิจกรรมการประเมินผลกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อย 10.2 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงาน	7. ไม่พบการวางผังเครือข่ายที่ชัดเจน 8. เกิดกิจกรรมเพื่อพัฒนาแกนนำในระดับชุมชน คือ 1. โครงการอบรมพัฒนาโครงการ เมื่อวันที่ 27 – 29 มิถุนายน 2554 ผู้เข้าร่วมประกอบด้วยทีมเครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ และทีม Global Campus 9. โครงการนี้มีระบบการสื่อสารส่วนใหญ่ดำเนินการผ่านระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การพูดคุยผ่านโทรศัพท์และการประชุมหารือ 10.1 คณะผู้ดำเนินโครงการมีการประเมินตนเองแบบไม่เป็นทางการอยู่เป็นระยะ สืบเนื่องจากการปรับเปลี่ยนดำเนินการ และรายชื่อคณะทำงาน รวมไปถึงการปรับวิธีการสื่อสารกับเครือข่ายที่มุ่งประสานแต่ละองค์กรให้มากขึ้นกว่าเดิม นอกเหนือจากการพูดคุยในห้องประชุม และมีกิจกรรมการถอดบทเรียนการทำงานเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2554 ที่สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สบส.) โดยมีทีมวิจัยประเมินผล เจ้าหน้าที่สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ และบุคลากรเครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ (สบส.) เข้าร่วมการถอดบทเรียน 10.2 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุง โดยปรับเปลี่ยนแผนงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ขึ้นใหม่ภายหลังที่เริ่มดำเนินโครงการไปแล้วระยะหนึ่ง
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชน

(Key Performance Indicators)	(Community Inclusive Arts) และท้องถิ่น
11.เกิดกระบวนการสร้างผู้นำความเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในเครือข่าย 12. เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 13. เกิดกิจกรรมการจัดหาทุนและระดมทรัพยากรจากเครือข่ายภายนอกและเครือข่ายภายใน 14. เครือข่ายที่เกิดขึ้นมีการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันในอนาคต 15. เครือข่ายที่เกิดขึ้นได้สร้างช่องทางการสื่อสารในระยะยาวร่วมกัน	11. ไม่พบว่ามีกระบวนการสร้างผู้นำความเปลี่ยนแปลง 12. เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1 กิจกรรม ได้แก่ เวทีเปิดประตูสู่นาคคนพิการที่ทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 2 - 3 มิถุนายน 2554 โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วยทีมเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมคนพิการ และทีม Global Campus 13. คณะผู้ดำเนินโครงการได้ประสานหน่วยงานที่มีศักยภาพสนับสนุน ในด้านสถานที่ ทุน และ/หรือเวทีในการนำเสนอโครงการฯ ดังนั้นหากได้เริ่มดำเนินโครงการอย่างจริงจัง ทีมวิจัยเห็นว่า น่าจะได้รับความร่วมมือในการจัดกิจกรรมอย่างดี 14 - 15. เนื่องจากโครงการนี้ไม่นำไปสู่การสร้างเครือข่าย จึงยังไม่เกิดการวางแผนหรือการกำหนดช่องทางในการสื่อสารใด ๆ

ตารางที่ 7 การประเมินตัวชี้วัดโครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators)	ผลการประเมินโครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ
1.ทุกคนรับรู้ว่ามีโครงการนี้ 1.1 ผู้ดำเนินโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้ 1.2 ผู้เข้าร่วมโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้	1.1 ผู้ดำเนินโครงการทุกคนรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม 1.2 ผู้เข้าร่วมโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการอย่างเห็นได้ชัด สืบเนื่องจากการจัดทดสอบความสามารถทางดนตรี เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2553 ณ อาคารสำนักงานใหญ่ โรงเรียนดนตรีสยามกลการ มีผู้สมัครทั้งที่เป็นผู้พิการและบุคคลทั่วไปมากถึง 39 คน นอกจากนี้องค์กรสื่อสารมวลชน เช่น รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ หนังสือพิมพ์ เข้าร่วมสัมภาษณ์และเสนอข่าวสารการจัดงานจำนวนมาก เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้สมัครในเรื่องการรับรู้ข่าวสารการทดสอบความสามารถครั้งนี้ พบว่าผู้สมัครได้รับข่าวสารผ่านหลายช่องทาง ทั้งจากเพื่อนผู้พิการด้วยกันเอง องค์กรเพื่อผู้พิการหลายๆ แห่ง ได้แจ้งข่าวสารให้ทราบ บางรายได้รับข้อมูลจากคณะผู้ดำเนินโครงการโดยตรง และบางรายได้รับข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ดำเนินโครงการได้สื่อสารข้อมูลของโครงการไปในวงกว้าง ซึ่งเป็นผลดีที่ทำให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับโครงการได้อย่างกว้างขวาง

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ
---------------------	---

(Key Performance Indicators)	
2.ทุกคนรับรู้แนวคิดหลักของโครงการในประเด็น “การสร้างเครือข่าย เพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคม” 2.1 ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้ 2.2 ผู้เข้าร่วมโครงการอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้	2.1 ผู้วิจัยได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ การจัดประชุมพิเศษแก่ผู้ผ่านการทดสอบ เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ.2553 ซึ่งพบว่า คณะผู้ดำเนินโครงการมีการจัดกิจกรรม DET แก่ผู้ผ่านการทดสอบ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหลักของโครงการ 2.2 ผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งในที่นี้คือ ผู้ผ่านการทดสอบ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดของโครงการ ผ่านกิจกรรม DET ซึ่งผู้วิจัยสังเกตว่า กระบวนการจัดกิจกรรมส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความเข้าใจแนวคิดของโครงการมากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้เมื่อโครงการดำเนินไปได้ระยะหนึ่ง ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนทั้งผู้พิการและผู้ไม่พิการ เพื่อสอบถามความคิดเห็นผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และทางโทรศัพท์พบว่าทั้งหมดมีความเข้าใจโครงการ สามารถอธิบายแนวคิดหลัก รวมไปถึงเข้าใจเป้าหมายของโครงการ
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ

(Key Performance Indicators)	
3. ผู้ดำเนินโครงการมีการสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่าย 3.1 รายชื่อบุคคล/องค์กรที่ผู้ดำเนินโครงการกำหนดเป็นเครือข่าย 3.2 ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้เลือกบุคคล/องค์กรดังกล่าว	3.1 เนื่องจากโครงการนี้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2553 และมีการกำหนดรายชื่อบุคคล/องค์กรที่ร่วมเป็นเครือข่ายไว้ตั้งแต่ต้น เช่น สถาบันการศึกษาทางดนตรี โรงเรียนดนตรีสยามกลการ คุณพิสุทธิ ทรัพย์วิจิตร เป็นต้น ซึ่งการดำเนินโครงการที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนอย่างดี 3.2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัจจัยภาคีเครือข่าย ที่กำหนดไว้ในแผนตั้งแต่ต้น พบว่า คณะผู้ดำเนินโครงการได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของภาคีแต่ละภาคส่วน ตามศักยภาพและองค์ความรู้ที่มีอยู่ ทำให้เห็นว่าได้มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของภาคีเครือข่ายไว้เบื้องต้นแล้ว
4. ผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการเห็นประเด็นปัญหาาร่วมกัน 4.1 เกิดกิจกรรม/การประชุมสัมมนาถึงความสำคัญ/ความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย	4.1 ผู้วิจัยเห็นว่า โครงการนี้มีกระบวนการที่ชัดเจนมาก ตั้งแต่การประชาสัมพันธ์ การขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย การจัดทดสอบความสามารถทางดนตรี ตลอดจนการจัดอบรมกิจกรรม DET การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งแบบทางการในการประชุมผู้เข้าร่วมโครงการ และไม่เป็นทางการ ซึ่งทุกกิจกรรมช่วยสร้างความเข้าใจ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ/ความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ

(Key Performance Indicators)	
4.2 ทุกคนสามารถอธิบายถึงประเด็นปัญหาร่วมกันได้	4.2 จากการร่วมสังเกตการณ์ การจัดปฐมนิเทศ แก่ผู้ผ่านการทดสอบ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันผ่านกิจกรรม DET นั้น ผู้วิจัยสังเกตว่า กระบวนการจัดกิจกรรมส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด มีความรู้สึกร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาของผู้พิการ ผู้พิการหลายคนได้บอกเล่าเรื่องราวของตนเอง เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาความไม่เท่าเทียมต่างๆ รวมถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้ผู้ไม่พิการได้เข้าใจความรู้สึกและเห็นปัญหาต่างๆ ชัดเจนขึ้น
5. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของเครือข่ายร่วมกัน	5. ผู้วิจัยพบว่า ภาาเครือข่ายมีความเข้าใจโครงการเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากผู้วิจัยไม่เห็นกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของเครือข่าย จึงรวบรวมข้อมูลผ่านการสังเกตและการสอบถามความคิดเห็น ซึ่งพบว่า ภาาเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และได้แสดงให้เห็นถึงความมีส่วนร่วมในฐานะผู้ริเริ่มและมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานของโครงการอย่างชัดเจน นอกจากนี้ข้อมูลจากการสอบถามผู้เข้าร่วมการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพทางดนตรี ผู้วิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมอบรม มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ แต่เครือข่ายของผู้เข้าร่วมอบรมยังมียังเพียงการแลกเปลี่ยนความรู้ทางดนตรีเท่านั้น ยังไม่ได้พัฒนาไปถึงระดับการสร้างเครือข่ายระหว่างกัน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ
---------------------	---

(Key Performance Indicators)	
6. เกิดคณะกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อร่วม กำหนด บทบาทหน้าที่ภายในเครือข่าย 7. มีการวางแผนเครือข่าย 8. มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาแกนนำเครือข่ายในแต่ละระดับ 9. มีระบบการสื่อสารภายในเครือข่าย	6. มีการตั้งคณะทำงานเพื่อร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่ภายในเครือข่าย 7. คณะผู้ดำเนินโครงการได้กำหนดผังภาคีเครือข่ายไว้ชัดเจน ซึ่งภาคีที่ได้กำหนดไว้ให้ความร่วมมืออย่างดี นอกจากนี้ ยังมีการแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายภายนอก เพื่อการระดมทุนและทรัพยากรอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย แต่ไม่ได้ขับเคลื่อนผ่านเครือข่ายที่เกิดขึ้น ทางทีม ศคพ. เป็นผู้ดำเนินงานเองโดยใช้ องค์ประกอบของเครือข่ายสนับสนุนในบางเรื่องบางอย่าง ดังนั้นจึงเป็นเหมือนการระดมทรัพยากรมากกว่า การสร้างเครือข่าย 8. ทีมวิจัยพบว่าคณะผู้ดำเนินโครงการมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานที่เปิดโอกาสให้แกนนำในระดับ ผู้ประสานงานมีบทบาทในการนำเสนอผลงานที่ตนเองเกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนา ศักยภาพ ของแกนนำได้ชัดเจน 9. จากการสอบถามผู้เข้าอบรม และเข้าชมเว็บไซต์พบว่ามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันอยู่เป็นประจำ เพื่อแลกเปลี่ยนเทคนิคการเล่นเครื่องดนตรี และการสื่อสารภายในเครือข่ายส่วนใหญ่เป็นการ ประสานเพื่อหาความร่วมมือต่างๆ ในการจัดกิจกรรมตามเป้าหมายของโครงการ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ
---------------------	---

(Key Performance Indicators)	
10.เกิดการถอด/สรุปบทเรียนจากการทำงาน 10.1 มีกิจกรรมการประเมินผลกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อย 10.2 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงาน 11.เกิดกระบวนการสร้างผู้นำความเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในเครือข่าย 12. เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	10.1 เนื่องจากโครงการพัฒนาศักยภาพทางดนตรี มีการจัดอบรมเป็นประจำ ซึ่งแต่ละครั้ง คณะผู้ดำเนินโครงการได้ประเมินผลกิจกรรมแบบไม่เป็นทางการอยู่เสมอ เมื่อประสบปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ทันทีที่นอกจากนี้ยังมีการสรุปผลการประเมิน และรายงานต่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิฯ เป็นระยะ 10.2 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงานเป็นระยะ เช่น เมื่อทีมวิจัยได้สะท้อนผลการประเมินการทำงานเบื้องต้นแก่ผู้ดำเนินโครงการ พบว่ามีการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่ทันทีที่ 11. จากผลการสังเกต ทีมวิจัยยังไม่พบว่า มีกระบวนการสร้างผู้นำความเปลี่ยนแปลงภายในเครือข่าย 12. โครงการอยู่ในระหว่างกระบวนการทำงาน ดังนั้นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่ายจึงยังมิได้เกิดขึ้น แต่คณะผู้ดำเนินโครงการได้กำหนดไว้ในแผนเรียบร้อยแล้ว
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ

(Key Performance Indicators)	
13. เกิดกิจกรรมการจัดหาทุนและระดมทรัพยากรจากเครือข่ายภายนอกและเครือข่ายภายใน 14. เครือข่ายที่เกิดขึ้นมีการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันในอนาคต 15. เครือข่ายที่เกิดขึ้นได้สร้างช่องทางการสื่อสารในระยะยาวร่วมกัน	13. คณะผู้ดำเนินโครงการแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรภายนอกได้มาก อาทิ - ได้รับการสนับสนุนช่องทางประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย และสื่ออื่นๆ - ได้รับพื้นที่ในการเสนอผลงานและพัฒนาทักษะในการแสดงดนตรีแก่ผู้เข้าชม ผ่านเทศกาลละครกรุงเทพฯ ณ สวนสันติชัยปราการ - มหกรรมปฏิรูปประเทศไทย - มหกรรมดนตรีเยาวชน 14. – 15 เนื่องจากโครงการนี้ยังไม่สิ้นสุด แต่ก็บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามลำดับ อย่างไรก็ตามทีมวิจัยสังเกตความร่วมมือและกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ของผู้เข้าชม และเชื่อว่า หลังจากผลิตผลงานตามเป้าหมายโครงการแล้ว เครือข่ายของผู้เข้าชมจะสามารถร่วมกันวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันต่อไป

ตารางที่ 8 การประเมินตัวชี้วัดโครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (เครือข่ายวาตาโบชิ และเครือข่าย SPOTLIGHT)

ตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators)	ผลการประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (เครือข่ายวาตาโบชิ และเครือข่าย SPOTLIGHT)
1.ทุกคนรับรู้ว่ามีโครงการนี้ 1.1 ผู้ดำเนินโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้ 1.2 ผู้เข้าร่วมโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้	1.1 ทีมวิจัยพิจารณาจากแผนการดำเนินโครงการ และเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมหารือของคณะผู้ดำเนินโครงการ พบว่าทุกคนรับรู้และเข้าใจแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่ทุกคนเคยเข้าร่วมโครงการลักษณะนี้มาก่อน 1.2 ผู้เข้าร่วมโครงการรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้ ดังจะเห็นได้จากการตอบรับเข้าร่วมโครงการจาก 12 ประเทศ และการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ www.wataboshi.net และ www.nmad2006.org รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ และ โทรทัศน์ เป็นต้น
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

(Key Performance Indicators)	(เครือข่ายวาทาโบชิ และเครือข่าย SPOTLIGHT)
2.ทุกคนรับรู้แนวคิดหลักของโครงการในประเด็น “การสร้างเครือข่าย เพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคม” 2.1 ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้ 2.2 ผู้เข้าร่วมโครงการอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้	2.1 ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายแนวคิดหลักของโครงการนี้ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามทีมวิจัยสังเกตว่าผู้ดำเนินโครงการยังมุ่งเน้นการจัดมหกรรมดนตรี โดยยังไม่ได้ให้น้ำหนักกับการสร้างเครือข่ายเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคมผ่านกระบวนการจัดมหกรรมดนตรีนั้น นอกจากนี้ ผู้ดำเนินโครงการยังให้ความสำคัญกับการคัดเลือกคนพิการผู้มีความสามารถทางด้านดนตรีมาร่วมงาน ซึ่งสิ่งนี้สะท้อนให้เห็นจากคำแนะนำของ Mr. Harima Yusuo ผู้ก่อตั้งเครือข่าย Wataboshi ในการประชุมเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2553 ว่าผู้ดำเนินโครงการไม่ควรเลือกเฉพาะผู้ที่มีความสามารถด้านดนตรีมาร่วมงาน แต่ผู้ที่มีความสามารถทางศิลปะแขนงอื่นที่น่าสนใจก็ควรมีส่วนร่วมในงานนี้ โดยคนที่ถูกคัดเลือก ไม่ว่าจะเป็นนักดนตรีหรือศิลปินแขนงอื่น ไม่จำเป็นต้องเป็นคนเก่งมาก แต่ต้องเป็นคนที่สามารถสื่อสารได้ และมีความสามารถที่หลากหลาย 2.2 เนื่องจากการจัดมหกรรมดนตรีฯ ต้องเลื่อนการจัดงานออกไป เพราะเกิดอุทกภัยใหญ่ในประเทศไทย ทำให้ไม่สามารถประเมินความเข้าใจของผู้เข้าร่วมโครงการได้ อย่างไรก็ตามจากการตอบรับเข้าร่วมโครงการของสมาชิกเครือข่ายจากประเทศต่าง ๆ ทำให้อนุมานได้ว่าผู้เข้าร่วมโครงการน่าจะเข้าใจแนวคิดหลักของโครงการนี้

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก
---------------------	---

(Key Performance Indicators)	(เครือข่ายวาทาโบชิ และเครือข่าย SPOTLIGHT)
3. ผู้ดำเนินโครงการมีการสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่าย 3.1 รายชื่อบุคคล/องค์กรที่ผู้ดำเนินโครงการกำหนดเป็นเครือข่าย 3.2 ผู้ดำเนินโครงการสามารถอธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้เลือกบุคคล/องค์กรดังกล่าว	3.1 ในการดำเนินงานของโครงการ มีการจัดตั้งคณะทำงาน รวมถึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์และรายชื่อภาคีเครือข่ายที่มีศักยภาพสนับสนุนการดำเนินโครงการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ 3.2 ผู้ดำเนินโครงการได้ประสานภาคีตามผังภาคีเครือข่ายไว้เบื้องต้น อีกทั้งมีการกำหนดบทบาทหน้าที่สอดคล้องกับศักยภาพและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานขององค์กรเหล่านั้น ทีมวิจัยจึงเห็นว่า คณะผู้ดำเนินโครงการได้มีการวางแผนกลยุทธ์ในการคัดเลือกบุคคล/องค์กรเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายไว้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในการเสนอผลสะท้อน/ผลการประเมินต่อคณะผู้ดำเนินโครงการในครั้งแรก ทีมวิจัยได้เสนอแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์เกี่ยวกับกลุ่มผู้ชมที่สามารถเข้าร่วมเป็นภาคีในอนาคต เช่น กลุ่มนักศึกษาในสถาบันการศึกษาทางศิลปะและดนตรี ตลอดจนการรับอาสาสมัครในการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจากการพิจารณาแผนการดำเนินงานของโครงการ พบว่ามีแผนการพัฒนาอาสาสมัครโดยอบรมเรื่อง DET (Disability Equality Training) แก่อาสาสมัคร เพื่อให้เข้าใจแนวคิดของโครงการ อย่างไรก็ตามยังไม่เห็นแผนการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้ชม

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก
---------------------	---

(Key Performance Indicators)	(เครือข่ายวาทาโบชิ และเครือข่าย SPOTLIGHT)
4. ผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการเห็นประเด็นปัญหาร่วมกัน 4.1 เกิดกิจกรรม/การประชุมสัมมนาถึงความสำคัญ/ความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 4.2 ทุกคนสามารถอธิบายถึงประเด็นปัญหาร่วมกันได้ 5. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของเครือข่ายร่วมกัน 6. เกิดคณะกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อร่วม กำหนดบทบาทหน้าที่ภายในเครือข่าย 7. มีการวางแผนเครือข่าย	4.1 ทีมวิจัยได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับกลุ่มผู้สนับสนุนทุน (Tanpopo Foundation) และเข้าร่วมประชุมหารือกับทางผู้ดำเนินโครงการ พบว่าทุกฝ่ายเห็นถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และมีความตั้งใจอย่างยิ่งที่จะผลักดันให้เกิดกิจกรรม และเน้นถึงแนวคิด Inclusive Arts อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Mr. Harima Yasuo ผู้ก่อตั้งเครือข่าย Wataboshi ได้เน้นย้ำเรื่องการแสดงให้เห็นถึงตัวตนของศิลปิน มากกว่าการมุ่งแนะนำศิลปินในฐานะตัวแทนประเทศ 4.2 ในการประชุมร่วมกับตัวแทนจาก Tanpopo Foundation มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อโครงการหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปิดโอกาสให้ผู้พิการได้แสดงพลังที่จะผลักดันให้สังคมเข้าใจผู้พิการให้มากขึ้น 5. จากการเข้าร่วมสังเกตการณ์ประชุม ผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการ ได้ร่วมกำหนดแผนงานต่าง ๆ ร่วมกัน 6. เกิดคณะทำงานเพื่อร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่ภายในเครือข่าย 7. มีการวางแผนภาคีเครือข่ายที่ชัดเจน
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

(Key Performance Indicators)	(เครือข่ายวตาโบชิ และเครือข่าย SPOTLIGHT)
8. มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาแกนนำเครือข่ายในแต่ละระดับ 9. มีระบบการสื่อสารภายในเครือข่าย 10. เกิดการถอด/สรุปบทเรียนจากการทำงาน 10.1 มีกิจกรรมการประเมินผลกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อย 10.2 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงาน	8. ไม่พบว่ามีการพัฒนาแกนนำเครือข่าย 9. โครงการนี้เป็นโครงการระดับชาติและนานาชาติ ระบบการสื่อสารส่วนใหญ่ดำเนินการผ่านระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การพูดคุยผ่านโทรศัพท์และการประชุมหารือ รวมถึงการสร้างเว็บไซต์ www.wataboshi.net 10.1 ในระหว่างการทำงาน ทีมวิจัยเห็นว่าคณะผู้ดำเนินโครงการมีการประเมินตนเองและปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานทั้งจากการประชุมหารือ และการประเมินแบบไม่เป็นทางการเสมอๆ เช่น การจัดหาสถานที่จัดงาน หรือการประเมินช่องทางการขายบัตรคอนเสิร์ต และแสวงหาแนวทางที่ได้ผลมากกว่าเดิม 10.2 ทีมวิจัยพบว่า คณะผู้ดำเนินโครงการสามารถปรับปรุงกระบวนการทำงานได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเห็นได้จากแสวงหาภาคีเครือข่ายใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่จัดงาน ดังเช่น การประสานงานไปยังกรุงเทพมหานคร เพื่อขอใช้ศูนย์กีฬาไทย-ญี่ปุ่น ดินแดง เป็นสถานที่จัดมหกรรมดนตรี, กรมศิลปากร เพื่อขอใช้โรงละครแห่งชาติ รวมไปถึงการแสวงหาช่องทางประชาสัมพันธ์ใหม่ ๆ อาทิ สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย เป็นต้น
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

(Key Performance Indicators)	(เครือข่ายวาทาโบชิ และเครือข่าย SPOTLIGHT)
11.เกิดกระบวนการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในเครือข่าย 12. เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 13. เกิดกิจกรรมการจัดหาทุนและระดมทรัพยากรจากเครือข่ายภายนอกและเครือข่ายภายใน	11. ไม่พบกระบวนการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงภายในเครือข่าย 12. เนื่องจากโครงการยังไม่สิ้นสุด ดังนั้นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่ายจึงยังมิได้เกิดขึ้น แต่คณะผู้ดำเนินโครงการได้กำหนดไว้ในแผนเรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตาม ในขณะที่มีการประสานกับองค์กรต่างๆ เพื่อชวนเข้าร่วมโครงการและเป็นภาคีเครือข่ายร่วมกันนั้น คณะผู้ดำเนินโครงการมีการแลกเปลี่ยนแนวคิดและบทเรียนในการทำงานอยู่ด้วย สังเกตได้จากการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีการดำเนินงาน การปรับแผนระดมทุน และมีการเพิ่มกระบวนการพัฒนาอาสาสมัคร ฯลฯ 13. ทีมวิจัยเห็นว่า เมื่อคณะผู้ดำเนินโครงการได้เข้าหารือ และขอความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ เพื่อเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายนั้น ผลการตอบรับเป็นไปด้วยดี และเครือข่ายภายนอกในฐานะผู้สนับสนุนโครงการได้เสนอช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม รวมไปถึงเสนอพื้นที่ในการจัดกิจกรรมในช่วงการแสดงคอนเสิร์ตด้วย ในขณะที่เครือข่ายภายในองค์กรได้ร่วมประชุมหารือ เสนอรายชื่อและแนวทางในการติดต่อองค์กรที่สามารถช่วยระดมทุน/ จัดหาทรัพยากร เป็นอย่างดี
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลการประเมินโครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

(Key Performance Indicators)	(เครือข่ายวตาโบชิ และเครือข่าย SPOTLIGHT)
14. เครือข่ายที่เกิดขึ้นมีการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันในอนาคต 15. เครือข่ายที่เกิดขึ้นได้สร้างช่องทางการสื่อสารในระยะยาวร่วมกัน	14. จากกำหนดการมหกรรมดนตรีฯที่จะเกิดขึ้น ผู้ดำเนินโครงการได้มีการกำหนดการประชุมเครือข่ายวตาโบชิขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว จึงทำให้อนุมานได้ว่าเครือข่ายจะมีแผนการทำงานร่วมกันต่อไปในอนาคต 15. ผู้ดำเนินโครงการได้พัฒนาเว็บไซต์ www.wataboshi.net เพื่อใช้เป็นช่องทางการสื่อสารร่วมกันต่อไปในอนาคต

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

รายงานผลการวิจัยประเมินผล “โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” ทีมวิจัยได้นำผลการประเมินดังกล่าว มาสรุปตามกรอบการประเมินตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Result Area) ที่สร้างจากแนวคิดเรื่องการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) และแนวคิดเรื่องเครือข่าย ได้ดังนี้

ตัวชี้วัดผลงานหลักข้อที่ 1) การตระหนักรู้/ การรับรู้แนวคิดของโครงการ จากการประเมินโครงการย่อยทั้ง 3 โครงการ คือ โครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ, โครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนและท้องถิ่น จ.เชียงใหม่ และโครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก (เครือข่ายวาตาโบชิ และเครือข่าย SPOTLIGHT)

ทีมวิจัยพบว่าผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการต่างก็รับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการนี้ได้ดี เป็นอย่างดี แต่จากกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งเน้นเรื่องเครือข่ายและการขับเคลื่อนทางสังคม (Social Movement) ทีมวิจัยเห็นว่าโดยภาพรวมแล้วการดำเนินโครงการทั้งหมดยังไม่ร้อยเรียงเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การขับเคลื่อนทางสังคมที่มีเป้าหมายในการสร้างความหมายชุดใหม่ว่าด้วยเรื่อง “คนพิการในสังคมไทยผ่านศิลปะและดนตรี” โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน (Inclusive Society)

ดังจะเห็นได้จาก กระบวนการทำงานของเครือข่ายศิลปินคนพิการเพื่อคนพิการ (ศดพ.) ที่มุ่งเน้นให้เกิดกิจกรรม (event-based) ซึ่งก็คือมหกรรมดนตรี และการออกอัลบั้มผลงานเพลงของวงดนตรี ซึ่งเมื่อพิจารณาจากแผนการดำเนินงานต่างๆ ทีมวิจัยพบว่า กิจกรรมต่างๆ จัดขึ้นโดยไม่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างสังคมของการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน ผลที่เกิดขึ้นจากมหกรรมดนตรี wataboshi และการออกอัลบั้ม จึงน่าจะเป็นเพียงการนำเสนอศักยภาพทางด้านดนตรีของคนพิการเท่านั้น ยกตัวอย่าง จากกำหนดการแสดงในงานมหกรรมดนตรี เป็นเพียงการแสดงดนตรีของคนพิการแต่ละชาติที่มาร่วมงาน และนิทรรศการที่นำเสนอเป็นเรื่องเครือข่ายวาตาโบชิ แต่นัยยะของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน (Inclusive Society) กลับไม่ได้สะท้อนให้เห็นชัดเจน

ส่วนโครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ ที่มีเป้าหมายในการออกอัลบั้มผลงานเพลงของวงดนตรีที่จัดขึ้น ทีมวิจัยมองว่าหากมีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้ชม/ผู้ฟังในระหว่างการแสดงคอนเสิร์ต หรือกิจกรรมระหว่างการประชุมสัมมนาผลงานเพลง โดยใช้การทำงานร่วมกันของสมาชิกในวงดนตรีเป็นกรณีศึกษาและสรุปบทเรียนของการอยู่ร่วมกัน/การทำงานร่วมกันระหว่างผู้พิการและไม่พิการ จากนั้นสื่อสารให้สังคมทั่วไปได้รับรู้ น่าจะเป็นแนวทางที่สร้างการ

ขับเคลื่อนทางสังคมเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนผ่านศิลปะและดนตรีที่ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตามทีมวิจัยยังเห็นว่าแผนการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้นต่อจากนี้ ไม่ได้ถูกออกแบบเพื่อสร้างการเรียนรู้เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน (Inclusive Society) ทั้งนี้อาจด้วยข้อจำกัดของโครงการเองที่สิ้นสุดลงเมื่อผลิตผลงานและออกอัลบั้มสำเร็จ อย่างไรก็ตามทีมวิจัยเห็นว่า ผู้ดำเนินโครงการได้พยายามจัดการแสดงดนตรีผ่านสื่อสาธารณะต่างๆ แต่เนื่องจากยังไม่ได้มีการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ของผู้ชม/ผู้ฟังในเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนผ่านศิลปะและดนตรี ทำให้สังคมอาจจะไม่เข้าใจประเด็นดังกล่าว

ในส่วนของการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนและท้องถิ่น จ.เชียงใหม่ เครือข่ายศิลปะดนตรีเพื่อคนพิการ(ศดพ.) ได้เริ่มต้นกระบวนการสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดสังคมการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนได้ในอนาคต แต่ด้วยข้อจำกัดในการประสานงานระหว่างองค์กรผู้พิการในท้องถิ่น และการขาดประสบการณ์เรื่องกระบวนการสร้างเครือข่ายในท้องถิ่นของเครือข่ายศิลปะดนตรีเพื่อคนพิการ(ศดพ.) เอง ทำให้โครงการนี้บรรลุไม่สามารถวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ตัวชี้วัดผลงานหลักข้อที่ 2) การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ผู้ดำเนินโครงการ(ศดพ.) มีการสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายทั้ง 3 โครงการย่อย และมีการจัดประชุมและจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สะท้อนเห็นว่าผู้ดำเนินโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการต่างเห็นปัญหาร่วมกัน

โครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนและท้องถิ่น จ.เชียงใหม่ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความเข้าใจและเห็นประเด็นปัญหา ตลอดจนตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายที่ชัดเจน ดังจะเห็นได้จากองค์กรคนพิการและไม่พิการที่เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญของการสร้างเครือข่ายศิลปะและดนตรีเพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกลมกลืน แต่เนื่องจากข้อจำกัดทางการประสานงานจึงไม่ได้ขับเคลื่อนเครือข่ายต่อ อย่างไรก็ตามทีมวิจัยเชื่อว่าโครงการดังกล่าวได้จุดประเด็นให้ชุมชนในจ.เชียงใหม่สนใจที่จะขับเคลื่อนแนวคิดนี้ต่อไป ดังจะเห็นได้จาก ภายหลังการอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการเขียนโครงการฯ มีการนำเสนอโครงการต่อ องค์กรบริหารส่วนตำบลต้นเปา จ.เชียงใหม่ เพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายในพื้นที่ต่อไป

โครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ ทีมวิจัยเห็นว่า ผู้ร่วมโครงการเข้ามาเพราะต้องการพื้นที่ในการแสดงออก และต้องการพัฒนาศักยภาพทางด้านดนตรีของตนเอง ในขณะเดียวกัน ผู้เข้าร่วมโครงการที่มาสืบสนับสนุน เช่น สถาบันทางดนตรี และนักดนตรีมืออาชีพ ต่างมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพคนพิการมากกว่าสนใจการขับเคลื่อนประเด็นการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน ในขณะที่ศิลปินผู้เข้าร่วมโครงการอบรมในฐานะปัจเจกบุคคล เห็นถึงศักยภาพของคนพิการว่าไม่แตกต่างจากคนทั่วไป และสามารถอยู่ร่วมกันได้ สร้างผลงานร่วมกันได้ แต่ความรู้สึกนี้ไม่ได้สื่อสาร

ออกไปยังสังคม ทำให้ยังไม่เกิดเครือข่ายของศิลปินที่จะไปขับเคลื่อนประเด็นนี้ต่อสังคม ซึ่งนั่นทำให้เกิดคำถามในเรื่อง การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายของโครงการนี้

โครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก (เครือข่ายวาตาโบชิและเครือข่าย SPOTLIGHT) มีเครือข่ายเดิมอยู่แล้ว แต่ผู้ดำเนินโครงการได้ประสานเครือข่ายภายนอกหลายฝ่ายเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงาน ซึ่งน่าจะอนุมานได้ว่าองค์กรที่เข้ามาสนับสนุนเห็นความสำคัญของการขับเคลื่อนในรูปแบบเครือข่าย

ตัวชี้วัดผลงานหลักข้อที่ 3) **ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม/การสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกันระหว่างเครือข่าย** โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก มีการกำหนดผังเครือข่ายและเกิดคณะทำงานคณะทำงานเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการทำงานร่วมกัน เมื่อแยกการดำเนินการในแต่ละโครงการย่อย พบว่า โครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรี ฯ มีกระบวนการสร้างเครือข่ายและมีพันธมิตรสัญญาในการทำงานร่วมกัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม แต่ทีมวิจัยยังไม่เห็นการสร้างความร่วมมือของเครือข่ายศิลปินในฐานะวงดนตรีที่จะเป็นกลไกในการสร้างสังคมการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนภายหลังการออกอัลบั้มเพื่อการขับเคลื่อนประเด็นการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน

ในขณะที่โครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนและท้องถิ่น จ.เชียงใหม่ และโครงการพัฒนาเครือข่ายดนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก (เครือข่ายวาตาโบชิและเครือข่าย SPOTLIGHT) ผู้เข้าร่วมโครงการที่เดิมเป็นสมาชิกเครือข่ายวาตาโบชิ น่าจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม แต่กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการในระดับอื่นๆ เช่นกลุ่มผู้สนับสนุน หรือกลุ่มอาสาสมัคร รวมถึงเครือข่ายอื่นๆ ในโครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนและท้องถิ่น ทีมวิจัยเห็นว่ายังขาดกระบวนการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องสำคัญในกระบวนการสร้างเครือข่าย ทีมวิจัยวิเคราะห์ว่าปัญหาดังกล่าวเป็นเพราะขาดการออกแบบกระบวนการที่สร้างการมีส่วนร่วมในเครือข่ายของบุคคล/องค์กรต่างๆ และจากการสังเกตทีมวิจัยเห็นว่าเป็นเพียงระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนให้เกิดงานมหกรรมดนตรีเท่านั้น

ตัวชี้วัดผลงานหลักข้อที่ 4) **การใช้ประโยชน์/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้** พบว่าทุกโครงการมีกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาแกนนำเครือข่าย และมีระบบการสื่อสารระหว่างสมาชิกเครือข่ายผ่านทางอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์ www.nmad2006.org และ www.wataboshi.net รวมถึงอีเมลล์และทางโทรศัพท์ นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลแบบไม่เป็นทางการและมีการปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ ๆ เมื่อพิจารณาจากกำหนดการต่างๆ พบว่ามีกิจกรรม/แผนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเครือข่ายหลายกิจกรรม ตลอดจนมีกระบวนการจัดหาทุนและระดมทรัพยากรจากเครือข่ายภายนอกและเครือข่าย

ภายในด้วย แต่จากแผนและกระบวนการดำเนินงานทั้ง 3 โครงการ ทีมวิจัยไม่พบกระบวนการสร้างผู้นำความเปลี่ยนแปลง ทีมวิจัยจึงมองว่า หากมีการออกแบบกระบวนการเพื่อสร้างผู้นำความเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้น น่าจะมีผลต่อการสร้างการเรียนรู้ทางสังคมในเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน(Inclusive society) อย่างไรก็ตามกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ภายในเครือข่ายได้ดี เพียงแต่ยังไม่ได้ขับเคลื่อนสังคมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

ตัวชี้วัดผลงานหลักข้อที่ 5) การรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง ทีมวิจัยเห็นว่า เฉพาะเครือข่ายวตาโบชิที่มีอยู่เดิมนั้น น่าจะมีการรักษาความสัมพันธ์ต่อเนื่องได้ในเครือข่ายชุดเดิมผ่านกิจกรรม/กระบวนการจัดมหกรรมดนตรี แต่สมาชิกเครือข่ายใหม่เช่น กลุ่มอาสาสมัคร หรือกลุ่มผู้สนับสนุนนั้น ทีมวิจัยยังไม่พบว่ามีการรักษาความสัมพันธ์ที่นอกเหนือจากการจัดมหกรรมดนตรีร่วมกัน

ในขณะที่เครือข่ายศิลปินที่ร่วมดำเนินงานมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทีมวิจัยเห็นว่า น่าจะยังมีการสื่อสารภายในเครือข่ายต่อไป อย่างไรก็ตามทีมวิจัยยังไม่เห็นแผนการรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่องในการดำเนินเครือข่ายภายหลังโครงการสิ้นสุดมีเพียงช่องทางการสื่อสารผ่านทางเว็บไซต์ www.nmad2006.org และ www.wataboshi.net เท่านั้น

เนื่องจากโครงการต่างๆ ยังไม่สิ้นสุด ทีมวิจัยจึงยังไม่สามารถประเมินผลการดำเนินงานได้ชัดเจนนัก แต่เท่าที่ผ่านมามีทีมวิจัยยังไม่พบแผนการรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเครือข่ายหลังสิ้นสุดโครงการ จึงยังมีคำถามเรื่องการรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเครือข่ายในการขับเคลื่อนประเด็นการสร้างสังคมการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน อันเป็นเป้าหมายของโครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก

ความเชื่อมโยงของ “โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” กับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ

ตามแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) ในระยะที่สาม พ.ศ.2551-2554 ซึ่งประกอบด้วย 1) สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายคนพิการ/ความพิการ และเครือข่ายบริการสุขภาพ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ 2) สร้างและจัดการความรู้ที่สามารถนำไปใช้ดูแลสุขภาพคนพิการ พัฒนาข้อเสนอนโยบาย และสื่อสารเพื่อปรับทัศนคติสังคม 3) พัฒนาการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายหลัก ที่นำไปสู่การปรับทัศนคติและพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และ 4) สนับสนุนการพัฒนาและการผลักดันนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

จากการประเมินที่วิจัยพบว่าโครงการฯ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ สสพ. ในข้อที่ 1) สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายคนพิการ/ความพิการและเครือข่ายบริการสุขภาพเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ดังจะเห็นได้จากทั้ง 3 โครงการย่อย ที่เป็นโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนพิการโดยตรง เช่น การพัฒนาทักษะด้านดนตรีในโครงการพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของศิลปินคนพิการ รวมถึงการส่งเสริมโอกาส และเปิดเวทีการมีส่วนร่วมระหว่างคนพิการและคนไม่พิการที่เกิดขึ้นในโครงการพัฒนาและส่งเสริมการขับเคลื่อนศิลปะเพื่อคนทั้งมวลในชุมชนและท้องถิ่น จ.เชียงใหม่ และโครงการพัฒนาเครือข่ายคนตรีและศิลปะเพื่อคนทั้งมวลแห่งภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (เครือข่ายวาทาโบซิและเครือข่าย SPOTLIGHT) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ดีขึ้น และเกิดการรับรู้ในสังคมวงกว้างมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3) พัฒนาการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายหลัก ที่นำไปสู่การปรับทัศนคติและพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ถือมีการพัฒนาการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ ชุมชนท้องถิ่นเชียงใหม่ สื่อสาธารณะ เช่น ทีวี่ไทย และ เวทีสาธารณะ เช่น เวทีเทศกาลละครกรุงเทพ ฯลฯ แม้ว่าการพัฒนาการสื่อสารดังกล่าวจะยังไม่สามารถวัดผลจากการสื่อสารว่าสามารถปรับทัศนคติหรือพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนเท่าที่ควรก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

“โครงการพัฒนาเครือข่ายและการขับเคลื่อนงานศิลปะเพื่อคนทั้งมวล (Inclusive Arts) ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” ถือได้ว่าเป็นโครงการที่สามารถพัฒนาศักยภาพของคนพิการได้เป็นอย่างดี และมีความพยายามสร้างสังคมการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน (Inclusive Society) ให้เกิดขึ้นในสังคม จุดแข็งและความน่าสนใจของโครงการคือการที่สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) เปิดโอกาสให้ผู้ดำเนินโครงการ “เครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ” (ศดพ.) ซึ่งเป็นกลุ่มคนพิการเข้ามารับผิดชอบโครงการนี้ และกลุ่มผู้ดำเนินโครงการก็ได้แสดงให้เห็นถึงทักษะและศักยภาพที่ไม่แตกต่างจากคนปกติ

เนื่องจาก ยุทธศาสตร์ของสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) มุ่งหวังพัฒนาข้อเสนอเพื่อการผลักดันนโยบายและสื่อสารเพื่อปรับทัศนคติสังคม โครงการกิจกรรมลักษณะนี้อาจจะยังไม่สามารถตอบสนองต่อความมุ่งหวังดังกล่าวได้ แต่หากมีการพัฒนาต่อยอดโครงการโดยเพิ่มช่องทางในการเผยแพร่โครงการดังกล่าวในสื่อสาธารณะ เช่น การนำเสนอถึงกระบวนการสร้างเครือข่ายด้านศิลปะดนตรีระหว่างคนพิการและคนไม่พิการผ่านรายการโทรทัศน์ เป็นต้น โครงการดังกล่าวน่าจะมีพลังมากพอที่จะสื่อสารกับสังคม และสามารถกระตุ้นให้เกิดการปรับทัศนคติของสังคมไปสู่สังคมการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน (Inclusive Society) ได้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กฤตยา อาชวนิจกุล และ กนกวรรณ ธารวรรณ (2545). “ขบวนการทางสังคม บนมิติการเมืองเรื่องเพศและร่างกายผู้หญิง” ใน ปราณี ขัติยศ (บรรณาธิการ) *วิถีชีวิต วิถีผู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ตรีสวน (ซิลค์เวอร์มบุคส์), 34-129.
- คณะทำงานวาระประชาชน (2545). *รายงานทางเลือกข้อเสนอภาคประชาชนไทยต่อการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ชลรัตน์ เจริญพร (2542). *การเคลื่อนไหวของชุมชน และองค์กรชุมชนบ้านครัว*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย สาขาสังคมวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ (2545). “บทนำ” ใน ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ (บรรณาธิการ), *บันทึกถึง NGOs กำเนิดและพัฒนากองการขององค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือ*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์วรรณรักษ์, 17-23.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2540). *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่*. กรุงเทพฯ: วิทยา.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2544). *รัฐศาสตร์แนววิพากษ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2547). *เกษตรกรรมยั่งยืน: ว่าด้วยอัตลักษณ์และความรู้* ใน อัจฉรา รักยุติธรรม (ผู้เรียบเรียง), *เกษตรกรรมยั่งยืน: หลากหลายมุมมองส่องทางเกษตรกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์ดี, 41-66.
- นลินี ตันฐานิตย์ สุไลพร ชลวิไล และ ศิริพร โคตะวินนท (2545). “ประสบการณ์การต่อสู้ของชาวลุ่มน้ำมูลกรณีศึกษาเขื่อนปากมูลและเขื่อนราษีไศล” ใน ปราณี ขัติยศ (บรรณาธิการ) *วิถีชีวิต วิถีผู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ตรีสวน (ซิลค์เวอร์มบุคส์), 182-240.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (2546). “อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ” ใน ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (บรรณาธิการ), *อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ*. กรุงเทพฯ: แพลน พรินต์ติ้ง จำกัด, 1-26.

ปฐคดี อากมานนท์ มอนซอน และ ปัทมา สุพรรณกุล (2549). *การพัฒนาเครือข่ายพันธมิตรภาคประชาสังคม: บทเรียนและวิธีวิทยา*. ฝ่ายติดตามและประเมินผลภายในและสังเคราะห์องค์ความรู้ โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นน่าอยู่ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประภาพรรณ อุ่นอบ (2552). *เครือข่าย กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาอย่างบูรณาการเชิงพื้นที่*. โครงการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้และพัฒนาแนวทางขับเคลื่อนงานสร้างสุขในเขตพื้นที่ภาคกลาง คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล (ไม่ระบุปี). “คำนำ: ชายขอบสังคมไทย” ใน ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล (บรรณาธิการ), *ชีวิตชายขอบ ตัวตนกับความหมาย*. เอกสารวิชาการลำดับที่ 24 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 4-15.

ประกาศ ปิ่นตบแต่ง (2541). *การเมืองบนท้องถนน: 99 วัน สมัชชาคนจน และประวัติศาสตร์การเดินขบวนชุมนุมประท้วงในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก.

ประกาศ ปิ่นตบแต่ง และ อนุสรณ์ อุณโณ (2545). “ขบวนการเครือข่ายประมงพื้นบ้านอันดามัน กรณีศึกษา สมัชชาชาวประมงพื้นบ้านอันดามัน” ใน ปราณี ขัตติยศ (บรรณาธิการ) *วิถีชีวิต วิถีสู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ไตรวิวัน (ซิลค์เวอร์มบุคส์), 292-351.

ปิยะมิตร ลีลาธรรม (2548). “พรรค รัฐ และขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม” ใน *ฟ้าเดียวกัน*, ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2548.

พิศิษฐ์ คุณวโรตม์ (2545). “อัตลักษณ์และกระบวนการต่อสู้เพื่อชีวิตของผู้ติดเชื้อ HIV” ใน ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (บรรณาธิการ), *อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ*. กรุงเทพฯ: แปลน ฟร้นดิง จำกัด, 303-348.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2545). “ว่าด้วยขบวนการทางสังคมและเมืองไทย” ใน ปราณี ขัตติยศ (บรรณาธิการ) *วิถีชีวิต วิถีสู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ไตรวิวัน (ซิลค์เวอร์มบุคส์), 1-35.

มณีนรุตม์ มิตราปราสาท (2545). “ขบวนการของชาวสลัมในประเทศไทย” ใน ปราณี ขัตติยศ (บรรณาธิการ) *วิถีชีวิต วิถีสู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ตรีศวิน (ซิลค์เวอร์มบุคส์), 354-406.

ยุติธรรม ศิริอุเทน (2544). การเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนาอีสาน: กรณีศึกษามูลนิธิเกษตรกรรมไทย. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.

วิมลรัตน์ อรุณโรจน์สุริยะ (2547). “กรรมกรหญิงฮาร์วาร์ด หนังสือคดีในยุคประชาธิปไตยแบ่งบาน” ใน *วารสารหนังสือไทย*, ฉบับที่ 13 เดือนมิถุนายน 2547, 20-45.

วรวิทย์ เจริญเลิศ (2545). “คนงานหญิง สหภาพแรงงาน และเอ็นจีโอ กับกระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพ ความปลอดภัย” ใน ปราณี ขัตติยศ (บรรณาธิการ) *วิถีชีวิต วิถีสู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ตรีศวิน (ซิลค์เวอร์มบุคส์), 130-181.

ศิริพร โคตะวินนันท (2543). *ผู้หญิงในขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนชายขอบ กรณีศึกษาฝ่ายรายไศล: หมู่บ้านแม่มูลม่น้อย 2 และ 3*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศยามล ไกรยูรวงศ์ อัจฉรา รักยุติธรรม และ กฤษฎา บุญชัย (2545). “ขบวนการเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ เพื่อพิทักษ์สิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์” ใน ปราณี ขัตติยศ (บรรณาธิการ). *วิถีชีวิต วิถีสู้ ขบวนการประชาชนร่วมสมัย*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ตรีศวิน (ซิลค์เวอร์มบุคส์), 241-290.

เสรี พงศ์พิศ (2548). *เครือข่าย*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ (2545). “ภาพรวมงานพัฒนาขององค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือ” ใน ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ (บรรณาธิการ). *บันทึกฉบับ NGOs กำเนิดและพัฒนาการขององค์กรพัฒนาเอกชนภาคเหนือ*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์วรรณรักษ์, 24-64.

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2549). “การต่อสู้เพื่อความเป็นคนของคนชายขอบในสังคมไทย” ใน อานันท์ กาญจนพันธุ์ (บรรณาธิการ), *อยู่ชายขอบ มองโลกความรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 3-32.

Napaporn Ativanichayapong (2002). *Trade Unions and the Workers' Collective Action in Thailand: An Articulation of Social Movement Unionism and Economic Unionism, 1972-2002*. Unpublished doctoral dissertation, Chulalongkorn University, Thailand.

Yuki Miyaki (2003). *Contesting Rights Over Land: A Case Study of Landless Farmers' Social Movement in Lamphun Province*. Unpublished master thesis, Chiang Mai University, Thailand.

ภาคผนวก

ประวัติคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ - สกุล (ภาษาไทย) นางสาว ภัทรรา โต๊ะบุรินทร์
(ภาษาอังกฤษ) Miss Pattra Toburin
สถานที่ทำงาน ภาควิชานาฏยสังคีต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
โทรศัพท์ 034-255097 โทรสาร 034-255794
e-mail address : pattra@su.ac.th
ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 49/22 หมู่ 6 หมู่บ้านธนาภาพาร์ควิว ตำบลลำพญา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000 โทรศัพท์ 08-1384-7074

ประวัติการศึกษา

- ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อักษรศาสตรบัณฑิต (นาฏศาสตร์การละคร) มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - สกุล (ภาษาไทย) นายภาสกร อินทุमार
(ภาษาอังกฤษ) Mr.Pasakorn Intoo-Marn
ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 3/814 ถนนเทศบาลนิมิตเหนือ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 02 953-9150 โทรสาร 02 953-9150
e-mail address : pasakorn_i@yahoo.com

ประวัติการศึกษา

- กำลังศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
- M.A. Theatre and Film Studies University of New South Wales, Australia
- M.A. International Rural Development Lincoln University, New Zealand
- ศิลปศาสตรบัณฑิต(การละคร) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - สกุล (ภาษาไทย) นางสาว รุ่งธิwa ขลิบเงิน
(ภาษาอังกฤษ) Miss Rungtiwa Klibngern
สถานที่ทำงาน ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
โทรศัพท์ 034-255097 โทรสาร 034-255794
e-mail address : onor@hotmail.com
ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 49/37 หมู่ 6 หมู่บ้านธนาภาพักรวิw ตำบลลำพลา อำเภอมือง
จังหวัดนครปฐม 73000 โทรศัพท์ 08-6895-7163

ประวัติการศึกษา

- อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (สารนิเทศศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อักษรศาสตรบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยวิจัย

ชื่อ - สกุล (นาย,นาง,นางสาว) (ภาษาไทย) นายปวริศ มินา
(ภาษาอังกฤษ) Mr.Pawaris Mina
ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 164/24 นครปฐมคอนโด ถนนทรงพล ตำบลสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
โทรศัพท์ 08-6637-0880 โทรสาร
e-mail address : pawaris_8@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

- กำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อักษรศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยวิจัย

ชื่อ - สกุล (นาย,นาง,นางสาว) (ภาษาไทย) นายธีรพล กลิ่นมงคล
(ภาษาอังกฤษ) Mr.Theerapol Klinmongkol
ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 164/55 นครปฐมคอนโด ถนนทรงพล ตำบลสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
โทรศัพท์ 08-6330-1028 โทรสาร
e-mail address : t_artssu@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

- อักษรศาสตรบัณฑิต (นาฏศาสตร์การละคร) มหาวิทยาลัยศิลปากร